RADA GMINY
w Tuszowie Narodowym

Załącznik do uchwały nr XXI/190/2017
Rady Gminy Tuszów Narodowy
z dnia 4 września 2017 roku

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016 – 2022

Projekt „Ożywienie obszarów zdegradowanych w gminie Tuszów Narodowy – wypracowanie dokumentu pn. Lokalny Programu Rewitalizacji dla gminy Tuszów Narodowy" jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Podkarpackiego.

Opracowanie:

Energia Nowe Technologie Sp. z o.o.

Zespół autorski:

Małgorzata Warpas

Żaneta Goral

Radosław Pietrzykowski

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Spis treści

WSTĘP 4
1. METODOLOGIA 6
2. DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO – ANALIZA NATĘŻENIA NEGATYWNYCH ZJAWISK.. 8
2.1 SFERA SPOŁECZNA 8
2.2 SFERA GOSPODARCZA 19
2.3 SFERA PRZESTRZENNO – INFRASTRUKTURALNA I ŚRODOWISKOWA 22
3. WNIOSKI STRATEGICZNE – WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO 26
4. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI - KONSULTACJE SPOŁECZNE 30
5. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI – ANALIZA OBSZARÓW WSKAZANYCH W WYNIKU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH 40
6. WNIOSKI STRATEGICZNE – WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI 61
6.1 OBSZAR REWITALIZACJI 61
7. CELE PROGRAMU REWITALIZACJI 67
8. ZGODNOŚĆ CELÓW LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI 69
9. OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI 89
10. OPIS PRZEDSIĘWZIEĆ REWITALIZACYJNYCH I RAMY FINANSOWE 90
11. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ (KOMPLEMENTARNOŚĆ) 135
12. ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO 149
13. STRUKTURA ZARZĄDZANIA I OPIS MONITOROWANIA 150
14. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA 157
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW 162

WSTĘP

Program rewitalizacji to wieloletni program działań w sferze społecznej, ekonomicznej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej, kulturowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Dokument ten obędzie odgrywać istotne znaczenie w procesie ubiegania się o wsparcie z funduszy UE w perspektywie finansowej 2014-2020, poprzez określenie priorytetowych działań zmierzających do poprawy warunków życia na obszarach cechujących się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Opracowanie programu rewitalizacji stanowi podstawowy warunek pozyskania przez Gminę Tuszów Narodowy funduszy unijnych na rewitalizację wsi w ramach priorytetu 9b *wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich* Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020.

Rewitalizacja to wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, infrastrukturalne i środowiskowe oraz kulturowe), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie swoich specyficznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz.

Jednym z integralnych elementów prowadzenia rewitalizacji jest wykonanie pełnej diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego wskazanego w programie rewitalizacji oraz zdefiniowaniu dotykających go problemów. Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z

następujących negatywnych zjawisk: 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Obszar rewitalizacji może obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się przeprowadzić rewitalizację. Nie może on obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 został opracowany zgodnie Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. (dalej „Wytyczne Ministra") oraz Instrukcji przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 (Załącznik do Uchwały nr 296/5906/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 18 kwietnia 2017 r.) (dalej „Instrukcja przygotowania programów rewitalizacji"). Podstawą prawną przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

1. METODOLOGIA

Pierwszym etapem prac była delimitacja obszaru zdegradowanego na podstawie analizy natężenia negatywnych zjawisk. W tym celu zostały zebrane dane statystyczne dotyczące skali występowania poszczególnych problemów w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-infrastrukturalnej i środowiskowej dla całego obszaru Gminy Tuszów Narodowy oraz oddzielnie dla wszystkich sołectw wchodzących w skład gminy. Na podstawie analizy statystycznej został wyznaczony obszar zdegradowany. Kolejnym etapem prac było wyznaczenie miejsc o szczególnym natężeniu negatywnych zjawisk w obrębie obszaru zdegradowanego, jako obszar rewitalizacji. Istotnym elementem zdiagnozowania obszaru rewitalizacji jest zapoznanie się z faktycznymi problemami mieszkańców gminy. To oni najlepiej znają swoje miejscowości i wiedzą, które obszary cechują się największą koncentracją negatywnych zjawisk. Pierwszym etapem prac było pozyskanie danych jakościowych. Mieszkańcy gminy oraz inni potencjalni interesariusze działań rewitalizacyjnych zostali zaangażowani do prac mających na celu wskazanie obszarów, które w sposób szczególny kumulują negatywne zjawiska oraz zdiagnozowania najważniejszych problemów społecznych, ekonomicznych, przestrzennych, infrastrukturalnych i środowiskowych. Kolejnym etapem prac było grupowanie, zliczanie oraz analiza statystyczna danych ilościowych odnoszących się do scharakteryzowanych przez interesariuszy obszarów rewitalizacji.

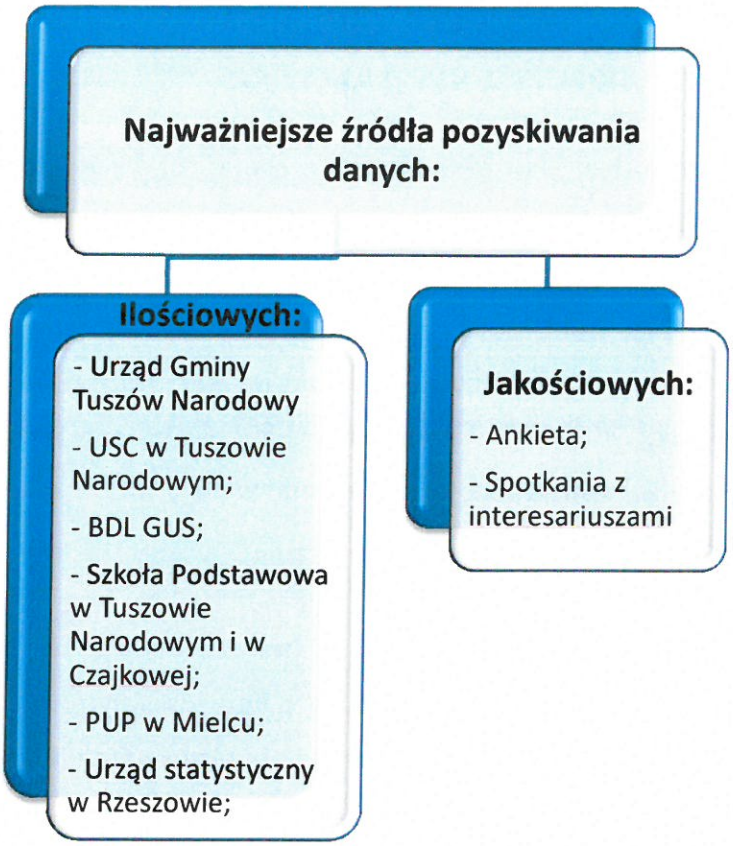

Celem tego etapu prac było zbadanie, czy zidentyfikowane obszary spełniają kryteria obszaru rewitalizacji, określone w ustawie o rewitalizacji, w Wytycznych Ministra oraz instrukcji przygotowania programów rewitalizacji. Analizie zostały poddane wartości wybranych wskaźników, które zostały skonfrontowane z wartościami dla całego obszaru gminy oraz wartościami referencyjnymi dla województwa podkarpackiego według metodologii określonej w Instrukcji przygotowania programów rewitalizacji. Ostatnim etapem prac było wyciągnięcie wniosków strategicznych oraz wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

2. DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO - ANALIZA NATĘŻENIA NEGATYWNYCH ZJAWISK

W celu zdiagnozowania, które obszary cechują się zwiększoną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych w stosunku do pozostałego obszaru gminy, analizie zostały poddane dane statystyczne odnoszące się do całego obszaru gminy w poszczególnych sferach problemowych. Kolejno przeanalizowana została częstotliwość i skala problemów w poszczególnych sferach. Na tej podstawie zostały wybrane określone wskaźniki, których wartości określają skalę natężenia poszczególnych problemów zidentyfikowanego obszaru zdegradowanego na tle całego obszaru gminy Tuszów Narodowy.

2.1 SFERA SPOŁECZNA

Analiza struktury społeczeństwa jest szczególnie istotnym elementem procesu diagnostycznego na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, gdyż zasadniczym celem planowanych działań jest poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, o stanie kryzysowym na danym obszarze gminy świadczy „koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym". Determinantem skutecznych działań jest właściwe zidentyfikowanie najbardziej problematycznych kwestii w obszarach szczególnie ważnych z perspektywy mieszkańców.

Z uwagi na brak możliwości pozyskania części danych szczegółowych dla poszczególnych obszarów ewidencyjnych, niektóre wskaźniki charakteryzujące sferę społeczną podane zostały wyłącznie jako średnia dla całej gminy.

ANALIZA SFERY SPOŁECZNEJ W OBSZARZE GMINY

Bezrobocie

Na koniec października 2016 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mielcu było zarejestrowanych 360 osób, co stanowiło ok. 4,4 % ogółu mieszkańców Gminy Tuszów Narodowy. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2014 r. w Gminie wynosił 9,7 %[1]. Porównując liczbę osób bezrobotnych na przestrzeni lat 2013–2015 należy zauważyć tendencję spadkową w tym zakresie. Kwestia bezrobocia jest nadal istotnym problemem społecznym, jednakże nie ono stanowi szczególnie znaczącego problem dla gminy. Powodem tego jest bliskie położenie Mielca, a co za tym idzie duża dostępność zakładów pracy.

Wykres 1. Liczba bezrobotnych w Gminie Tuszów Narodowy w latach 2013-2015.

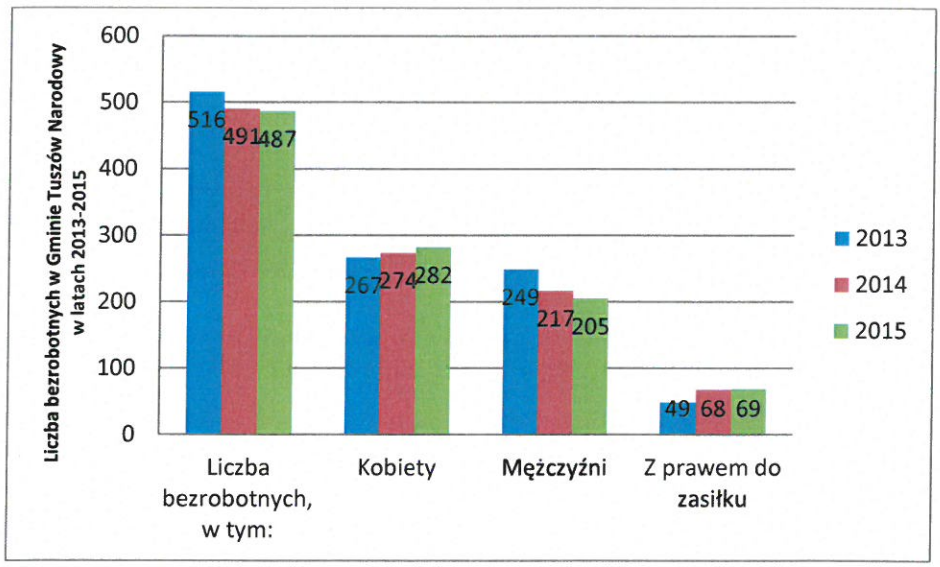

Źródło: PUP w Mielcu.

Jak pokazują statystyki, najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby młode do 35 roku życia oraz osoby w wieku 45-59 lat. Największy problem ze znalezieniem pracy mają osoby z niskim wykształceniem i bez kwalifikacji zawodowych. Strukturę bezrobocia w Gminie Tuszów Narodowy obrazuje poniższa tabela.

[1] Statystyczne Vademecum Samorządowca 2015.

Tabela 1. Struktura bezrobocia w Gminie Tuszów Narodowy.

Wyszczególnienie	2015
Do 25 r. życia	81
Do 35 r. życia	162
Grupa wiekowa 45-59	115
Bez kwalifikacji zawodowych (wykształcenie gimnazjalne i niższe)	126
Z wykształceniem zawodowym.	184
Z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym.	95
Z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.	66
Z wykształceniem wyższym.	38
Długotrwale bezrobotne	137

Źródło: PUP w Mielcu z dnia 2015-12-28

Demografia

Według danych Urzędu Gminy Tuszów Narodowy na dzień 16.11.2016 r. teren Gminy zamieszkiwało 8 111 osób. Porównując ten wynik z poprzednimi latami można zauważyć, że liczba ludności w Gminie stale rosła i w stosunku do 2012 r. zwiększyła się o 177 osób.

Wykres 2. Liczba mieszkańców Gminy Tuszów Narodowy z podziałem na sołectwa.

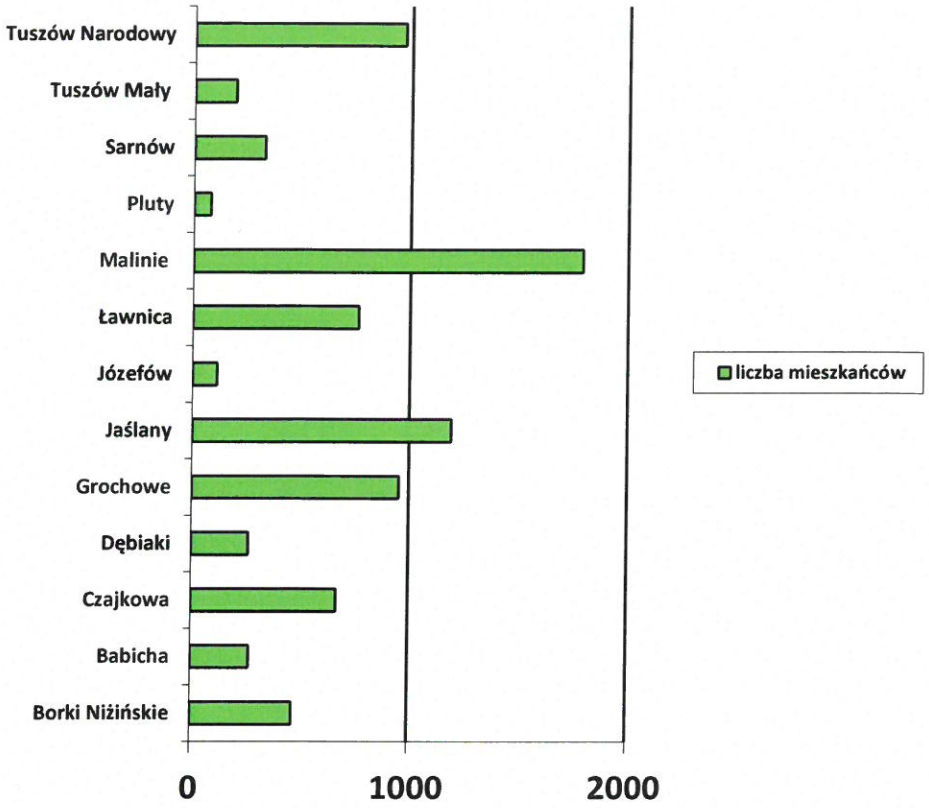

Źródło: Dane z UG w Tuszowie Narodowym.

W analizie sytuacji demograficznej Gminy wzięto pod uwagę również wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli miarę pokazującą relację pomiędzy liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym, produkcyjnym i w wieku poprodukcyjnym - liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Należy zauważyć tendencję rosnącą w przypadku odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym przypadającego na 100 osób w wieku produkcyjnym. Średnia dla Gminy wynosi 26,3[2].

[2] Dane za 2015 r. BDL GUS.

Tabela 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego dla Gminy Tuszów Narodowy.

Wskaźniki obciążenia demograficznego	jedn.	2012	2013	2014	2015
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	60,2	59,2	58,9	59,3
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	75,5	75,1	77,3	79,6
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	25,9	25,4	25,7	26,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Na przestrzeni 2 lat zaobserwować można wzrost liczby urodzeń oraz zbliżoną liczbę zgonów, od kilku lat można zaobserwować dodatni przyrost naturalny ale wyłącznie w skali całej gminy.

Tabela 3. Ruch naturalny wg płci w latach 2014-2015.

Wyszczególnienie	**2014**		**2015**	
Urodzenia	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
	40	39	41	56
Ogółem urodzenia	**79**		**97**	
Zgony	26	41	31	34
Ogółem zgony	**67**		**65**	
Przyrost naturalny	14	-2	10	22

Ogółem	12	32

Źródło: Urząd Gminy w Tuszowie Narodowym

Na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego przeanalizowano wskaźnik przyrostu naturalnego na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w poszczególnych jednostkach statystycznych znajdujących się w obszarze gminy Tuszów Narodowy. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania to wskaźnik kluczowy w kontekście analizy uwarunkowań społecznych i demograficznych. Zmienna stanowi różnicę pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Szczególny aspekt odnosi się do emigracji osób młodych co w konsekwencji wpływa na relatywnie niską liczbę urodzin.

Wśród poszczególnych sołectw najniższe wartości wskaźnika zaobserwowano w Dębiakach (-1,39), Grochowem I (-1,25), Józefowie (-1,11), Sarnowie (-0,7), Borkach Nizińskich (-0,25), Jaślanach (-0,2). Są to wartości zdecydowanie niższe niż dla całego obszaru gminy (0,15) i województwa (0,07). W pozostałych obszarach obserwujemy lepszą sytuację dotyczącą przyrostu naturalnego. Najwyższą wartość zanotowano w miejscowościach Ławnica, Pluty, Malinie (od 1,56 do 1,72). Niekorzystny przyrost naturalny może być związany z wyludnianiem się części gminy. w celu poszukiwania lepszych warunków życia.

Wykres 3. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania .

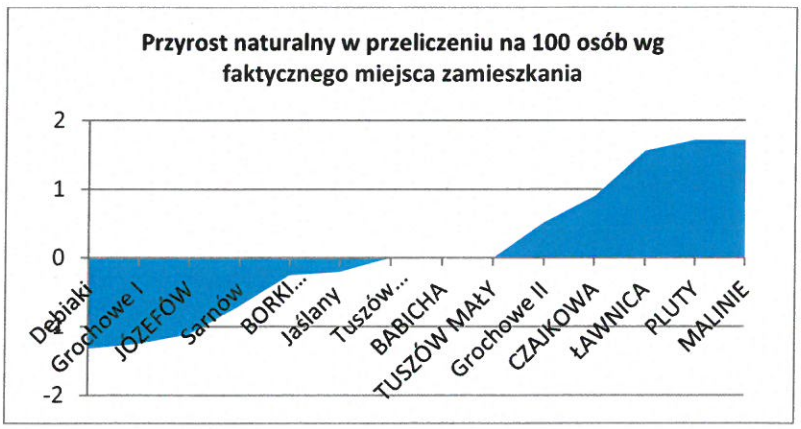

Źródło: Dane Urzędu Gminy Tuszów Narodowy za 2014r.

Kolejną zmienną poddaną analizie był odpływ młodych ludzi w stosunku do całkowitej liczby mieszkańców. Na terenie gminy Tuszów Narodowy można zaobserwować tendencję wzrostową w tym zakresie. Na przestrzeni lat 2012-2014 z terenu gminy ubyło 15,51% młodych osób (w wieku 19-30 lat). Największy odsetek w obrębie tego wskaźnika zanotowano w miejscowościach takich jak: Sarnów (23,44%), Tuszów Narodowy (22,49%), Grochowe I (22,94%), Grochowe II (21,08%), Dębiaki (20,14%), Jaślany (20,06%). Najlepsza sytuacja przedstawia się w sołectwach Czajkowa (10,67%) i Borki Nizińskie (10,78%). W pozostałych miejscowościach wartość wskaźnika kształtuje się w granicach zbliżonych do średniej dla gminy. Przyczyną spadku liczby młodych ludzi mogą być czynniki ekonomiczne związane z poprawą warunków życiowych, jak również powody społeczne ze względu na chęć zmiany środowiska społecznego oraz przyczyny rodzinne powstałe na skutek łączenia rodzin, zawierania małżeństw. W celu ograniczenia problemów demograficznych jest konieczność poprawy atrakcyjności osiedleńczej oraz rozwój usług publicznych i dostosowanie ich do zmieniających się okoliczności.

Wykres 4. Odpływ młodych ludzi w stosunku do całkowitej liczby mieszkańców.

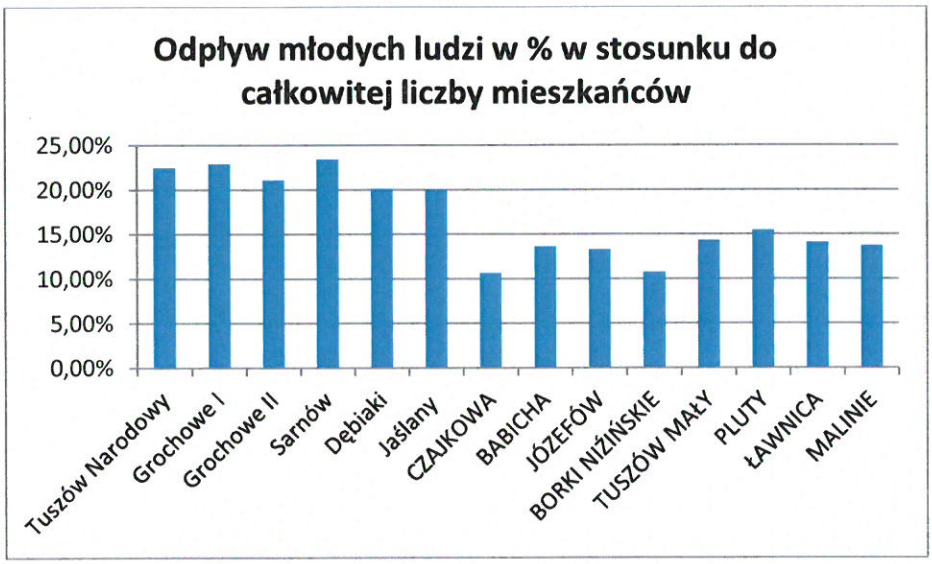

Źródło: Dane Urzędu Gminy Tuszów Narodowy za 2014r.

Pomoc społeczna

Instytucją, która organizuje pomoc społeczną w gminie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji wypłacane są zasiłki stałe, okresowe, celowe, finansowane są składki zdrowotne i dożywianie dla dzieci oraz świadczone są usługi opiekuńcze.

Pomoc społeczna przyznawana jest rodzinom najczęściej z powodu ubóstwa, ale także bezrobocia, niepełnosprawności, alkoholizmu, długotrwałej choroby oraz zdarzeń losowych.

Tabela 4. Rodziny korzystające z pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym w latach 2014-2015.

Wyszczególnienie	2014	2015
Liczba rodzin korzystająca z pomocy, w tym z tytułu:	591	558
Bezrobocia	209	197
Niepełnosprawności	72	73
Długotrwałej choroby	77	74
Alkoholizmu	8	7
Ubóstwa	225	207

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym za rok 2014 wynika, że aż 225 rodzin (633 osoby) korzystało z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, a w 2015 r. 207 rodzin (576 osób).

W ramach sfery społecznej w zakresie pomocy społecznej szczegółowej analizie (na poziomie sołectw), liczby osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców, liczby osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców, oraz udziału

dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku.

Wskaźnik dotyczący liczby osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców wypada niekorzystnie w poszczególnych miejscowościach kształtuje się następująco: Grochowe II (14,76), Jaślany (14,48), Sarnów (14,23), Grochowe I (13,97), Borki Nizińskie (13,88), Dębiaki (13,64), Pluty (13,24), Józefów (13,05), Czajkowa (12,91), Ławnica (12,82). Są to wartości zdecydowanie wyższe od średniej gminnej, która wynosi 8,17 osoby. Nieco lepiej jest w sołectwach Babicha (7,6) i Malinie (6,75). Najkorzystniej z terenu całej gminy wypada Tuszów Narodowy (4,6) oraz Tuszów Mały (0). Wyżej wymienione niekorzystne wartości są dosyć wysokie i świadczą o tym, iż pomimo zmniejszającego się bezrobocia w gminie, problem ten jest nadal bardzo znaczący.

Wykres 5. Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców.

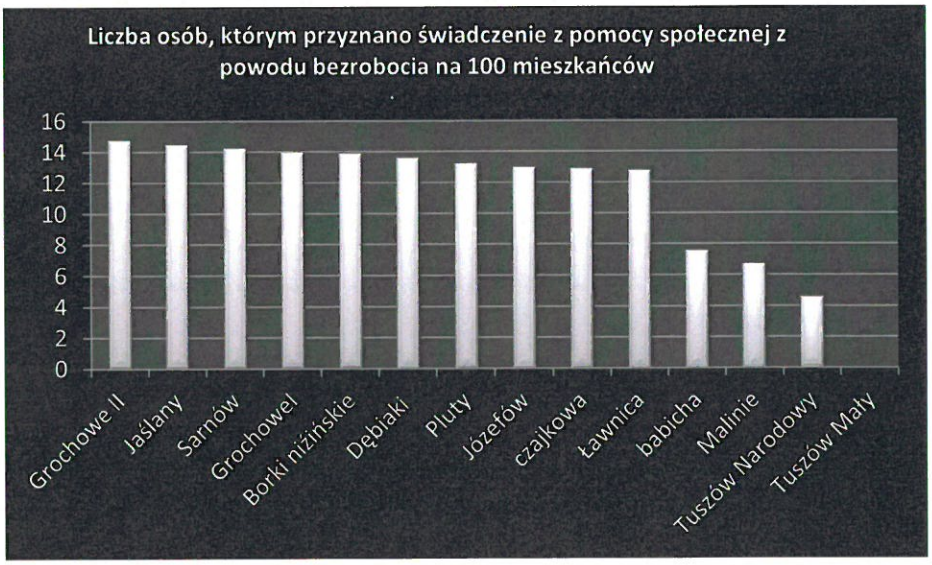

Źródło: Dane Urzędu Gminy Tuszów Narodowy za 2014r.

Szczegółowej analizie poddano również wskaźnik w zakresie liczby osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców dla gminy wynosi 2,32. Przekroczenie tej wartości zanotowano w Borkach

Nizińskich (5,1) oraz w Dębiakach (3,97). Lepiej kształtuje się sytuacja w Grochowem I, (1,75), Tuszowie Narodowym (1,36) czy Jaślanach (1,24). Najkorzystniejsza wartość wskaźnika występuje w Józefowie, Plutach i Ławnicy.

Fakt korzystania ze świadczeń pomocy społecznej osób niepełnosprawnych wskazuje na ogólnie niekorzystną sytuację bytową osób z niepełnosprawnością.

Wykres 6. Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z niepełnosprawności na 100 mieszkańców.

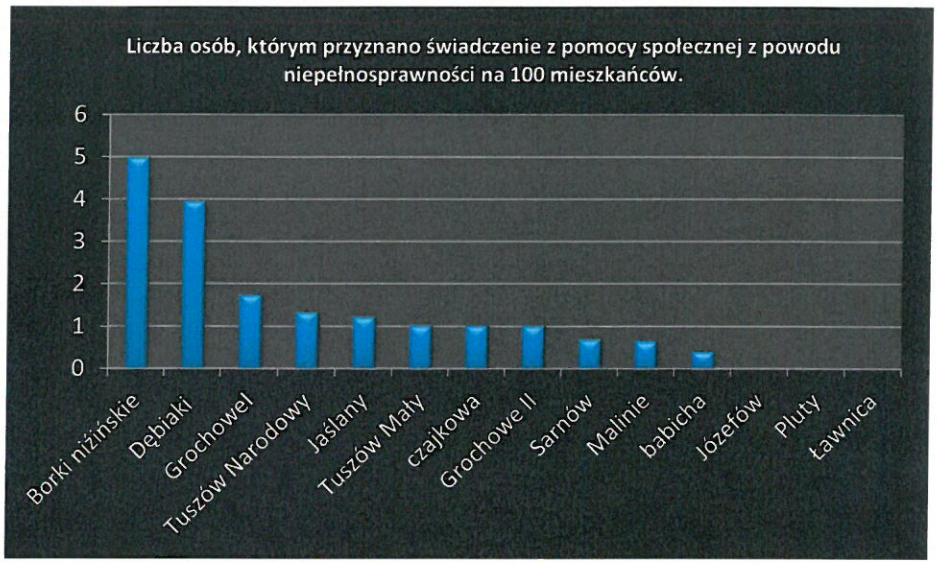

Źródło: Dane Urzędu Gminy Tuszów Narodowy za 2014r.

W przypadku wskaźnika, jakim jest odsetek dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku największe natężenie występuje w Tuszowie Narodowym (34,85%), Grochowem II (34,69%), Sarnowie (34,69%), Grochowem I (30,30%), Dębiakach (28,57%) i Jaślanach (27,13%). Są to wartości niższe niż średnia dla całej gminy, która wynosi 23,57%. W pozostałych miejscowościach wskaźnik ten jest niższy i kształtuje się w granicach od 22,66% do 17,47%. Odsetek osób otrzymujących zasiłek rodzinny na dzieci świadczy o niekorzystnej sytuacji finansowej mieszkańców części gminy.

Wykres 7. Udział dzieci do lat 17 na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku

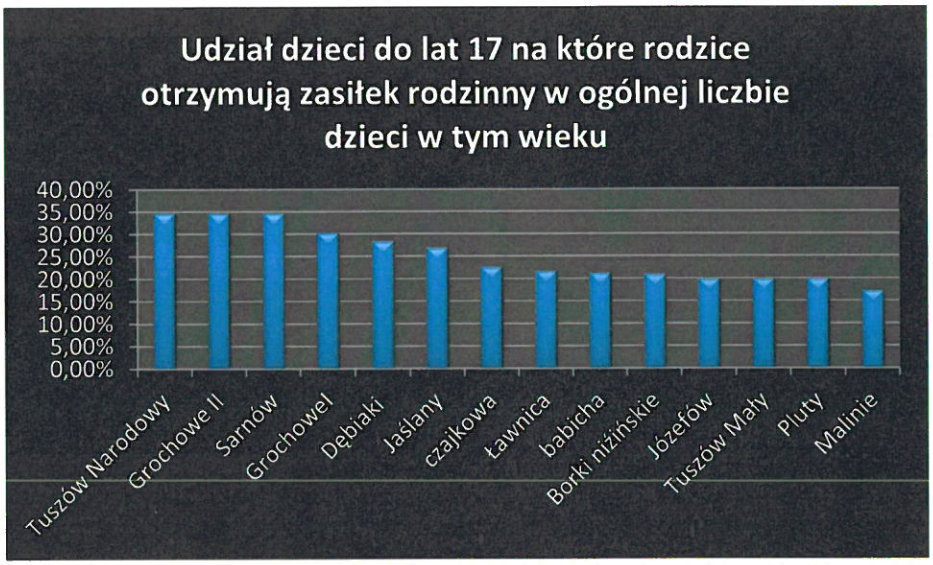

Źródło: Dane Urzędu Gminy Tuszów Narodowy za 2014r.

Poziom edukacji

Do oceny poziomu edukacji wykorzystano wyniki egzaminu po VI klasie szkoły podstawowej w roku szkolnym 2014/2015. Przedstawiono tu wskaźnik opisujący średni wynik obejmujący przedmioty z części humanistycznej, matematyczno–przyrodniczej oraz j. angielskiego (poziom podstawowy) . Najwyższe oceny uczniowie osiągnęli z języka obcego (61,8%). Przedmiot ścisły wypadł natomiast słabiej – wynik na poziomie 43,9%. Osiągnięte przez uczniów odbiegają od wartości średnich dla województwa podkarpackiego. W przypadku języka polskiego absolwenci szkół podstawowych wypadli słabiej niż ich koledzy w województwie. Przedmiotowe wyniki obrazuje poniższa tabela[3].

[3] http://www.gimtuszow.pl/www/news.php

Tabela 5. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Tuszowie Narodowym w roku szkolnym 2014/2015.

	Humanistyczna				Matematyczno- przyrodnicza				Języki obce	
	j. polski		Historia i WOS		matematyka		p. przyrodnicze		j. angielski podst.	
	%	stanin	%	stanin	%	stanin	%	stanin	%	stanin
Szkoła	58,	4	66,7	6	43,9	4	52,9	7	61,8	5
Powiat	62	5	60	6	50,2	6	52,1	6	66,7	6
Woj.	70	6	60	6	50,3	6	51,2	6	65,2	6

Źródło: Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Tuszowie Narodowym.

2.2 SFERA GOSPODARCZA

Analizując przedmiotowe zagadnienie, pod uwagę wzięto liczbę podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Na przestrzeni ostatnich lat można zaobserwować tendencję rosnącą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarze całej Gminy, co przedstawia poniższy wykres.

Wskaźnik dla całego obszaru gminy Tuszów Narodowy, obrazujący liczbę nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski, jest zbliżony do wartości dla województwa i wynosi 0,5 podmiotu na 100 osób.

Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON dla Gminy Tuszów Narodowy w latach 2012-2015 (stan w dniu 31 XII).

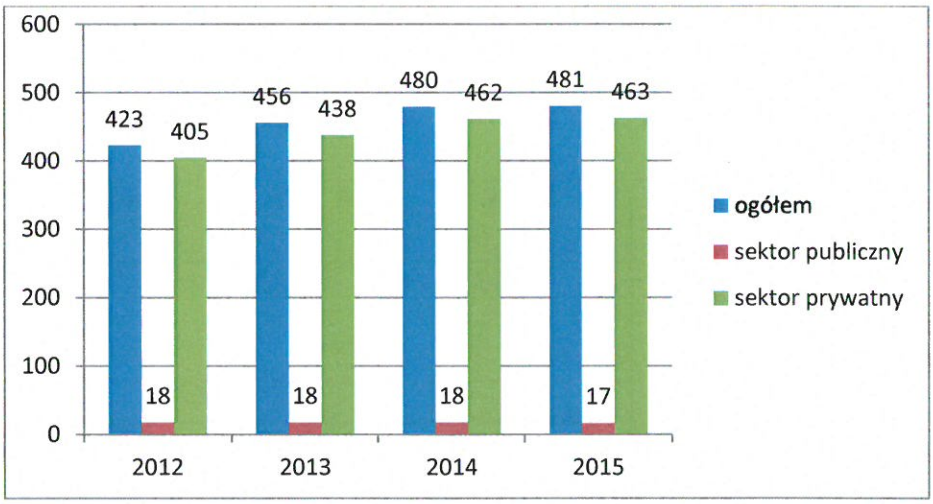

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Struktura działowa podmiotów gospodarki narodowej wykazuje, że najwięcej podmiotów w gminie w 2015 r. działało w sekcji handel oraz naprawy (99), co stanowi 20,6% wszystkich przedsiębiorstw na terenie gminy. Dużą rolę odgrywają też następujące sekcje: Przetwórstwo przemysłowe – 18,1% oraz Budownictwo – 16,4%.

Tabela 6. Jednostki wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007.

Jednostki wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007	2012	2013	2014	2015
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9	8	7	6
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	1	2	1	1
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	76	79	84	87
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1	1	1
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	3	3	4
Sekcja F - Budownictwo	70	74	76	79
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa	91	97	101	99

pojazdów samochodowych, włączając motocykle				
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	34	37	35	32
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10	12	11	11
Sekcja J - Informacja i komunikacja	5	6	6	6
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9	11	11	11
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4	7	8	8
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	17	18	19	27
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4	7	11	7
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16	16	16	16
Sekcja P - Edukacja	13	13	13	14
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	15	15	19	16
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	14	14	15	16
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	31	36	43	39

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Badając poszczególne jednostki referencyjne znajdujące się na terenie gminy, w sferze gospodarczej poddano analizie wskaźnik dotyczący liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – ogółem. Wskaźnik ten pokazuje stopień przedsiębiorczości oraz kondycję firm w gminie oraz poszczególnych jej częściach. Średnia wartość dla całej gminy wynosi 5,95 podmiotów na 100 mieszkańców. Jest to wartość niższa od średniej wojewódzkiej (7,6). Lepsza sytuacja od średniej w gminie została odnotowana tylko w kilku miejscowościach tj. Ławicy, Malinie i Plutach. Najgorszy wskaźnik występuje na terenie miejscowości Dębiaki (1,32). Dalej, poniżej średniej wartości gminnej, plasują się Borki Nizińskie (2,76), Sarnów (3,16), Grochowe I (3,24), Józefów (3,33), Grochowe II (3,39), Czajkowa (3,44), Jaślany (4,28), Tuszów Mały (4,6). Najkorzystniej, powyżej

średniej wartości gminnej i wojewódzkiej, w/w wskaźnik wypada w miejscowościach Malinie (7,89) oraz Pluty (8,62).

Wykres 9. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - ogółem.

Źródło: Dane Urzędu Gminy Tuszów Narodowy za 2014r.

Generalnie należy zwrócić uwagę na fakt, iż przedsiębiorczość w gminie jest na poziomie niezadowalającym. Powodem tego może być bliska lokalizacja Mielca, gdzie zlokalizowanych jest większość firm.

2.3 SFERA PRZESTRZENNO – INFRASTRUKTURALNA I ŚRODOWISKOWA

O potencjale i atrakcyjności danego obszaru świadczą dużej mierze warunki przestrzenno-infrastrukturalne i środowiskowe. Mogą one stać się przyczynkiem do przyciągania nowych mieszkańców lub potencjalnych inwestorów.

Zgodnie z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 -2020, obszar gminy może znajdować się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk przestrzenno- funkcjonalnych, a w szczególności „niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych".

Określenie obszarów problemowych w tym zakresie dotyczyć będzie wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Infrastruktura techniczna jest niezwykle istotnym elementem danej jednostki terytorialnej. Spełnia kilka ważnych funkcji: jest czynnikiem spajającym całą gminę, a jej dobry standard zwiększa jakość życia mieszkańców.

Wyposażenie w infrastrukturę techniczną w kontekście jej struktury, lokalizacji, jakości i dostępności ma znaczny wpływ na rozwój jednostki samorządu oraz stanowi jeden z podstawowych czynników kształtujących jej atrakcyjność i konkurencyjność. Przesądza również o kosztach inwestycyjnych rewitalizacji danego obszaru. Im wyższy jest stopień rozwoju infrastruktury technicznej, tym lepsze są warunki do przeprowadzenia zaplanowanych w jej zakresie zadań.

O stanie infrastruktury technicznej w dużej mierze świadczy rozwinięta sieć wodociągowa, gazowa oraz kanalizacyjna.

ANALIZA SFERY PRZESTRZENNO-INFRASTRUKTURALNEJ I ŚRODOWISKOWEJ W OBSZARZE GMINY

Na koniec 2015 r. terenie Gminy Tuszów Narodowy ponad 90% ludności posiadało dostęp do sieci wodociągowej, 28,2 % korzystało z kanalizacji oraz 39,3% ludności korzystało z sieci gazowej.

Tabela 7. Odsetek ludności korzystających z instalacji.

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	2012	2013	2014	2015
z wodociągu	91	91,1	91,2	91,3
z kanalizacji	26,3	26,9	27,9	28,2
z gazu	39	38,7	39,1	39,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Istotny problem stanowi słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna. W 2015 r. długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosiła 43,7 km i dostęp do niej posiadało 2 280

osób[4]. Rozwój sieci kanalizacyjnej ma niewątpliwie istotny wpływ na warunki życia mieszkańców jak również stan środowiska przyrodniczego.

Z danych uzyskanych z Urzędu Gminy widać, iż na obszarze gminy tylko w przypadku 4 sołectw można mówić o dostępie do sieci kanalizacyjnej tj.: Ławnica (1,25%), Tuszów Mały (2,63%), Tuszów Narodowy (13,27%), Malinie (76,70%). W pozostałych 10 miejscowościach nie ma w ogóle rozwiniętej sieci kanalizacyjnej[5]. Biorąc pod uwagę obszar województwa (średnia dla województwa (68,7%), gmina Tuszów Narodowy plasuje się dopiero na 137 miejscu w województwie podkarpackim pod względem odsetka ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej.

W kwestii uwarunkowań przestrzennych na płaszczyźnie poszczególnych jednostek statystycznych gminy poddano analizie wskaźnik odnoszący się do liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych. Największy odsetek budynków zanotowano w miejscowościach: Jaślany (89,46%), Dębiaki (88,17%), Józefów (87,50%), Grochowe I (87,05%), Babicha (86,96%), Tuszów Narodowy (85,11%), Czajkowa (81,07%). Są to wartości zdecydowanie wyższe od średniej gminnej (71,79%), jak również wojewódzkiej (76,36%). W pozostałych jednostkach statystycznych sytuacja przedstawia się nieco lepiej. Najniższy odsetek jest w miejscowościach Malinie (60%) i Ławnica (64,32%). Duża liczba przestarzałych budynków mieszkalnych ma niewątpliwie negatywny wpływ na atrakcyjności gminy i poszczególnych jej miejscowości, jak również na jakość życia mieszkańców.

[4] Bank Danych Lokalnych GUS.

[5] Dane za 2014 r.

Wykres 10. Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych

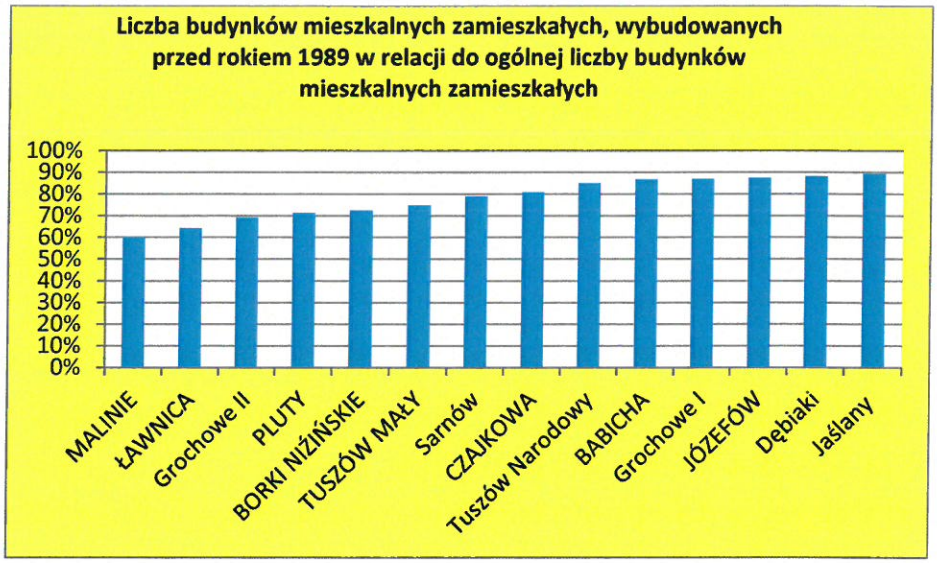

Źródło: Dane Urzędu Gminy Tuszów Narodowy za 2014r.

W aspekcie środowiskowym istotnym problemem jest kwestia przekroczenia standardów jakości środowiska, czy obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska.

Na stan i jakość środowiska naturalnego są w dużej mierze wpływa rozwój infrastruktury technicznej. Przykładem może tu być dostęp mieszkańców do sieci kanalizacyjnej. Im lepiej rozwinięta infrastruktura w tym zakresie tym mniejsze prawdopodobieństwo występowania problemu degradacji środowiska.

Na sferę środowiskową negatywnie także wpływa również zanieczyszczenie powietrza. Analiza w zakresie przekroczenia standardów jakości powietrza przeprowadzona została na podstawie corocznie opracowywanych raportów przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, dotyczących oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim. Na terenie Gminy Tuszów Narodowy zanotowano przekroczenie wartości docelowej średniorocznego poziomu benzo(a)pirenu (przedstawiciel wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych tzw. WWA.

Wykazuje małą toksyczność ostrą, ale za to dużą toksyczność przewlekłą, co powiązane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie) w pyle PM10[6].

3. WNIOSKI STRATEGICZNE – WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Podczas działań zmierzających do wyznaczenia obszaru zdegradowanego analizie poddane zostały jednostki statystyczne gminy (sołectwa) pod względem występowania na danym terenie negatywnych zjawisk. Do zbadania problemów występujących na terenie gminy wykorzystano wybrane wskaźniki ze sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-infrastrukturalnej i środowiskowej.

W sferze społecznej na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego przeanalizowano następujące wskaźniki:

- Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania;
- Odpływ młodych ludzi w stosunku do całkowitej liczby mieszkańców
- Udział dzieci do lat 17 na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku;
- Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców;
- Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców.

W sferze gospodarczej zbadano wskaźnik odnoszący się do liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – ogółem.

W sferze przestrzenno – infrastrukturalnej i środowiskowej wykorzystano wskaźnik dotyczący odsetka ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej oraz liczbę budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych.

[6] *Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim w 2015 r.*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Rzeszów 2016.

W formie tabelarycznej przedstawiono poziom natężenia negatywnych zjawisk w gminie Tuszów Narodowy celem zobrazowania zróżnicowania zjawisk na terenie gminy. Każdy wskaźnik poddano kategoryzacji według punktów (1-duże natężenie zjawiska kryzysowego, (2 – średnie natężenie zjawiska kryzysowego), (3- małe natężenie zjawiska kryzysowego). Następnie wyliczono średnią dla każdej jednostki strukturalnej, a uzyskane wartości stanowiły podstawę do wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Wartość najniższa stanowiła największe natężenie zjawisk kryzysowych.

Poniższa tabela pokazuje natężenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej. Sfera ta zgodnie z definicją rewitalizacji stanowi najważniejsze kryterium podczas wyznaczania obszaru zdegradowanego. Podczas analizy odniesiono się do 5 zmiennych obrazujących zjawiska problemowe. Zbadanie wskaźników w sferze społecznej pozwoliło wyznaczyć obszary o największym natężeniu zjawisk kryzysowych kwalifikujących do podjęcia działań rewitalizacyjnych. Terenami najbardziej problemowymi są: Dębiaki, Grochowe I, Grochowe II, Borki Nizińskie, Jaślany, Sarnów oraz Tuszów Narodowy.

Tabela 8. Zestawienie wskaźników w sferze społecznej.

Miejscowość	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Udział dzieci do lat 17 na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców	Odpływ młodych ludzi w % w stosunku do całkowitej liczby mieszkańców	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	wartość średnia
Babicha	2	2	2	2	3	2,2
Borki Nizińskie	1	2	1	3	1	1,6
Czajkowa	3	2	1	3	2	2,2
Dębiaki	1	1	1	1	1	1
Grochowe I	1	1	1	1	2	1,2
Grochowe II	3	1	1	1	2	1,6
Jaślany	1	1	1	1	2	1,2

Józefów	1	3	1	2	3	2
Ławnica	3	3	1	2	3	2,4
Malinie	3	3	2	2	3	2,6
Pluty	3	3	1	2	3	2,4
Sarnów	1	1	1	1	3	1,4
Tuszów Mały	2	3	3	2	2	2,4
Tuszów Narodowy	2	1	3	1	2	1,8

1	duże natężenie zjawiska kryzysowego
2	średnie natężenie zjawiska kryzysowego
3	niskie natężenie zjawiska kryzysowego

Źródło: Opracowanie własne.

Kolejnym kryterium do wyznaczenia obszaru zdegradowanego były wyniki analizy wskaźników w sferze gospodarczej, przestrzenno – infrastrukturalnej i środowiskowej. Zgodnie z wymogami formalno–prawnymi, podczas delimitacji obszaru zdegradowanego, oprócz badania sfery społecznej bada się również zjawiska w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Na tej płaszczyźnie poddano analizie 3 wskaźniki i zestawiono łącznie. Z analizy wskaźników z poniższej tabeli wynika, że większość miejscowości gminy charakteryzuje się wysokim natężeniem zjawisk kryzysowych.

Tabela 9. Zestawienie wskaźników w sferze gospodarczej przestrzenno-infrastrukturalnej i środowiskowej.

Miejscowość	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - ogółem	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	średnia wartość

Babicha	2	1	1	1,33
Borki Nizińskie	1	2	1	1,33
Czajkowa	1	1	1	1,00
Dębiaki	1	1	1	1,00
Grochowe I	1	1	1	1,00
Grochowe II	1	2	1	1,33
Jaślany	1	1	1	1,00
Józefów	1	1	1	1,00
Ławnica	3	3	1	2,33
Malinie	3	3	3	3,00
Pluty	3	3	1	2,33
Sarnów	1	2	1	1,33
Tuszów Mały	1	2	1	1,33
Tuszów Narodowy	2	1	1	1,33

1	duże natężenie zjawiska kryzysowego
2	średnie natężenie zjawiska kryzysowego
3	niskie natężenie zjawiska kryzysowego

Źródło: Opracowanie własne.

Jak już wspomniano, podczas wyznaczania obszaru zdegradowanego najbardziej istotne znaczenie ma koncentracja zjawisk kryzysowych w sferze społecznej. W związku z tym sfera społeczna stanowiła główną przesłankę w kwestii delimitacji obszarów. Negatywne zjawiska w pozostałych sferach stanowiły kryterium uzupełniające.

Po szczegółowej analizie poszczególnych w/w wskaźników zidentyfikowano tereny, na których koncentruje się najwięcej negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Największe natężenie zjawisk negatywnych zaobserwowano w miejscowościach: Tuszów Narodowy, Grochowe I, Grochowe II, Sarnów, Dębiaki, Jaślany oraz Borki Nizińskie, które uznano za obszar zdegradowany. Powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosi 4421 ha. i zamieszkuje go 3490 osób.

Mapa 1. Obszar zdegradowany na tle Gminy Tuszów Narodowy

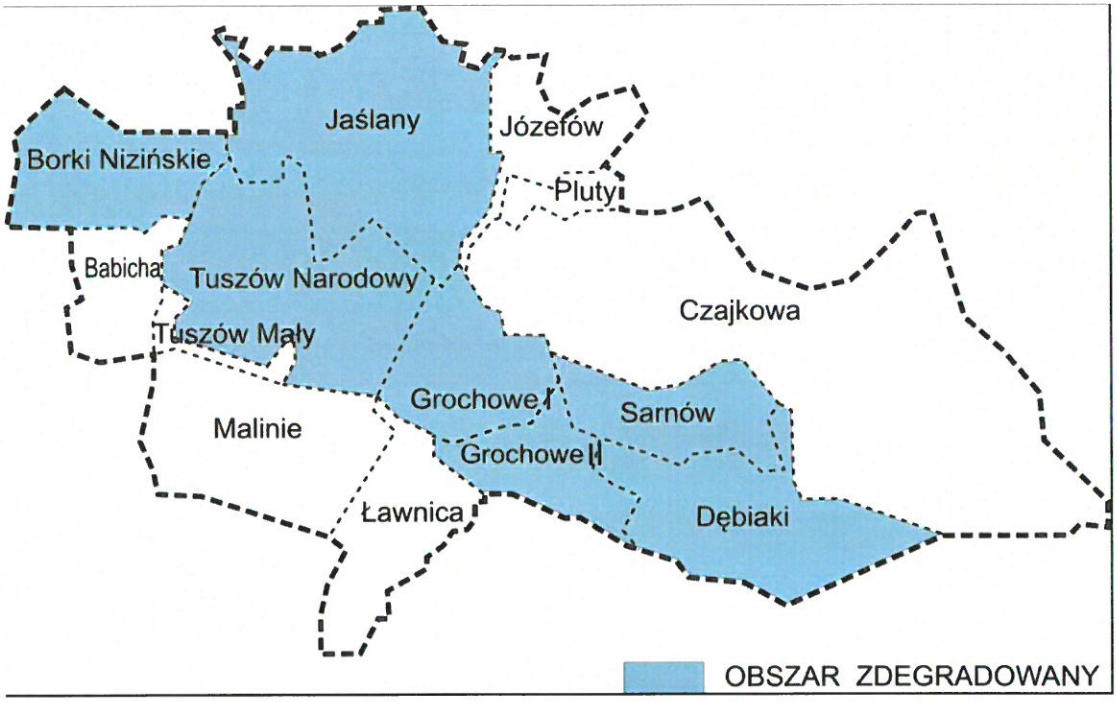

4. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI - KONSULTACJE SPOŁECZNE

W celu rozpoznania kluczowych problemów gminy oraz rzeczywistych potrzeb społecznych, ekonomicznych, przestrzennych – infrastrukturalnych i środowiskowych do prac związanych z wyznaczeniem obszaru rewitalizacji zostali zaangażowani mieszkańcy gminy. To oni najlepiej znają swoje miejscowości i wiedzą, które obszary cechują się największą koncentracją negatywnych zjawisk. Zaangażowanie społeczności lokalnej w tworzenie dokumentu strategicznego badanego obszaru ma kluczowe znaczenie dla kierunków rozwoju gminy ponieważ to właśnie do nich adresowane są przedsięwzięcia wynikające z programu rewitalizacji. W dniach 11 i 18 października 2016 r. odbyły się spotkania mające na celu włączenie się interesariuszy, o których

mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji do prac nad zdiagnozowaniem najważniejszych problemów gminy oraz obszarów szczególnie dotkniętych problemami. Podczas niniejszych spotkań zostały zaprezentowane i omówione najważniejsze problemy mieszkańców oraz potencjalne zagrożenia w sytuacji braku podjęcia działań naprawczych. Mieszkańcy wskazali obszary, w granicach których występuje największa kumulacja negatywnych zjawisk społecznych oraz zaprezentowali własne propozycje przedsięwzięć związanych z rewitalizacją gminy. W kategorii najważniejszych problemów wymieniano najczęściej niski stopień przedsiębiorczości, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców gminy oraz zły stan infrastruktury technicznej, w szczególności dróg i chodników. Cechą charakterystyczną gminy jest silne uzależnienie gospodarcze od sąsiadującej gminy i miasta Mielec, z uwagi na powyższe dla wielu mieszkańców gmina Tuszów Narodowy traktowana jest wyłącznie kategoriach „sypialni". Istnieje zidentyfikowana potrzeba podjęcia działań ukierunkowanych na zwiększenie integracji i tożsamości społecznej mieszkańców oraz stworzenie odpowiednich warunków do inwestowania. W kategoriach obszarów szczególnie problemowych najczęściej wskazywany był teren w okolicy ośrodka zdrowia w Tuszowie Narodowym oraz budynku Urzędu Gminy, obszar przynależący do budynku starej szkoły w Grochowem II oraz teren po byłym lądowisku w Tuszowie Narodowym.

W dniu 14 października 2016 r. na stronie internetowej gminy została udostępniona ankieta, która, stanowi podstawę wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Ta metoda pozyskiwania danych jakościowych jest najbardziej miarodajna z uwagi na skonkretyzowany zakres i formę. Wszyscy potencjalni interesariusze działań rewitalizacyjnych zostali poproszeni o wskazanie obszaru lub obiektu, który wymaga rewitalizacji oraz zdiagnozowanie najważniejszych problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych zidentyfikowanego obszaru zdegradowanego. Do każdego z wymienionych przykładowych problemów została przypisana skala 1 – najmniej istotny, 2 – raczej nieistotny, 3 – trudno powiedzieć, 4 – raczej istotny, 5 – najbardziej istotny. Dodatkowo w przypadku zidentyfikowania problemu innego niż wymienione ankietowani mieli możliwość wymienienia go i opisania. Mieszkańcy zostali poproszeni o

scharakteryzowanie przedsięwzięć, które ich zdaniem w pierwszej kolejności wymagają realizacji w ramach wdrażanego problemu rewitalizacji oraz zagrożeń, w przypadku niepodjęcia działań rewitalizacyjnych na terenie wybranego obszaru. W ostatnim pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie korzyści, które ich zdaniem przyniesie wdrożenie działań rewitalizacyjnych.

W wyznaczonym terminie do siedziby Urzędu Gminy Tuszów Narodowy wpłynęły 82 ankiety. 39 ankiet wypełniły kobiety, a 38 mężczyźni. 5 osób nie wypełniło rubryki dotyczącej płci. Największa grupa ankietowanych to osoby w wieku 36 – 60 lat (33 osoby), 30 osób zaznaczyło przedział wiekowy 21 – 35 lat, 9 osób przedział do 20 lat i 9 osób przedział powyżej 60 lat. 1 osoba nie wypełniła rubryki dotyczącej wieku.

Na podstawie przeprowadzonej ankiety zostały zidentyfikowane potencjalne obszary rewitalizacji, które według interesariuszy wymagają podjęcia działań rewitalizacyjnych. Przy wykorzystaniu mapy ewidencyjnej zostały zaznaczone obszary o szczególnym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych.

Ankietowani najczęściej identyfikowali obszar kumulujący negatywne zjawiska społeczne w Grochowem II. 22 osoby wskazały obszar przynależący do budynku starej szkoły oraz jego otoczenie. W skali najbardziej istotnego problemu zidentyfikowanego obszaru najczęściej określano niski udział w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców, słabą integrację lokalnej społeczności oraz problemy związane z wyludnianiem się obszaru i starzeniem się społeczeństwa. Istotnym problem scharakteryzowanego obszaru jest również bezrobocie, niski stopień przedsiębiorczości, brak inwestorów i słabo rozwinięty sektor usług. W wyniku partycypacji społecznej został zidentyfikowany następujący obszar o szczególnej kumulacji negatywnych zjawisk:

Mapa 2. Podobszar Grochowe II

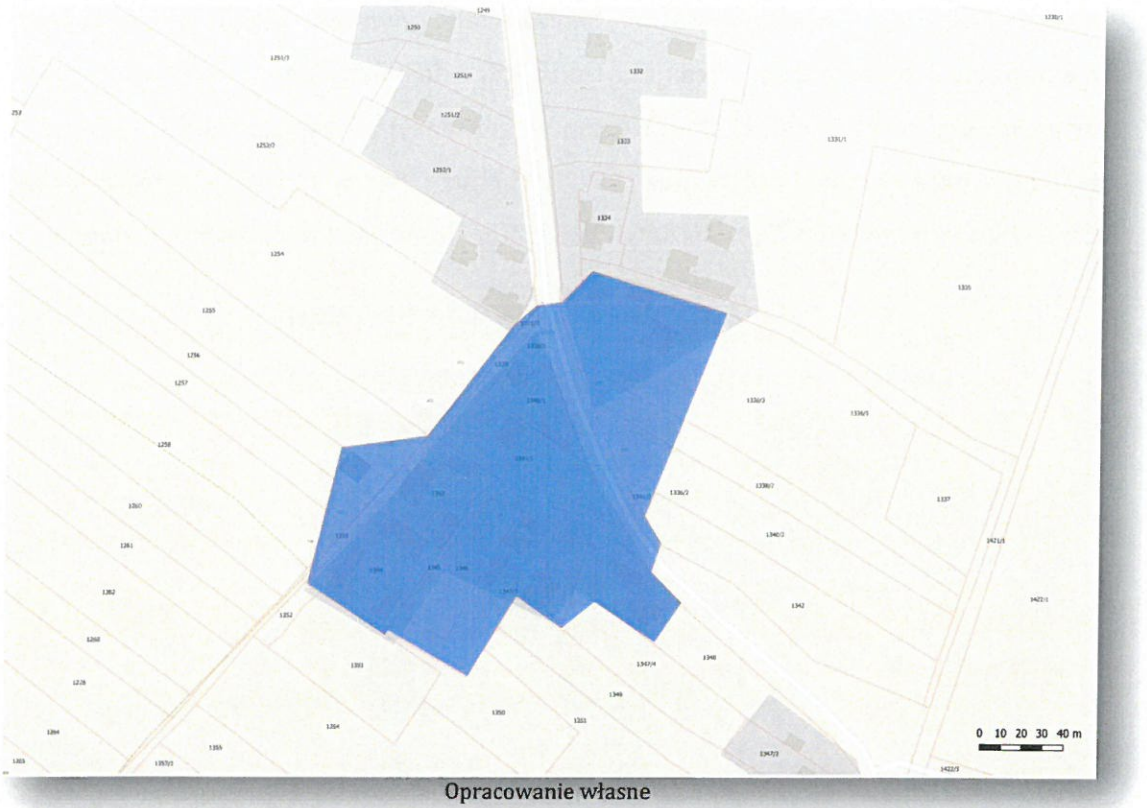

Opracowanie własne

Zidentyfikowany obszar jest zamieszkały przez 29 osób

Jego powierzchnia wynosi: 2,18 ha

Podobszar zabudowany w większości budynkami znajdującymi się w niezadowalającym stanie technicznym, powstałymi przed 1989 r. Brak budynków wielorodzinnych. W obrębie podobszaru znajduje się budynek starej szkoły, który obecnie nie pełni żadnej funkcji. Budynek jest w bardzo złym stanie technicznym, a jego otoczenie jest zdewastowane.

Siedemnastu ankietowanych zidentyfikowało koncentrację negatywnych zjawisk społecznych w najbliższym otoczeniu ośrodka zdrowia w Tuszowie Narodowym oraz budynku Urzędu Gminy. Podobnie jak w przypadku obszaru w Grochowym II ankietowani w skali najbardziej istotnego problemu zidentyfikowanego obszaru najczęściej określali niski udział w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców, słabą integrację lokalnej społeczności oraz problemy związane z wyludnianiem się obszaru i starzeniem się społeczeństwa oraz problemy gospodarcze związane z niskim stopniem

przedsiębiorczości, brakiem inwestorów i słabo rozwiniętym sektorem usług. Ankietowani, jako bardzo istotne wskazywali również problemy przestrzenno funkcjonalne związane z brakiem dostępu do urządzeń, sieci przesyłowych infrastruktury technicznej, brakiem terenów rekreacyjno-wypoczynkowych oraz niską estetyką przestrzeni publicznej. W wyniku partycypacji społecznej został zidentyfikowany następujący obszar o szczególnej kumulacji negatywnych zjawisk:

Mapa 3. Podobszar Tuszów Narodowy

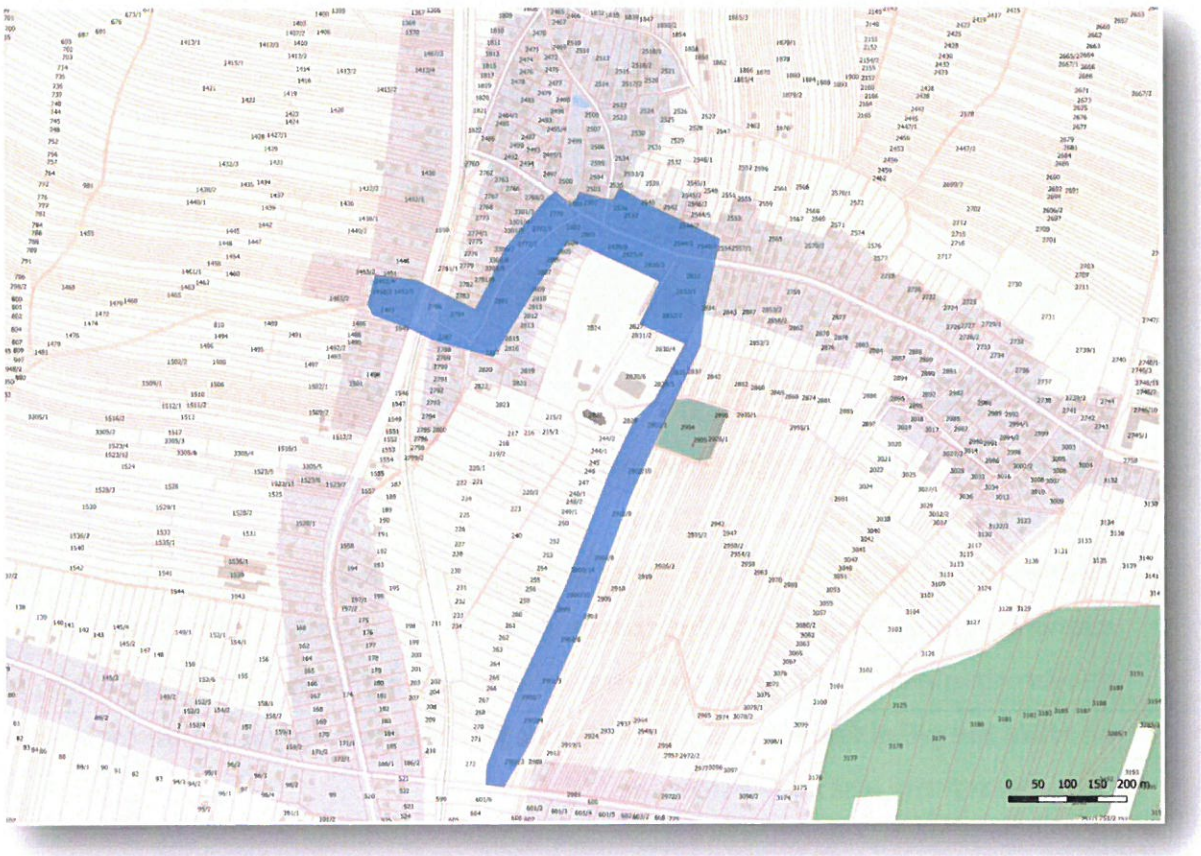

Opracowanie własne

Zidentyfikowany obszar jest zamieszkały przez 99 osób

Jego powierzchnia to: 10,7 ha

Podobszar zabudowany w większości budynkami znajdującymi się w niezadowalającym stanie technicznym, powstałymi przed 1989 r. Brak budynków wielorodzinnych. Na terenie podobszaru znajduje się ośrodek zdrowia. Budynek

jest w złym stanie technicznym, nie posiada utwardzonego parkingu, a teren wokół jest niezagospodarowany. W obszarze brakuje chodników oraz odpowiedniego oświetlenia ulicznego. Na terenie podobszaru zlokalizowany jest również budynek urzędu gminy, który nie jest w pełni dostosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Obok budynku zlokalizowany jest plac im. gen. W. Sikorskiego, który nie jest w pełni zagospodarowany ale posiada duży potencjał do lokalizacji wydarzeń społecznych i kulturalnych.

Dwunastu ankietowanych jako obszar o szczególnej koncentracji zjawisk społecznych wskazało teren wokół byłej szkoły w Dębiakach. W kategorii najbardziej istotny mieszkańcy wskazywali najczęściej niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, patologie społeczne oraz niski stopień przedsiębiorczości.

Mapa 4. Podobszar Dębiaki

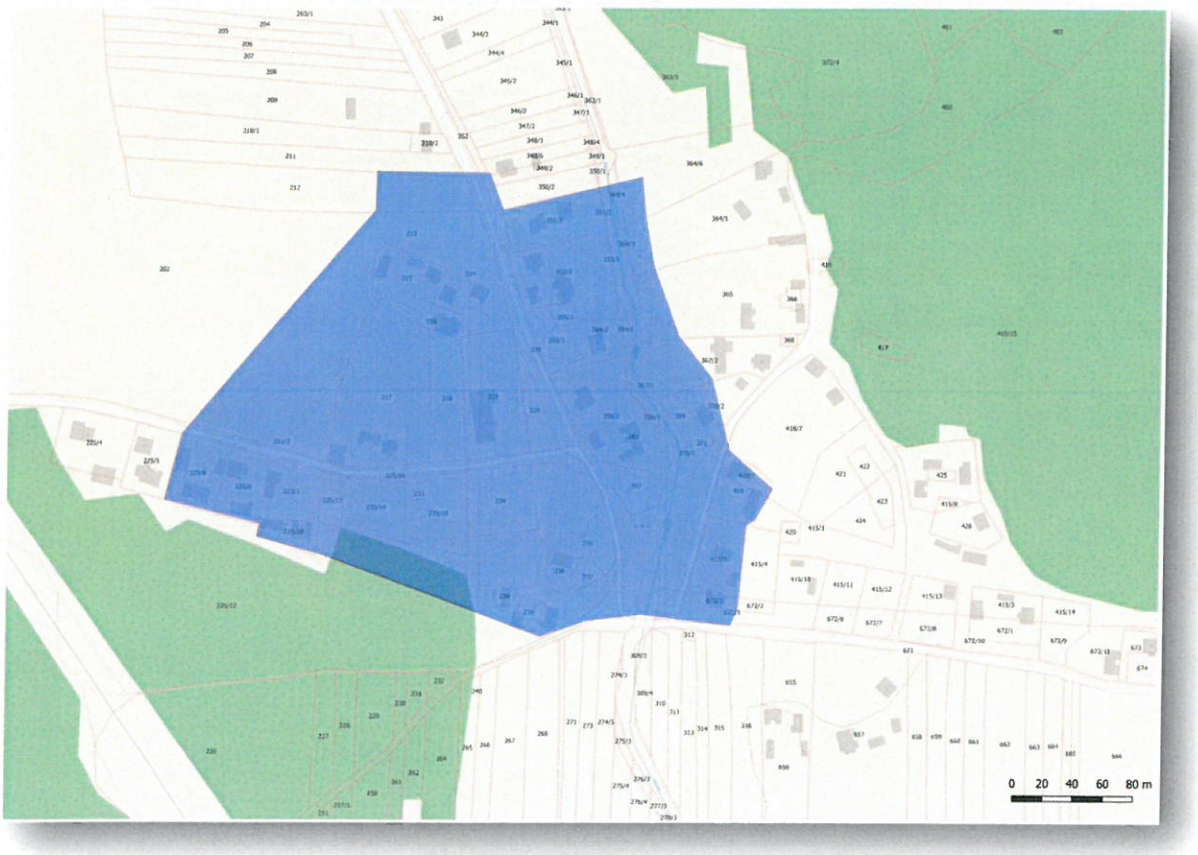

Opracowanie własne

Zidentyfikowany obszar jest zamieszkały przez 72 osoby

Jego powierzchnia to: 7,98 ha

Podobszar zabudowany w większości budynkami znajdującymi się w niezadowalającym stanie technicznym, powstałymi przed 1989 r. Brak budynków wielorodzinnych. W granicach podobszaru znajduje się budynek po byłej szkole. Budynek jest w ogólnie złym stanie technicznym, a teren wokół niego jest niezagospodarowany.

Dwunastu ankietowanych określiło kumulację negatywnych zjawisk w obszarze wokół byłej poczty w Sarnowie. Według mieszkańców najistotniejszym problemem zidentyfikowanego obszaru jest zły stan infrastruktury drogowej oraz słaba integracja lokalnej społeczności. Istotnym problemem jest również słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw i brak inwestorów. W wyniku partycypacji społecznej został zidentyfikowany następujący obszar o szczególnej kumulacji negatywnych zjawisk:

Mapa 5. Podobszar Sarnów

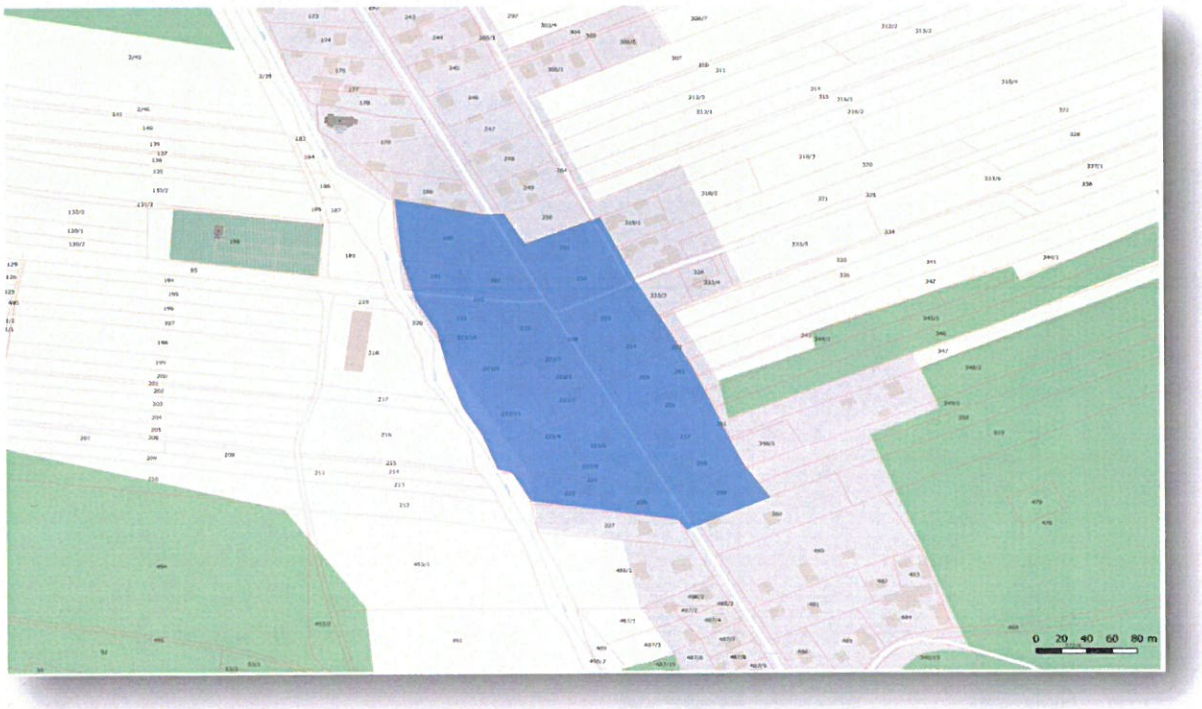

Opracowanie własne

Zidentyfikowany obszar jest zamieszkały przez 83 osoby

Jego powierzchnia to: 5,26 ha

Podobszar zabudowany w większości budynkami znajdującymi się w niezadowalającym stanie technicznym, powstałymi przed 1989 r. Brak budynków wielorodzinnych. Na terenie podobszaru znajduje się budynek dawnej poczty, wykorzystywany również jako punkt przedszkolny w okresie 2009-2012. Aktualnie budynek jest niewykorzystywany i niszczeje. Teren wokół jest niewykorzystywany.

Dziewięciu ankietowanych określiło kumulację negatywnych zjawisk w obszarze wokół Domu Strażaka i Wiejskiego Domu Kultury i Rekreacji w Grochowem I. Do najbardziej istotnych problemów mieszkańcy zaliczyli bariery architektoniczne w zakresie dostępności osób niepełnosprawnych do budynków, dróg i chodników, brak terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, niską estetykę przestrzeni publicznej, wyludnianie się społeczeństwa i brak inwestorów. W wyniku partycypacji społecznej został zidentyfikowany następujący obszar o szczególnej kumulacji negatywnych zjawisk:

Mapa 6. Podobszar Grochowe I

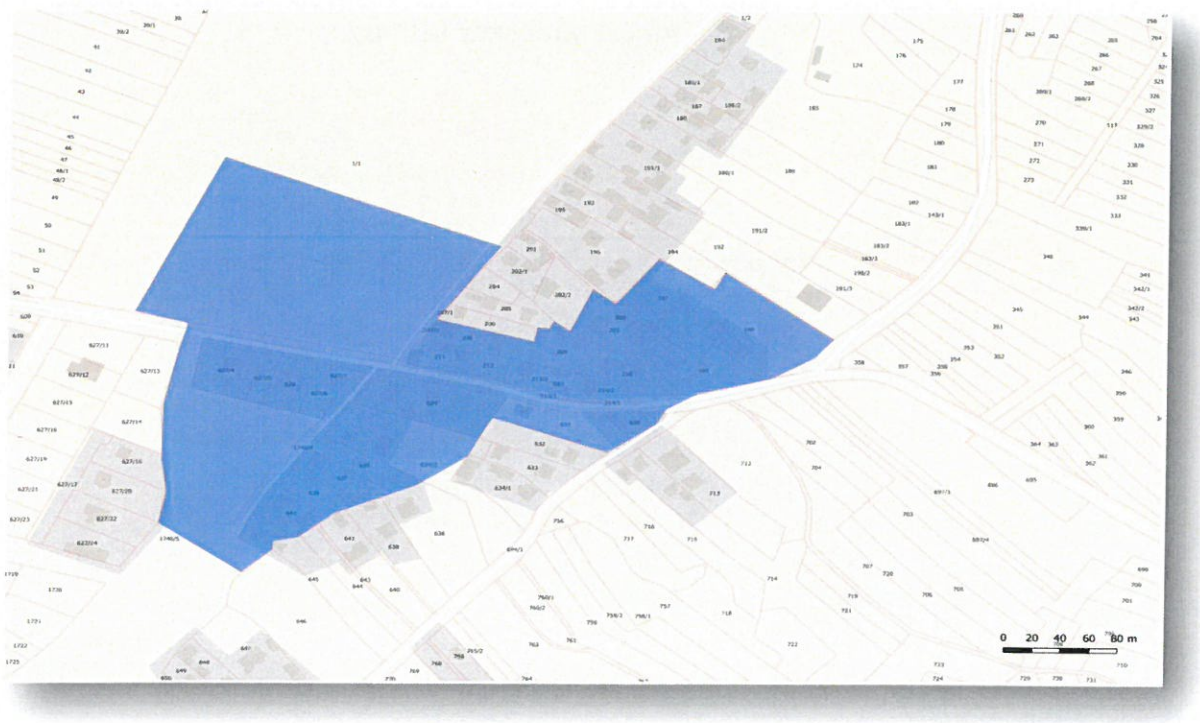

Opracowanie własne

Zidentyfikowany obszar jest zamieszkały przez 55 osób

Jego powierzchnia to: 8,13 ha

Podobszar zabudowany w większości budynkami znajdującymi się w niezadowalającym stanie technicznym, powstałymi przed 1989 r. Brak budynków wielorodzinnych. Na terenie podobszaru znajdują się budynki OSP, Wiejskiego Domu Kultury i Rekreacji oraz szkoły podstawowej. Wizualnie stan budynków jest dobry, jednak nie są one wyposażone w odpowiednią infrastrukturę techniczną. Dodatkowo budynek OSP nie posiada odpowiednich instalacji sanitarnych. Teren wokół jest niezagospodarowany.

Pięciu ankietowanych jako obszar o szczególnej koncentracji zjawisk społecznych wskazało okolice budynku OSP w Jaślanach. Najistotniejszym problemem scharakteryzowanego obszaru jest bezrobocie, niski stopień przedsiębiorczości, brak inwestorów i słabo rozwinięty sektor usług. Obszar cechuje duża kumulacja problemów przestrzenno-funkcjonalnych takich jak, m.in. brak dostępu do urządzeń, sieci przesyłowych infrastruktury technicznej, brak terenów rekreacyjno-wypoczynkowych oraz niska estetyką przestrzeni publicznej. W wyniku partycypacji społecznej został zidentyfikowany następujący obszar o szczególnej kumulacji negatywnych zjawisk:

Mapa 7. Podobszar Jaślany

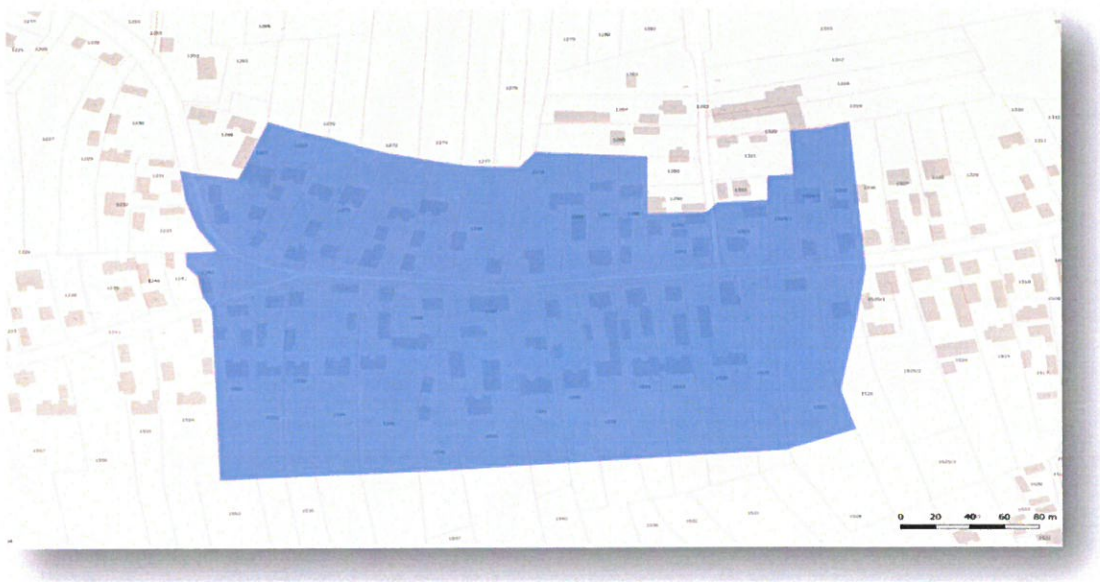

Opracowanie własne

Zidentyfikowany obszar jest zamieszkały przez 76 osób

Jego powierzchnia to: 8,5 ha

Podobszar zabudowany w większości budynkami znajdującymi się w niezadowalającym stanie technicznym, powstałymi przed 1989 r. Brak budynków wielorodzinnych. W granicach podobszaru znajduje się budynek OSP, w ogólnie złym stanie technicznym. Budynek jest nieefektywny energetycznie i nie posiada ogrzewania. Teren wokół jest niezagospodarowany.

Pięciu ankietowanych wskazało teren po byłym lądowisku w Tuszowie Narodowym. Jest to wyludniony teren, którego aktualnie największym problemem jest niedostateczna infrastruktura techniczna. Konsekwencją jest całkowita stagnacja i niszczenie obszaru oraz brak rozwoju przedsiębiorczości. W wyniku partycypacji społecznej został zidentyfikowany następujący obszar o szczególnej kumulacji negatywnych zjawisk:

Mapa 8. Podobszar Tuszów Narodowy teren po byłej baraniarni

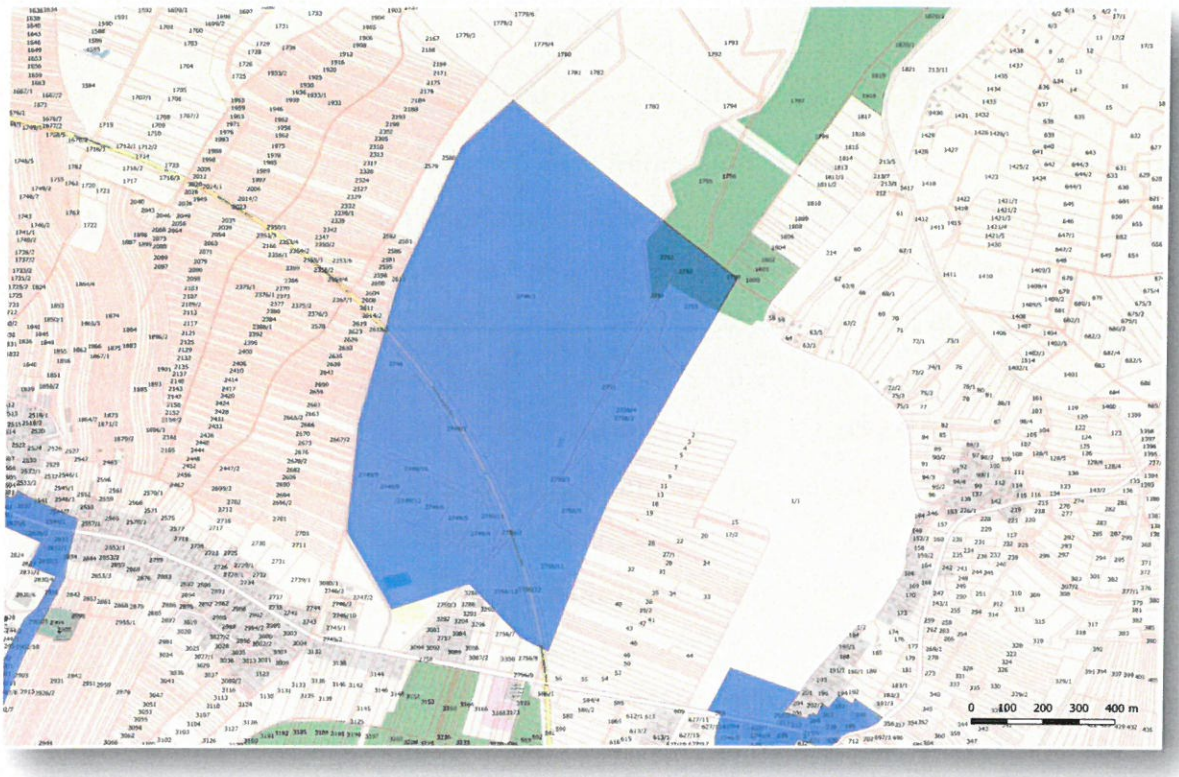

Opracowanie własne

Zidentyfikowany obszar nie jest zamieszkały

Jego powierzchnia to: 107,3 ha

Podobszar jest niezagospodarowany i nie posiada odpowiedniej infrastruktury technicznej (brak kanalizacji, prądu, wodociągu itd.). Aktualnie obszar częściowo jest wykorzystywany jako lądowisko.

Na wszystkich podobszarach wskazanych do rewitalizacji w listopadzie 2016 r. mieszkało łącznie 414 osób, co stanowi 5,1% wszystkich mieszkańców Gminy. Największe pod względem liczby ludności są podobszary Tuszów Narodowy (obszar I) oraz Jaślany.

5. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI – ANALIZA OBSZARÓW WSKAZANYCH W WYNIKU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

ANALIZA SFERY SPOŁECZNEJ

Wyniki ankiety

Najczęściej wymienianym przez mieszkańców gminy Tuszów Narodowy problemem społecznym w scharakteryzowanych podobszarach jest przestępczość (problem został zaznaczony przez 76 ankietowanych). Pomimo najwyższej częstotliwości określania przedmiotowego problemu wyłącznie jedna osoba scharakteryzowała go w skali 5 - Najbardziej istotny. Ponad 39% wszystkich ankietowanych określiło problem przestępczości w skali 3 - Trudno powiedzieć, a tylko 20% w skali 4 – Raczej istotny. Analiza wyników ankiety pozwala na wyciągnięcie wniosku, że problem przestępczości istnieje jednak jego skala nie szczególnie jest istotna. Analizując wyniki ankiety pod kątem częstotliwości wskazywania problemu w skali 5 – Najbardziej istotny najczęściej definiowany w tej skali jest problem słabej integracji lokalnej społeczności (45 ankietowanych uznaje przedmiotowy problem za najbardziej istotny, co stanowi 54,88% wszystkich ankietowanych). Kolejnym istotnym problemem jest starzenie się społeczeństwa (44 ankietowanych uznaje przedmiotowy problem za najbardziej istotny,

co stanowi 53,66% wszystkich ankietowanych). Na trzecim miejscu scharakteryzowano problem wyludniania się miejscowości (39 ankietowanych uznaje przedmiotowy problem za najbardziej istotny, co stanowi 47,56% wszystkich ankietowanych). Wśród zidentyfikowanych zagrożeń najczęściej wskazywane było wyludnienie się scharakteryzowanych obszarów oraz wzrost bezrobocia. Pomimo, że problem bezrobocia nie stanowi aktualnie najbardziej istotnego problemu (w skali częstotliwości wskazywania problemu występuje na 5 miejscu, natomiast tylko 6 ankietowanych zaznaczyło przedmiotowy problem w skali 5 – Najbardziej istotny) ankietowani uznali je za jedno z najbardziej istotnych zagrożeń w przypadku niepodjęcia działań naprawczych.

Problemy społeczne:

Tabela 10. Charakterystyka i skala problemów społecznych.

Charakterystyka i skala problemu	Mało istotny	Raczej nieistotny	Trudno powiedzieć	Raczej istotny	Najbardziej istotny
Przestępczość	11	15	32	17	1
Ubóstwo	8	17	32	16	
Bezrobocie		10	23	33	6
Patologie społeczne		2	26	24	19
Niski poziom edukacji	2	11	30	12	7
Niepełnosprawność	8	14	8	26	4
Niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym	1	4	4	41	24
Słaba integracja lokalnej społeczności			8	22	45
Wyludnianie się miejscowości			4	24	39
Niski poziom bezpieczeństwa publicznego	5	8	8	27	14
Starzenie się społeczeństwa		2	4	13	44
Inne					

Opracowanie **własne**

Wykres 11.

Wykres 12.

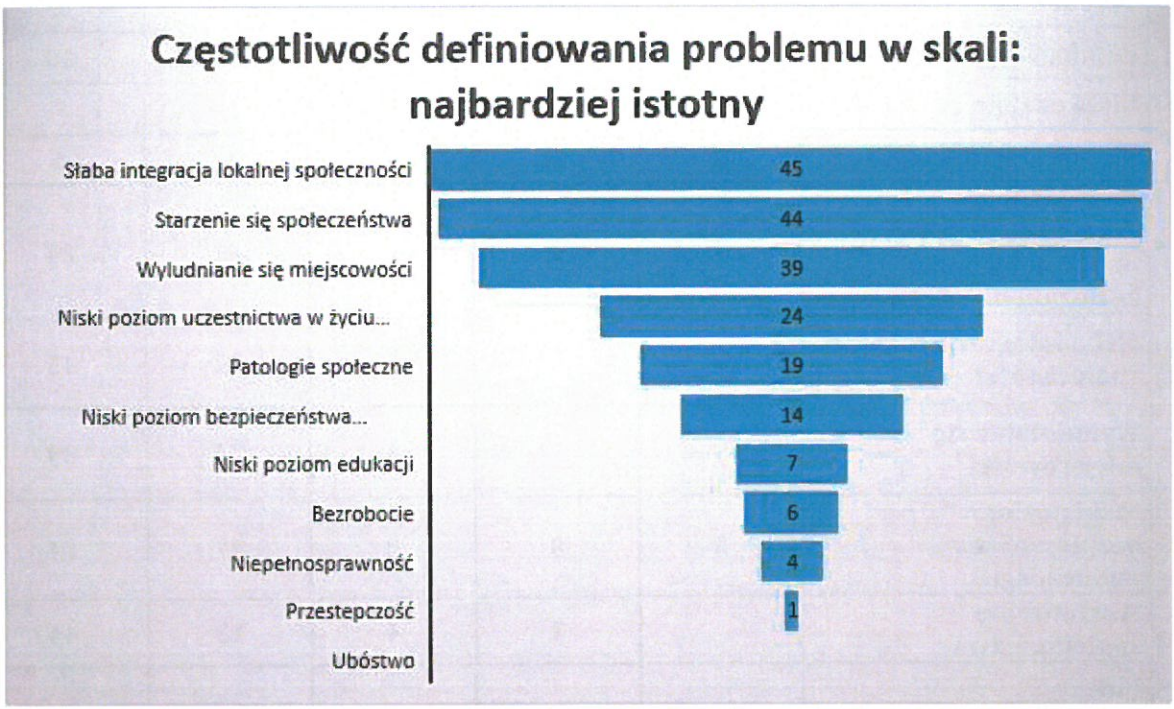

W celu zmierzenia skali negatywnych zjawisk w zdiagnozowanych obszarach zostały wybrane wskaźniki dotyczące problemów zdefiniowanych jako najbardziej istotne. Mając na uwadze brak mierzalnych wskaźników określających stopień integracji społecznej mieszkańców, analizie zostały poddane wskaźniki odnoszące się do problemu starzenia się społeczeństwa, wyludniania się miejscowości oraz zagrożenia wzrostu bezrobocia. Wybrane zostały następujące wskaźniki obrazujące skalę wybranych problemów charakterystycznych dla zdiagnozowanych w wyniku konsultacji społecznych obszarów.

Tabela 11. Lista wskaźników dla sfery społecznej

Nazwa wskaźnika	Kategoria
I. Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania	Demografia
II. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Demografia
III. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Rynek pracy

Wskaźnik: *Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania* dla zdiagnozowanych obszarów

Wartość referencyjna wskaźnika Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania dla województwa podkarpackiego wynosi **27,9%.** Wartość referencyjna dla obszaru Gminy Tuszów Narodowy wynosi **25,68%.** Problem ten ma niższą skalę w gminie niż w województwie. Wartość przedmiotowego wskaźnika dla zdiagnozowanych obszarów wynosi 43,85%, co wskazuje jednoznacznie, że natężenie przedmiotowego problemu

jest w tym obszarze znacznie wyższe niż w obszarze całej gminy i województwa.[7] Rok pochodzenia danych – 2014.

Wykres 13.

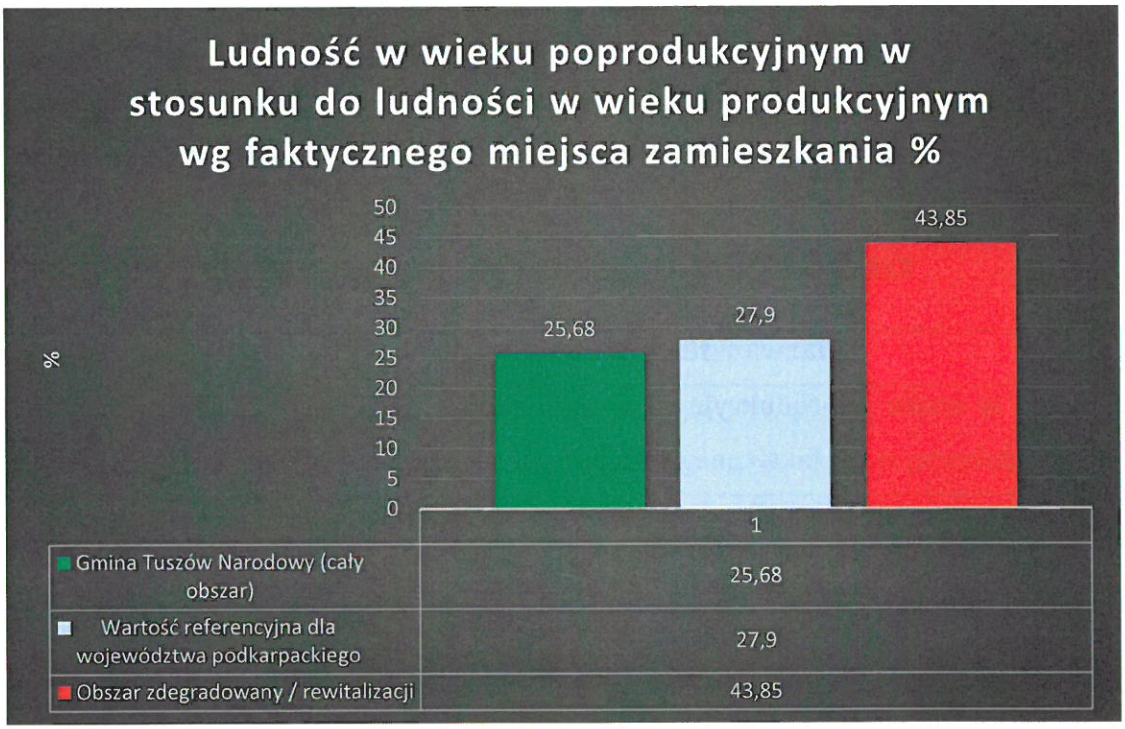

Wskaźnik: ***Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania*** **dla zdiagnozowanych obszarów**

Wartość referencyjna wskaźnika Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania dla województwa podkarpackiego wynosi **0,07.** Wartość referencyjna dla obszaru Gminy Tuszów Narodowy wynosi **0,15.** Problem ten ma niższą skalę w gminie niż w województwie. Wartość przedmiotowego wskaźnika dla zdiagnozowanych obszarów wynosi **-0,73.** Ujemny przyrost naturalny stanowi istotny problem badanego obszaru. Natężenie przedmiotowego problemu jest w tym obszarze

[7] Źródła pozyskiwania danych i metodologia oszacowania wartości wskaźnika dla zidentyfikowanego obszaru rewitalizacji, poszczególnych podobszarów oraz całej gminy określa Matryca wskaźników.

znacznie wyższe niż w obszarze całej gminy i województwa.[8] Rok pochodzenia danych – 2014.

Wykres 14.

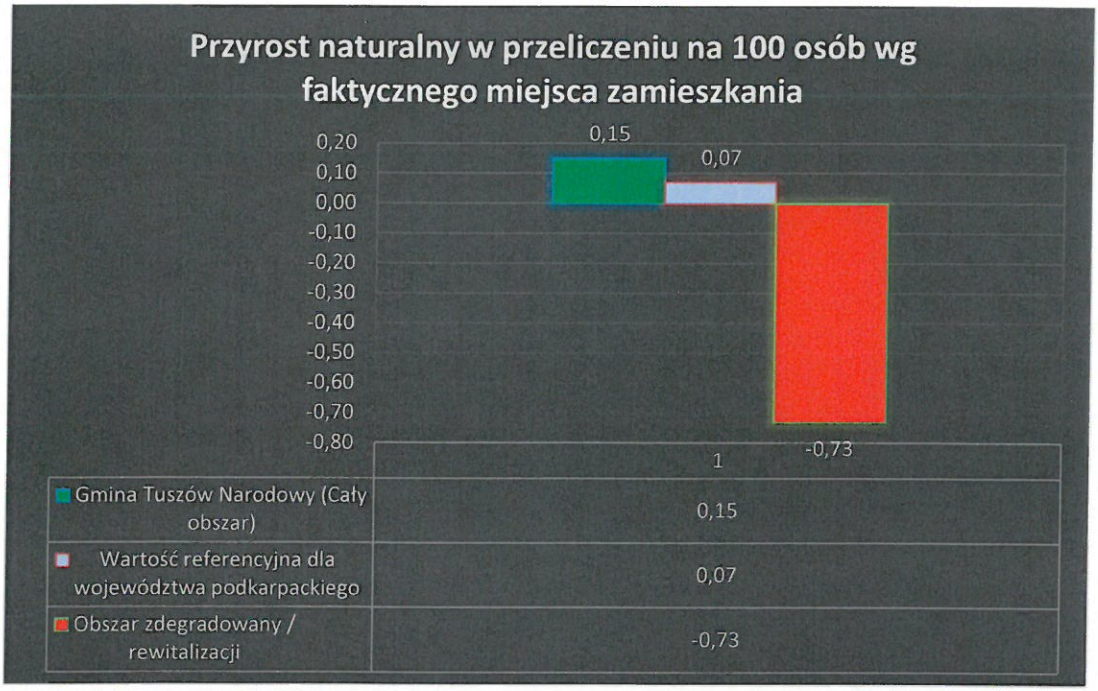

Wskaźnik: ***Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania*** **dla zdiagnozowanych obszarów**

Wartość referencyjna wskaźnika Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania dla województwa podkarpackiego wynosi **10,2%.** Wartość referencyjna dla obszaru Gminy Tuszów Narodowy wynosi **9,68%.** Problem ten ma niższą skalę w gminie niż w województwie. Wartość przedmiotowego wskaźnika dla zdiagnozowanych obszarów wynosi **12,31%.** Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

[8] Źródła pozyskiwania danych i metodologia oszacowania wartości wskaźnika dla zidentyfikowanego obszaru rewitalizacji, poszczególnych podobszarów oraz całej gminy określa Matryca wskaźników.

w tych obszarach jest znacznie wyższy niż w obszarze całej gminy i województwa.[9] Rok pochodzenia danych – 2014.

Wykres 15.

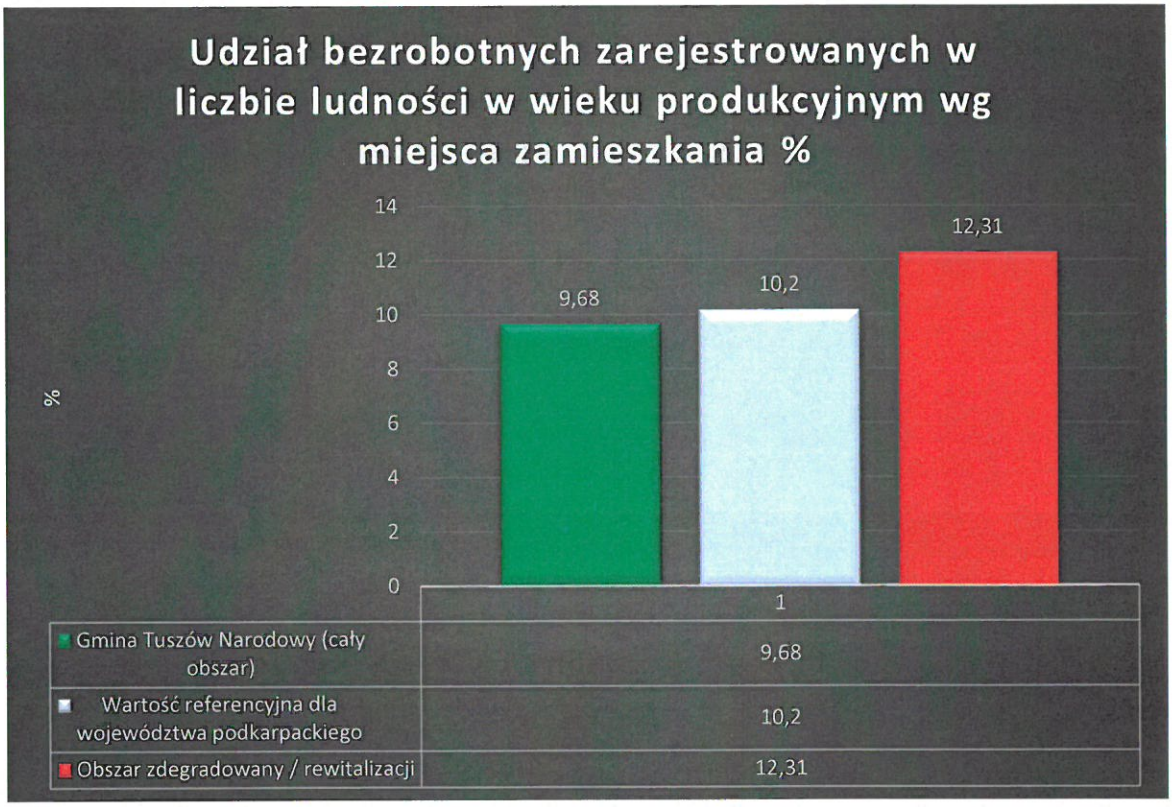

SFERA GOSPODARCZA

Rozwój miejscowej gospodarki jest szczególnie istotny dla mieszkańców Gminy, głównie ze względu na szansę zmniejszenia stopy bezrobocia i wzrost poziomu jakości życia.

ANALIZA SFERY GOSPODARCZEJ

Wyniki ankiety

Najczęściej wymienianym przez mieszkańców Gminy Tuszów Narodowy problemem gospodarczym w scharakteryzowanych podobszarach jest niski stopień przedsiębiorczości. W skali 5 – najbardziej istotny wymieniany był najczęściej problem

[9] Źródła pozyskiwania danych i metodologia oszacowania wartości wskaźnika dla zidentyfikowanego obszaru rewitalizacji, poszczególnych podobszarów oraz całej gminy określa Matryca wskaźników.

braku inwestorów (47 ankietowanych uznaje przedmiotowy problem za najbardziej istotny, co stanowi 57,31% wszystkich ankietowanych). Kolejnym bardzo istotnym problemem jest słabo rozwinięty sektor usług (42 ankietowanych uznaje przedmiotowy problem za najbardziej istotny, co stanowi 51,22% wszystkich ankietowanych). Według ankietowanych bardzo mała liczba osób decyduje się na zarejestrowanie działalności gospodarczej w zidentyfikowanym obszarze. Istotnym problemem jest również niedostateczna infrastruktura terenów inwestycyjnych, które mogłyby przyciągnąć potencjalnych inwestorów.

Tabela 12. Charakterystyka i skala problemów gospodarczych

Charakterystyka i skala problemu	Mało istotny	Raczej nieistotny	Trudno powiedzieć	Raczej istotny	Najbardziej istotny
Słaba kondycja lokalnych przedsiębiorców	2	1	8	25	34
Niski stopień przedsiębiorczości		1	6	30	37
Brak inwestorów			3	11	47
Słabo rozwinięty sektor usług			2	11	42
Inne					

Opracowanie własne

Wykres 16.

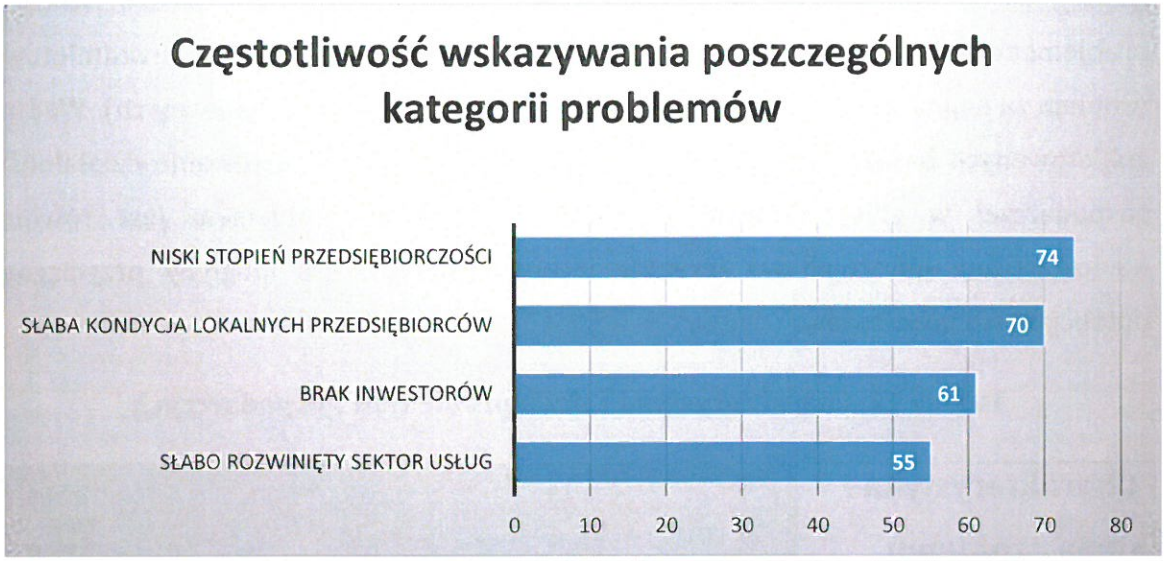

Wykres 17.

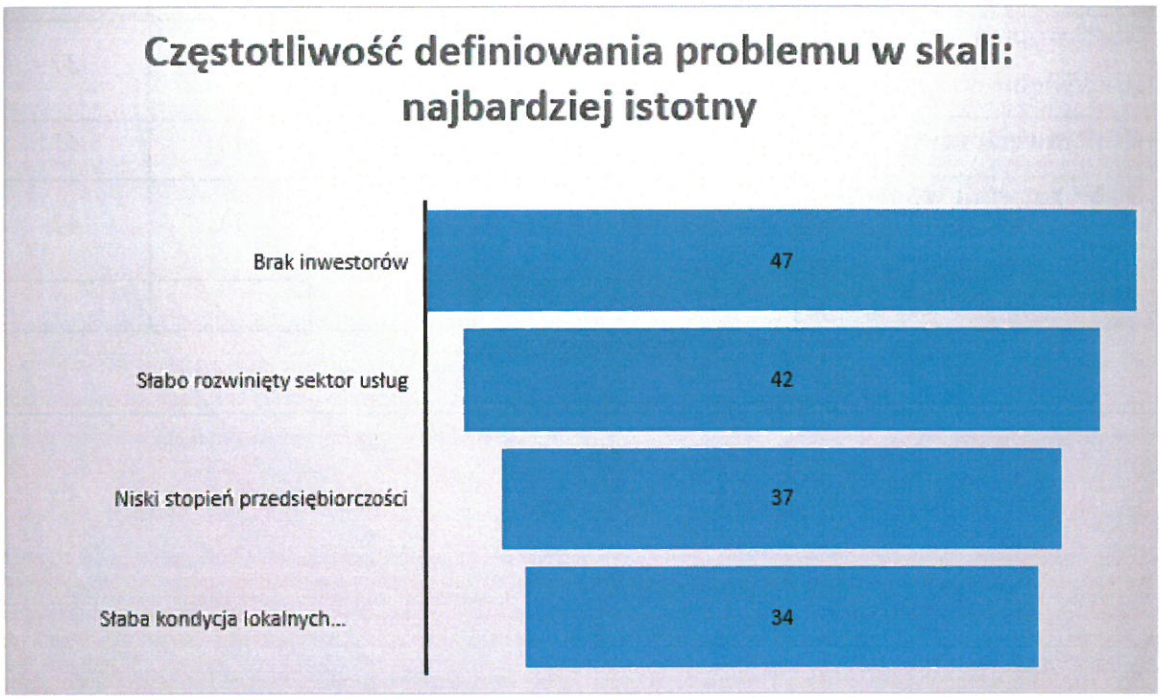

W celu zmierzenia skali negatywnych zjawisk w zdiagnozowanych obszarach zostały wybrane wskaźniki dotyczące problemów zdefiniowanych jako najbardziej istotne. Mając na uwadze wyniki przeprowadzonej ankiety analizie zostały poddane wskaźniki odnoszące się do stopnia przedsiębiorczości oraz ilości przedsiębiorstw nowo

zarejestrowanych. Przyjęte wskaźniki odnoszą się wyłącznie do obszaru wiejskiego, jednak ich wartości zostały również skonfrontowane z wartością referencyjną ogółem dla województwa podkarpackiego. Wybrane zostały następujące wskaźniki obrazujące skalę wybranych problemów charakterystycznych dla zdiagnozowanych obszarów.

Tabela 13. Lista wskaźników dla sfery gospodarczej

Nazwa wskaźnika	Kategoria
I. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski	Podmioty gospodarcze
II. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski	Podmioty gospodarcze

Wskaźnik: *Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski* dla zdiagnozowanych obszarów

Wartość referencyjna wskaźnika Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski dla województwa podkarpackiego wynosi **5,5.** Wartość referencyjna dla obszaru gminy Tuszów Narodowy wynosi **5,96.** W obszarze gminy wartość wskaźnika jest korzystniejsza niż w obszarze województwie. Wartość przedmiotowego wskaźnika dla zdiagnozowanego obszaru wynosi **3,86.** Natężenie przedmiotowego problemu jest w tym obszarze znacznie wyższe niż w obszarze całej gminy i województwa.[10] Rok pochodzenia danych – 2014.

[10] Źródła pozyskiwania danych i metodologia oszacowania wartości wskaźnika dla zidentyfikowanego obszaru rewitalizacji, poszczególnych podobszarów oraz całej gminy określa Matryca wskaźników.

Wykres 18.

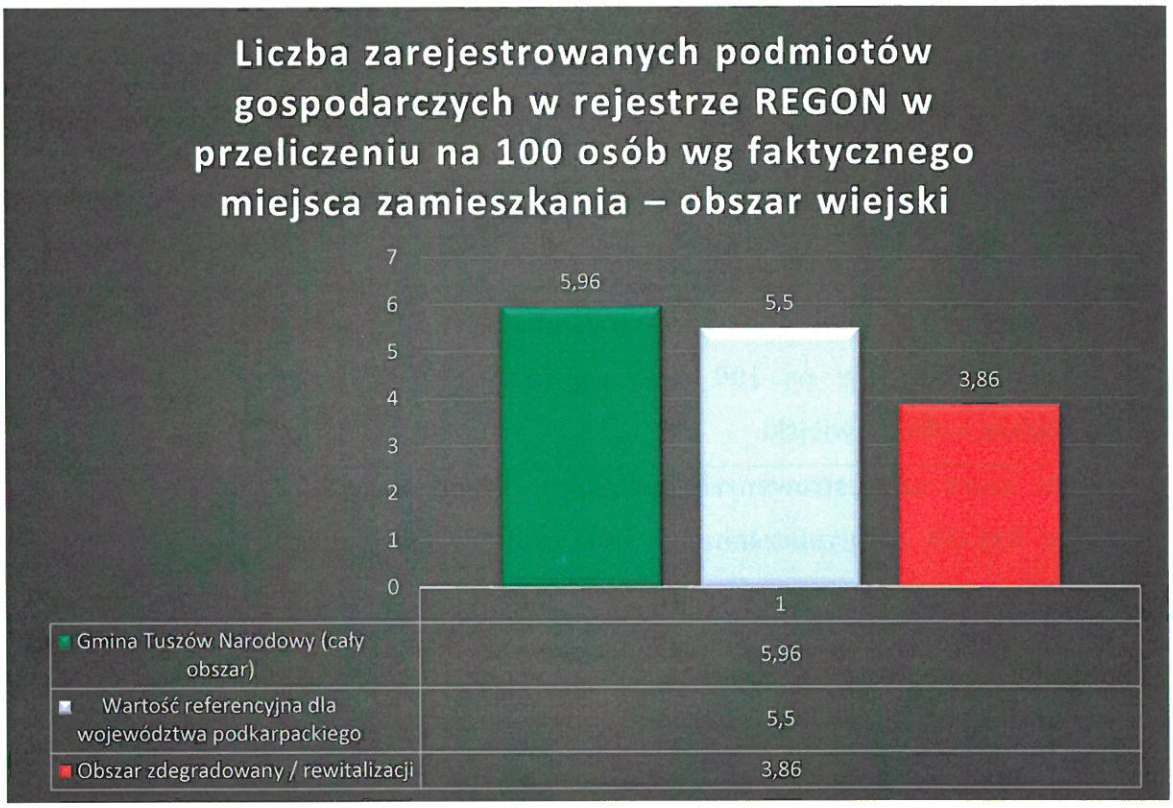

Wskaźnik: ***Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski*** **dla zdiagnozowanych obszarów**

Wartość referencyjna wskaźnika Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski dla województwa podkarpackiego wynosi **0,6.** Wartość referencyjna dla obszaru Gminy Tuszów Narodowy wynosi **0,5.** W obszarze gminy wartość wskaźnika jest mniej korzystniejsza niż w obszarze województwie. Wartość przedmiotowego wskaźnika dla zdiagnozowanych obszarów wynosi **0,24.** Natężenie przedmiotowego problemu jest w tym obszarze znacznie wyższe niż w obszarze całej gminy i województwa.[11] Rok pochodzenia danych – 2014.

[11] Źródła pozyskiwania danych i metodologia oszacowania wartości wskaźnika dla zidentyfikowanego obszaru rewitalizacji, poszczególnych podobszarów oraz całej gminy określa Matryca wskaźników.

Wykres 19.

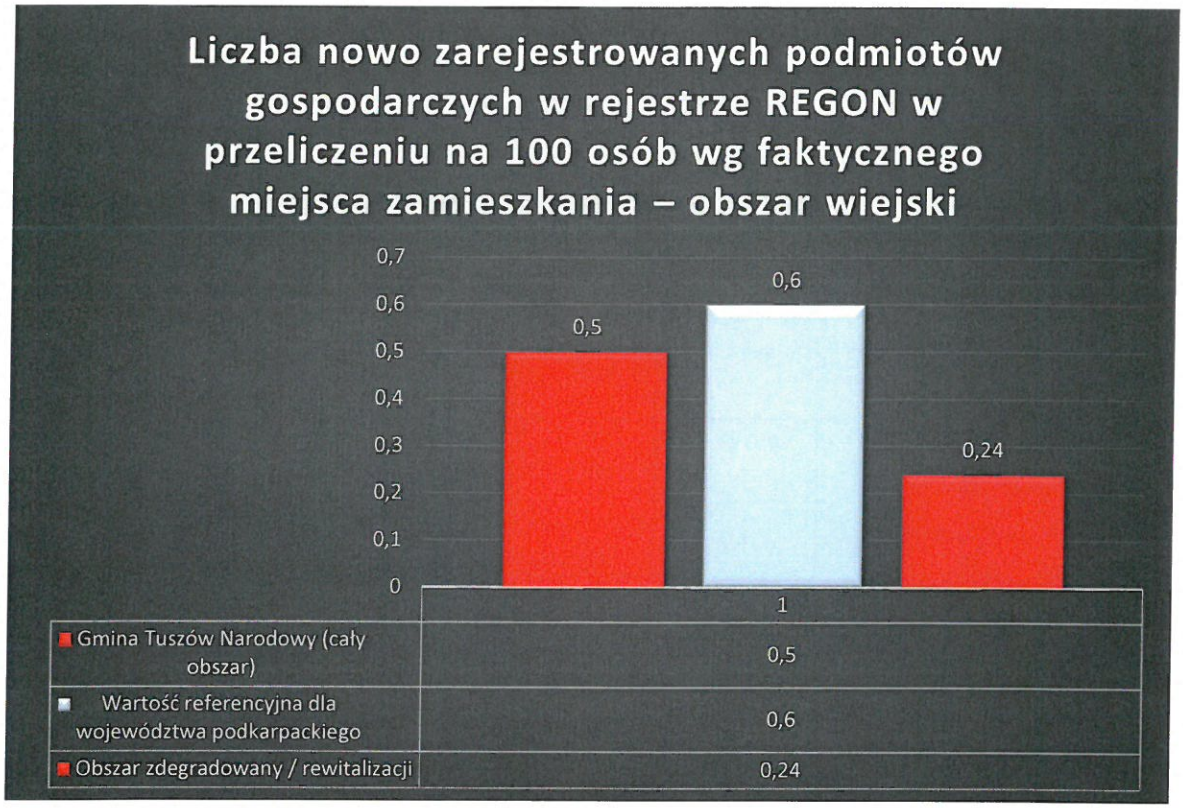

ANALIZA SFERY PRZESTRZENNO-INFRASTRUKTURALNEJ I ŚRODOWISKOWEJ

Wyniki ankiety

Problemy środowiskowe

Najczęściej wymienianym przez mieszkańców Gminy Tuszów Narodowy problemem środowiskowym w scharakteryzowanych podobszarach jest przekroczenie standardów jakości środowiska. Większość ankietowanych nie uznaje jednak przedmiotowego problemu w kategorii 5 – najbardziej istotny. Wśród zagrożeń w przypadku niepodjęcia działań rewitalizacyjnych, ani razu nie zostały wymienione literalnie problemy

środowiskowe. Zidentyfikowanym problemem z obszaru techniczno-środowiskowego jest natomiast marginalny dostęp do sieci kanalizacyjnej.

Tabela 14. Charakterystyka i skala problemów środowiskowych.

Charakterystyka i skala problemu	Mało istotny	Raczej nieistotny	Trudno powiedzieć	Raczej istotny	Najbardziej istotny
Przekroczenie standardów jakości środowiska	22	1	20	23	12
Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska	20	11	32	7	6
inne					

Wykres 20.

Problemy przestrzenno-funkcjonalne

Najczęściej wymienianym przez mieszkańców Gminy Tuszów Narodowy problemem przestrzenno-funkcjonalnym w scharakteryzowanych podobszarach jest brak dostępu do urządzeń, sieci przesyłowych infrastruktury technicznej (energetyka, ciepło, woda, gaz, ścieki) (Problem ten został zaznaczony przez 79 osób, co stanowi ponad 96% wszystkich ankietowanych). W skali 5 – najbardziej istotny najczęściej wskazywany był problem niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę społeczną: przedszkola, szkoły, ośrodki: zdrowia, kultury, sportowe, rekreacyjne (62 ankietowanych uznało przedmiotowy problem za najbardziej istotny, co stanowi 75,61% wszystkich ankietowanych). Kolejnym bardzo istotnym problemem są bariery architektoniczne w zakresie dostępności osób niepełnosprawnych do: budynków, dróg, chodników (54 ankietowanych zaznaczyło ten problem jako najbardziej istotny). Literalnie ankietowani często wymieniali brak terenów rekreacyjno-wypoczynkowych oraz niską estetykę przestrzeni publicznych. Wskazany został marginalny dostęp do sieci kanalizacyjnej, co zostało zaznaczone również przy analizie problemów środowiskowych.

Tabela 15. Charakterystyka i skala problemów przestrzenno – funkcjonalnych.

Charakterystyka i skala problemu	Mało istotny	Raczej nieistotny	Trudno powiedzieć	Raczej istotny	Najbardziej istotny
Brak dostępu do urządzeń, sieci przesyłowych infrastruktury technicznej (energetyka, ciepło, woda, gaz, ścieki)		4	6	36	33
Bariery architektoniczne w zakresie dostępności osób niepełnosprawnych do: budynków, dróg, chodników	1		4	18	54
Brak dostępu lub niska jakość podstawowych usług		2	7	18	47

Brak terenów rekreacyjno-wypoczynkowych		17	3	6	37
Niski poziom obsługi komunikacyjnej	2	3	3	31	26
Niska estetyka przestrzeni publicznych		2	7	10	49
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną: przedszkola, szkoły, ośrodki: zdrowia, kultury, sportowe, rekreacyjne			3	9	62
inne					

Wykres 21.

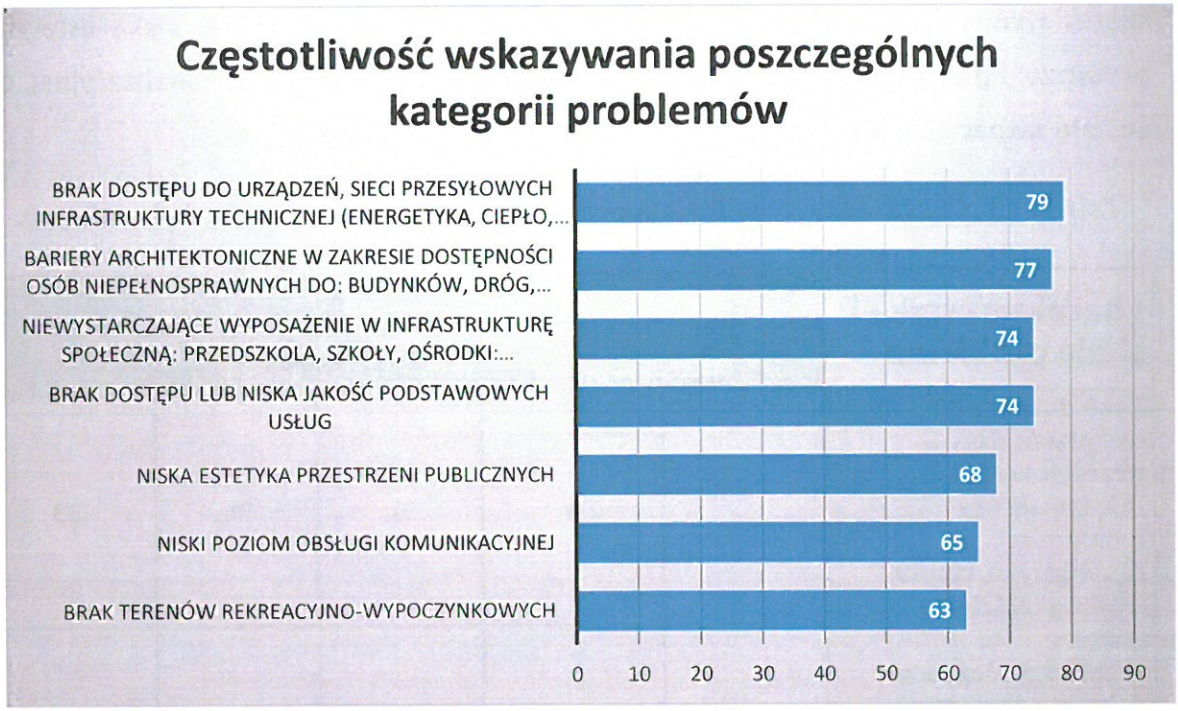

Wykres 22.

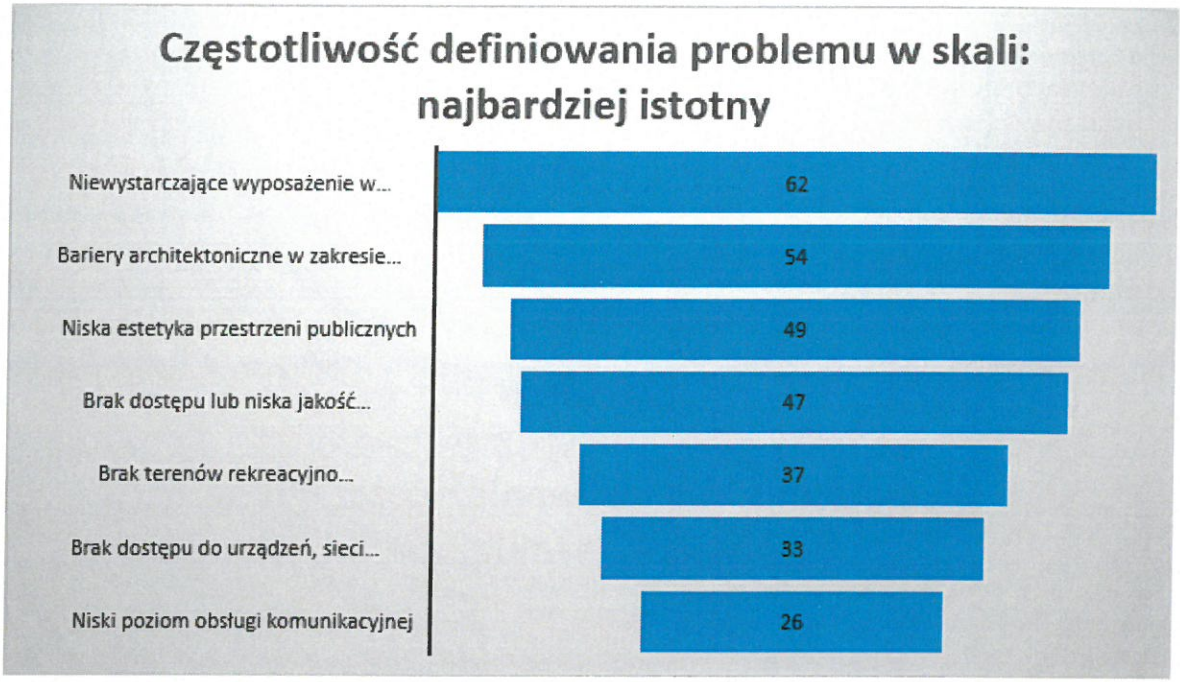

Problemy techniczne

Najczęściej wymienianym przez mieszkańców Gminy Tuszów Narodowy problemem technicznym w scharakteryzowanych podobszarach jest brak rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności w obiektach budowlanych. Ankietowani wskazali przedmiotowy problem również jako najbardziej istotny (62 osoby określiły ten problem jako najbardziej istotny, co stanowi 75,61% wszystkich ankietowanych). Problemy techniczne w scharakteryzowanych obszarach wynikają przede wszystkim z przestarzałych technik wykorzystywanych w budownictwie. Większość budynków powstało przed 1989 rokiem.

Tabela 16. Charakterystyka i skala problemów technicznych

Charakterystyka i skala problemu	Mało istotny	Raczej nieistotny	Trudno powiedzieć	Raczej istotny	Najbardziej istotny
Zły stan techniczny budynków		6	2	34	36

Brak rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności w obiektach budowlanych			4	14	62
Brak rozwiązań technicznych w zakresie ochrony środowiska w obiektach budowlanych			4	15	59
inne					

Wykres 23.

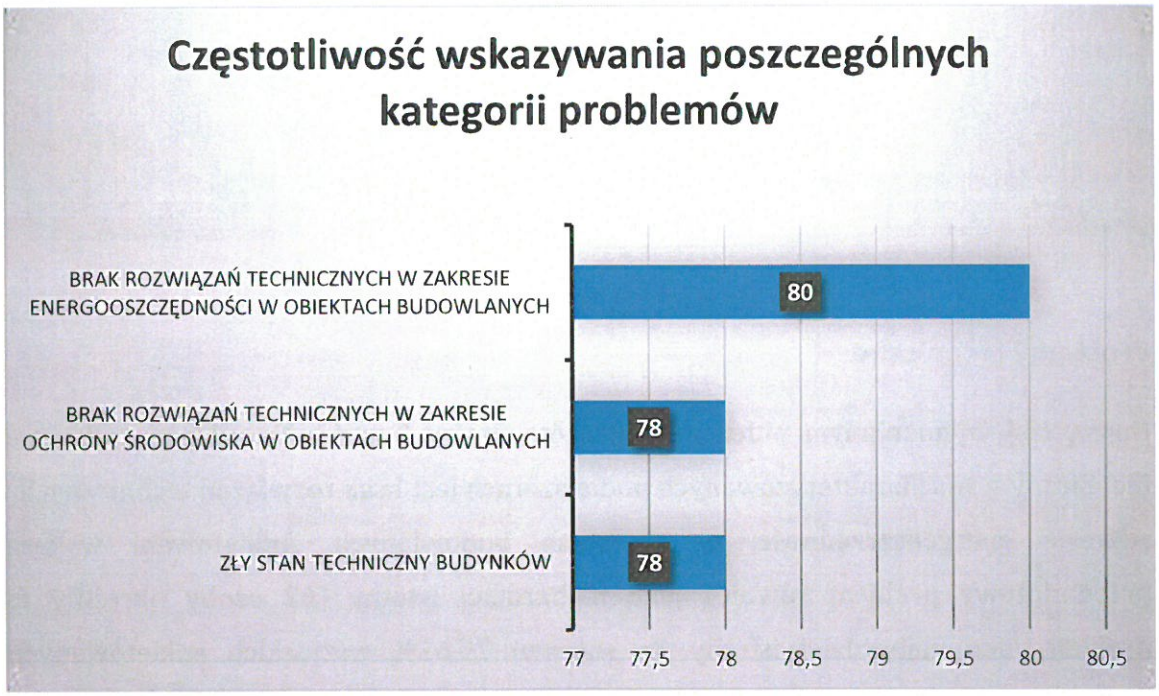

Wykres 24.

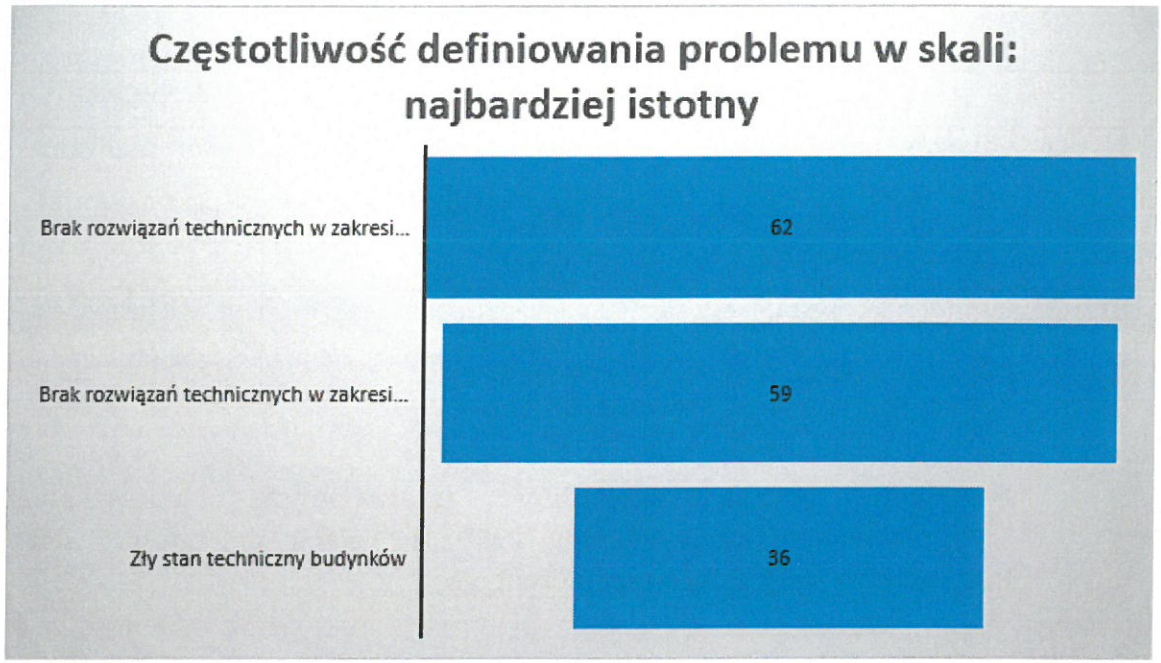

W celu zmierzenia skali negatywnych zjawisk w zdiagnozowanych obszarach zostały wybrane wskaźniki dotyczące problemów zdefiniowanych jako najbardziej istotne. Mając na uwadze wyniki przeprowadzonej ankiety do najważniejszych problemów przestrzenno – infrastrukturalnych i środowiskowych w scharakteryzowanym obszarze jest marginalny dostęp do sieci kanalizacyjnej, niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną: przedszkola, szkoły, ośrodki: zdrowia, kultury, sportowe, rekreacyjne, bariery architektoniczne w zakresie dostępności osób niepełnosprawnych do: budynków, dróg, chodników oraz problemy techniczne budynków wynikające z przestarzałych konstrukcji. Z uwagi na brak danych referencyjnych dla obszaru gminy oraz województwa w zakresie stopnia wyposażenie budynków użyteczności publicznej i barier architektonicznych w zakresie dostępności osób niepełnosprawnych do budynków, dróg i chodników, analizie zostały poddane wskaźniki odnoszące się do dostępności mieszkańców do sieci kanalizacyjnej oraz liczby budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych. Wybrane zostały następujące wskaźniki obrazujące skalę wybranych problemów charakterystycznych dla zdiagnozowanych obszarów.

Tabela 17. Lista wskaźników dla sfery przestrzenno-infrastrukturalnej i środowiskowej

Nazwa wskaźnika	Kategoria
I. Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych	Uwarunkowania przestrzenne
II. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	Ochrona środowiska

Wskaźnik: Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych

Wartość referencyjna wskaźnika Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych dla województwa podkarpackiego wynosi **73,36%**. Wartość referencyjna dla obszaru Gminy Tuszów Narodowy wynosi **71,79%**. W obszarze gminy wartość wskaźnika jest korzystniejsza niż w obszarze województwa. Wartość przedmiotowego wskaźnika dla zdiagnozowanych obszarów wynosi **91,95%**. Natężenie przedmiotowego problemu jest w tym obszarze bardzo duże, wyższe niż w obszarze całej gminy i województwa.[12] Rok pochodzenia danych – 2011.

[12] Źródła pozyskiwania danych i metodologia oszacowania wartości wskaźnika dla zidentyfikowanego obszaru rewitalizacji, poszczególnych podobszarów oraz całej gminy określa Matryca wskaźników.

Wykres 25.

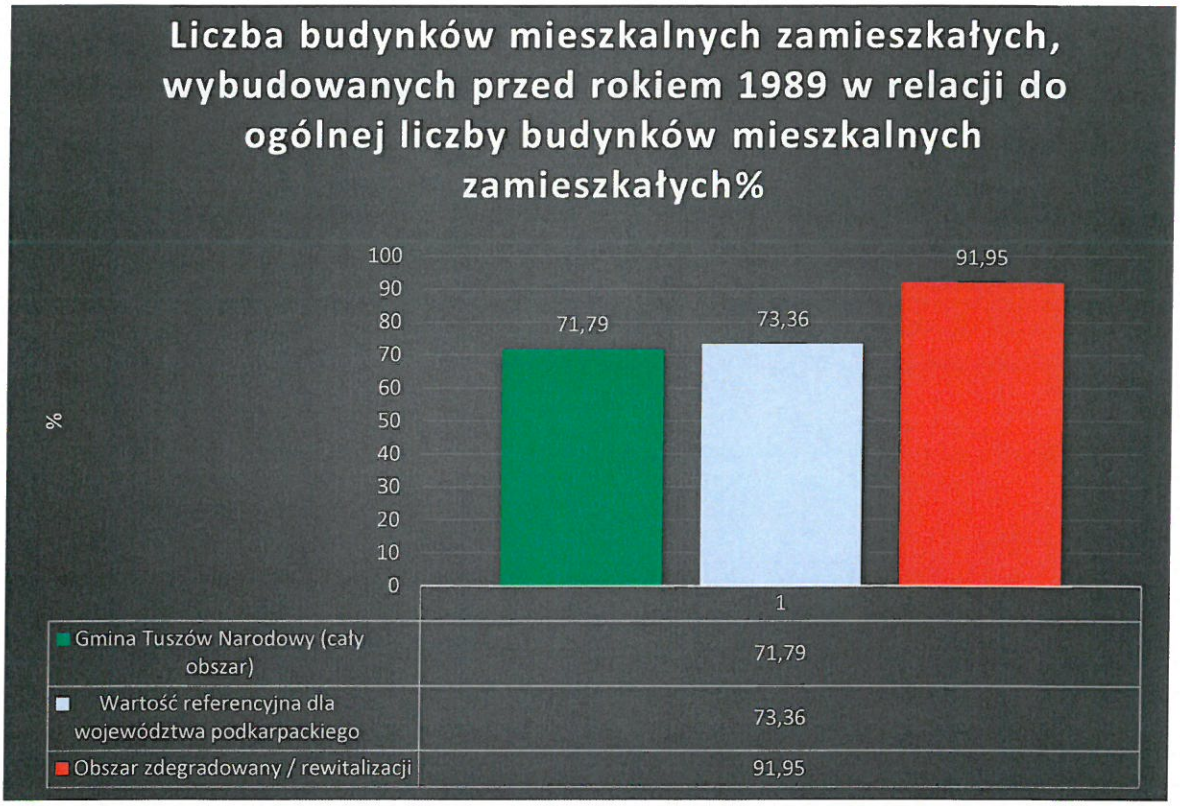

Wskaźnik: *Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej* dla zdiagnozowanych obszarów

Wartość referencyjna wskaźnika Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej dla województwa podkarpackiego wynosi **68,7%.** Wartość referencyjna dla obszaru Gminy Tuszów Narodowy wynosi 27,9%. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej obszarze gminy jest o wiele niższy wartości referencyjnej dla województwa. Wartość przedmiotowego wskaźnika dla zdiagnozowanych obszarów wynosi **0,24.** Natężenie przedmiotowego problemu jest w tym obszarze ogromne, wyższe niż w obszarze całej gminy i województwa.[13] Rok pochodzenia danych – 2014.

[13] Źródła pozyskiwania danych i metodologia oszacowania wartości wskaźnika dla zidentyfikowanego obszaru rewitalizacji, poszczególnych podobszarów oraz całej gminy określa Matryca wskaźników.

Wykres 26.

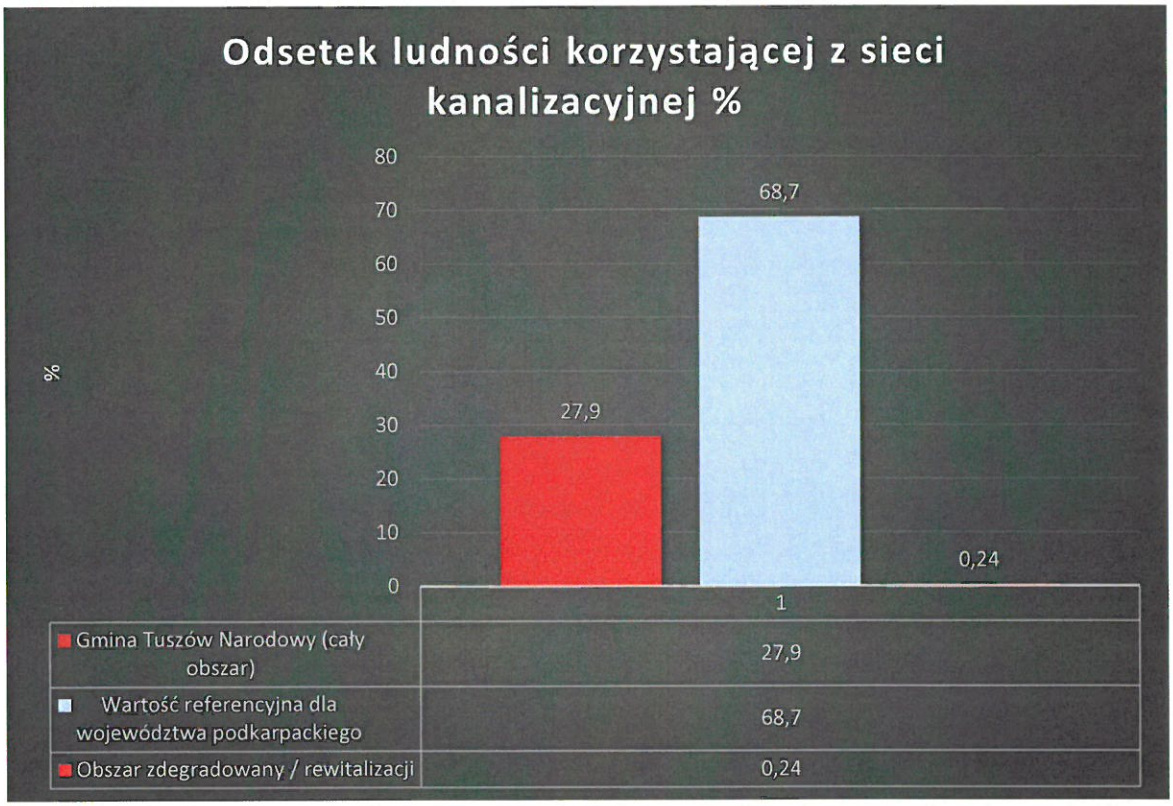
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej %
%
80
70
60
50
40
30
20
10
0
27,9
68,7
0,24
1
Gmina Tuszów Narodowy (cały obszar)
27,9
Wartość referencyjna dla województwa podkarpackiego
68,7
Obszar zdegradowany / rewitalizacji
0,24

6. WNIOSKI STRATEGICZNE – WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI

6.1 OBSZAR REWITALIZACJI

W wyniku szczegółowych konsultacji i analiz w zakresie identyfikacji i zogniskowania obszarów charakteryzujących się występowaniem największej ilości problemów oddziaływujących na sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną, infrastrukturalną i środowiskową wyznacza się obszar rewitalizacji w określony granicami na mapach nr 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8[14].

Obszar rewitalizacji Gminy Tuszów Narodowy składa się z następujących podobszarów:

Grochowe II (Mapa 2)

Zidentyfikowany podobszar obejmuje w całości działki ewidencyjne nr:
1331/2, 1338/1, 1339, 1340/1, 1341/1, 1341/2, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347/3,
oraz częściowo obszary działek ewidencyjnych nr:
1255, 1256, 1257, 1258, 1319, 1336/3, 1338/2, 1340/2, 1347/4, 1348.

Tuszów Narodowy (Mapa 3)

Zidentyfikowany podobszar obejmuje w całości działki ewidencyjne nr:
1452/4, 1452/2, 1452/5, 1483, 2786, 2784, 2787, 2770, 2772/1, 2772/2, 2808, 2803, 2502, 2501, 2536, 2537, 2544/2, 2544/7, 2549/2, 2825/4, 2825/6, 2826/2, 2830/5, 2832/1, 2832/2, 2833, 2835, 2899, 2900/10, 2900/14, 2902/1, 2902/3. 2902/4, 2902/5, 2902/6, 2900/7, 2902/8, 2902/9, 2902/10,
oraz częściowo obszary działek ewidencyjnych nr:
244/1, 244/2, 245, 246, 247, 248/1, 248/2, 249/1, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 1453/2,

[14] **Rozdz. 4** WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI - KONSULTACJE SPOŁECZNE

1462, 1461/2, 1559, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544/7, 2548, 2779, 2781/3, 2782, 2783, 2804, 2805, 2806, 2807, 2808, 2809, 2810, 2811, 2812, 2813, 2814, 2815, 2816, 2817, 2829, 2834, 3301/33301/4, 3301/5, 3301/7, 3301/8.

Dębiaki: (Mapa 4)

Zidentyfikowany podobszar obejmuje w całości działki ewidencyjne nr:
219, 220, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 225/1, 225/6, 225/8, 225/10, 225/13, 225/14, 225/15, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 351/1, 351/2, 351/8, 353/1, 353/2, 354/1, 354/2, 355/1, 355/2, 356/1, 356/2, 357, 364/3, 367/1, 369, 371, 415/5, 418/1, 419, 672/3,
oraz częściowo obszary działek ewidencyjnych nr:
202, 212, 221/2, 225/12, 225/16, 339, 352, 364/3, 364/4, 364/6, 364/5, 365, 367/2, 370/2, 415/1, 672/5.

Sarnów (Mapa 5):

Zidentyfikowany podobszar obejmuje w całości działki ewidencyjne nr:
190,191,192, 193,221,222, 223/1, 223/3, 223/4, 223/6, 223/7, 223/8, 223/9, 223/10, 223/11, 224,225,226,251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 262, 263
oraz częściowo obszary działek ewidencyjnych nr:
228, 261, 318/1, 320, 333/3.

Grochowe I (Mapa 6)

Zidentyfikowany podobszar obejmuje w całości działki ewidencyjne nr:
197, 198, 199, 203, 207/2, 208, 209, 210, 211, 212, 213/1, 213/2, 214/1, 214/2, 283, 627/4, 627/5, 627/6, 627/7, 628, 629, 630, 631, 635, 637, 639, 642, 1746/4;
oraz częściowo obszary działek ewidencyjnych nr:
1/1, 200, 583, 634/2, 645, 1746/5.

Jaślany (Mapa 7):

Zidentyfikowany podobszar obejmuje w całości działki ewidencyjne nr:

1242, 1271, 1244, 1286, 1287, 1288, 1291, 1292, 1323, 1324/1, 1324/2, 1325, 1544, 1550, 1552.

oraz częściowo obszary działek ewidencyjnych nr:

1267, 1269, 1270, 1272, 1274, 1278, 1525, 1526, 1527, 1529, 1530, 1533, 1534, 1539, 1540, 1541, 1543, 1545, 1546, 1549, 1551.

Tuszów Narodowy teren po byłym lądowisku (Mapa 8)

Zidentyfikowany podobszar obejmuje w całości działki ewidencyjne nr: 2748, 2749/1, 2749/2, 2749/4, 2749/5, 2749/6, 2749/8, 2749/9, 2749/10, 2749/11, 2749/12, 2750/1, 2750/2, 2751, 2752, 2753, 2754, 2755, 2756/2, 2756/4, 2756/5, 2756/11, 2756/12, 2756/13.

Obszar rewitalizacji (wszystkie podobszary) mieszczą się w granicach obszaru zdegradowanego.

Zidentyfikowany w wyniku analizy obszar spełnia kryteria obszaru rewitalizacji, określone w ustawie o rewitalizacji, Wytycznych Ministra oraz instrukcji przygotowania programów rewitalizacji. Obszar rewitalizacji składa się z 7 podobszarów (wszystkie w granicach obszaru zdegradowanego), niemających ze sobą wspólnych granic, jednak funkcjonalnie od siebie zależnych. Podobszar w Tuszowie Narodowym po byłym lądowisku nie jest zamieszkany, jednak występuje na nim szczególna koncentracja negatywnych typowych dla obszaru zdegradowanego, innych niż społeczne.

Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi: **150,05 ha**, co stanowi **1,68 %** powierzchni całego obszaru Tuszów Narodowy (89,24km^2 - 8924 ha)

Obszar ten zamieszkały jest przez **414** mieszkańców, co stanowi **5,1%** wszystkich mieszkańców gminy Tuszów Narodowy.

Obszar ten cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych. Do największych problemów obszaru rewitalizacji należy zaliczyć niski udział w życiu

publicznym i kulturalnym mieszkańców, słabą integrację lokalnej społeczności oraz problemy związane z wyludnianiem się obszaru i starzeniem się społeczeństwa. Przestrzeń publiczną charakteryzuje przestarzała architektura budynków mieszkalnych oraz pogłębiająca się degradacja budynków sektora publicznego, w szczególności byłych szkół, zamkniętych w wyniku zdiagnozowanych problemów demograficznych. W sferze gospodarczej istotnym problem jest bezrobocie, niski stopień przedsiębiorczości oraz brak inwestorów.

Na podstawie danych jakościowych zostały wybrane odpowiednie wskaźniki w celu rozpoznania faktycznej skali problemów obszaru rewitalizacji na tle województwa oraz pozostałych obszarów gminy. Zdiagnozowane problemy zostały zmierzone na podstawie następujących wskaźników z 5 kategorii:

Tabela 18. Zestawienie wskaźników

	Nazwa wskaźnika	Kategoria
1.	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania	Demografia
2.	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Demografia
3.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Rynek pracy
4.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski	Podmioty gospodarcze
5.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski	Podmioty gospodarcze
6.	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych	Uwarunkowania przestrzenne
7.	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	Ochrona środowiska

W kategorii demografia zdiagnozowanym problem społecznym jest starzejące się społeczeństwo oraz niski przyrost naturalny. Wartość wskaźnika *Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca*

zamieszkania w obszarze rewitalizacji wynosi 43,85%, podczas gdy średnia wartość tego wskaźnika w województwie podkarpackim wynosi 27,9%, a w gminie 25,68%. W wyniku obserwacji problemu starzenia się społeczeństwa w obszarze rewitalizacji zauważalny jest wzrost jego natężenia. Bardzo niepokojącym zjawiskiem w obszarze rewitalizacji jest ujemny przyrost naturalny. Wartość wskaźnika *Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania* w obszarze rewitalizacji wynosi – 0,73. Średnia wartość wskaźnika dla województwa podkarpackiego wynosi 0,07, natomiast dla gminy 0,15. Ujemny przyrost naturalny pogłębia problem starzenia się społeczeństwa oraz depopulację obszaru rewitalizacji. Problem nie ulega poprawie. W kategorii rynek pracy zidentyfikowanym problemem jest wysoki udział osób bezrobotnych. Wartość wskaźnika *Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania* w obszarze rewitalizacji wynosi 12,31. Wartość tego wskaźnika dla województwa podkarpackiego wynosi 10,2, natomiast dla gminy 9,68. Trend przedmiotowego problemu w obszarze rewitalizacji jest odwrotnie proporcjonalny do obszaru całej gminy, w której odnotowuje się spadek bezrobocia. W kategorii podmioty gospodarcze zidentyfikowanym problemem w obszarze rewitalizacji jest niski stopień przedsiębiorczości oraz mała aktywność przedsiębiorstw nowopowstałych. Wartość wskaźnika *Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania* wynosi 3,86. Średnia wartość tego wskaźnika w województwie podkarpackim wynosi 5,5 (obszary wiejskie), natomiast w gminie 5,96. Stopień natężenia problemu niskiej przedsiębiorczości w obszarze rewitalizacji nie ulega poprawie. Wartość wskaźnika *Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania* wynosi w obszarze rewitalizacji 0,24, podczas gdy w województwie 0,6 (obszary wiejskie), a w gminie 0,51. W obszarze rewitalizacji skala natężenia problemu jest ponad dwukrotnie większa niż w obszarze całej gminy i województwa. Sytuacja nie ulega poprawie. W kategorii uwarunkowania przestrzenne zidentyfikowanym problemem obszaru rewitalizacji jest przestarzała architektura budynków, głównie z okresu PRL-u. Powyższe wynika przede wszystkim z niskiej atrakcyjności osadniczej zidentyfikowanych podobszarów, czego konsekwencją jest relatywnie mały przyrost zabudowy mieszkalnej. Wartość wskaźnika *Liczba budynków mieszkalnych*

zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych w obszarze rewitalizacji wynosi 91,95%. Wartość tego wskaźnika dla województwa podkarpackiego wynosi 76,36, natomiast dla całego obszaru gminy 71,79%. Brak kompleksowych działań rewitalizacyjnych w obszarze rewitalizacji wpłynie na pogłębienie się problemu. W kategorii ochrona środowiska zidentyfikowanym problemem obszaru rewitalizacji jest brak dostępu do sieci kanalizacyjnej. *Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej* jest w obszarze rewitalizacji marginalny, wynosi 0,24 podczas, gdy wartość tego wskaźnika w województwie podkarpackim wynosi 68,7, natomiast w gminie 27,9. W ostatnich latach nie została odnotowana poprawa skali natężenia tego zjawiska.

Stopień koncentracji negatywnych zjawisk określony na podstawie wartości przyjętych wskaźników dla zidentyfikowanego obszaru rewitalizacji jest zdecydowanie wyższy od wartości referencyjnych dla obszaru gminy Tuszów Narodowy oraz województwa podkarpackiego.

Obszar rewitalizacji wymaga podjęcia niezbędnych działań mających na celu przywrócenie lub nadane mu nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych. W obszarze usytułowane są opuszczone lub nie w pełni wykorzystane budynki, znajdujące się w dyspozycji gminy, które stanowią ważne zaplecze infrastrukturalne, tym samym potencjał do rozwoju usług społecznych oraz działalności integracyjnej i kulturalnej. Na obszarze po byłej baraniarni w Tuszowie Narodowym istnieje zidentyfikowana potrzeba wdrożenia przedsięwzięć, których realizacja będzie wpływać na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom w zamieszkałych jednostkach zdegradowanych. Obszar ten stanowi ogromny potencjał do rozwoju działalności gospodarczej i ekspansji inwestorów zewnętrznych. Obszar rewitalizacji obejmuje 7 podobszarów, które nie mają ze sobą wspólnych granic jednak cechują się szczególnym natężeniem tożsamych obszarów problemowych. Z uwagi na niewielką powierzchnię obszaru gminy wszystkie podobszary są usytuowane w bliskiej od siebie odległości, co umożliwia zaplanowanie takich działań, które będą pośrednio lub bezpośrednio będą oddziaływały na wszystkie podobszary rewitalizacji. Charakterystyka zdiagnozowanych podobszarów umożliwia zaplanowanie takich projektów, których rezultaty obejmują cały obszar rewitalizacji. Wszystkie inwestycje w

infrastrukturę społeczną i techniczną przyczynią się do utworzenia bazy materialnej, stanowiącą potencjalny fundament dla rozwoju kapitału społecznego gminy, a w perspektywie długoterminowej mogą wyraźnie wesprzeć rozwój społeczno – ekonomiczny tych obszarów oraz wpłynąć na ich wzrost konkurencyjności. Głównymi celami społecznymi uzyskanymi dzięki procesowi rewitalizacji będzie odczuwalna poprawa jakości (warunków) życia mieszkańców, zmniejszanie napięć społecznych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez budowę nowej infrastruktury technicznej, uporządkowanie i przywrócenie estetyki otoczenia, nadanie obszarom nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do ich rozwoju poprzez eliminacje czynników prowadzących do wykluczenia społecznego.

7. CELE PROGRAMU REWITALIZACJI

Główny cel Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016 – 2022

Odnowa zdegradowanych przestrzeni oraz rozwiązanie zdiagnozowanych problemów społecznych w obszarze rewitalizacji.

Cele strategiczne oraz odpowiadające im kierunki działań zakładają realizację celu głównego programu rewitalizacji poprzez wyeliminowanie lub ograniczenie negatywnych zjawisk występujących w obszarze rewitalizacji.

Cele strategiczne Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016 – 2022 w sposób kompleksowy zakładają eliminację lub ograniczenie problemów, które zostały zdiagnozowane w wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz analizy wskaźników do celów delimitacji obszaru rewitalizacji w gminie. Wyznaczone obszary rewitalizacji cechują te same problemy (w różnym stopniu natężenia), co umożliwiło scharakteryzowanie wspólnych celów dla całego obszaru

rewitalizacji. Zaplanowane kierunki działań obejmują zarówno sferę społeczną, gospodarczą oraz przestrzenno-funkcjonalną i środowiskową. Zostały skonstruowane w taki sposób, aby wzajemnie się uzupełniały przyczyniając się do kompleksowej realizacji celów strategicznych programu rewitalizacji. Każde z zadań przewidzianych w programie rewitalizacji realizuje przynajmniej jeden z celów operacyjnych i strategicznych. Istotne jest, aby realizacja poszczególnych kierunków działań wpływała pośrednio lub bezpośrednio do poprawy wartości wskaźników, na podstawie których został wyznaczony obszar rewitalizacji.

Cele strategiczne i cele operacyjne:

SFERA	CEL STRATEGICZNY	CELE OPERACYJNE/KIERUNKI DZIAŁAŃ
I. SPOŁECZNA	1. Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;	• Zwiększenie uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców; • Podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych; • Zwiększenie poziomu integracji społecznej i kulturalnej; • Wzrost aktywności sportowej i rekreacyjnej dzieci i młodzieży; • Wzrost aktywności zawodowej osób mających utrudniony dostęp do rynku pracy z powodu sprawowania opieki nad dziećmi.
II. GOSPODARCZA	2. Aktywizacja gospodarcza i zawodowa	• Rozwój inwestycji na profesjonalnie przygotowanych terenach inwestycyjnych;

	mieszkańców	• Wzrost liczby przedsiębiorstw; • Wzrost miejsc pracy oraz wysokości dochodów mieszkańców;
III. PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I ŚRODOWISKOWA	3. Poprawa estetyki, funkcjonalności i zagospodarowania przestrzennego obszaru rewitalizacji	• Poprawa infrastruktury komunikacyjnej; • Zwiększenie dostępności mieszkańców do sieci kanalizacyjnej; • Zmniejszenie kosztów zużycia energii oraz emisji zanieczyszczeń w budynkach sektora publicznego; • Poprawa estetyki przestrzeni publicznej;

8. ZGODNOŚĆ CELÓW LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Na poziomie Unii Europejskiej

Strategia „Europa 2020"

Strategia Europa 2020 to unijna strategia wzrostu na okres od 2010 do 2020 r. Stanowi ona długookresowy program rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej (UE), który zastąpił realizowaną od 2000 r., zmodyfikowaną pięć lat później, Strategię Lizbońską. Europejskie cele wskazane w strategii przekładane są na cele krajowe, co pozwala uwzględnić specyficzną sytuację każdego z państw UE. W dokumencie podkreślona została potrzeba wspólnego działania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform umożliwiających stawienie czoła wyzwaniom związanym z globalizacją, starzeniem się społeczeństw czy rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W celu osiągnięcia powyższych założeń zaproponowano trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się **priorytety**:

- **wzrost inteligentny (ang. smart growth)**, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- **wzrost zrównoważony (ang. sustainable growth)**, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- **wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (ang. inclusive growth)**, czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

KE zaproponowała wskaźniki umożliwiające monitorowanie postępów w realizacji ww. priorytetów za pomocą **pięciu nadrzędnych celów**, określonych na poziomie całej UE, w tym:

- osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%;
- poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, w tym przeznaczanie 3% PKB UE na inwestycje w badania i rozwój;
- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%;
- podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe;
- wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydźwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego 20 milionów obywateli.

Podstawowymi instrumentami realizacji celów strategii „Europa 2020" są opracowywane przez państwa członkowskie UE **Krajowe Programy Reform** oraz przygotowane przez KE **inicjatywy przewodnie** (ang. *flagship initiatives*), realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych. Te inicjatywy przewodnie to:

- *Unia innowacji* – poprawa warunków ramowych dla innowacji oraz wykorzystanie innowacji do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych i gospodarczych wskazanych w strategii Europa 2020;
- *Mobilna młodzież* – poprawa jakości na wszystkich poziomach edukacji i szkoleń oraz zwiększanie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej;
- *Europejska agenda cyfrowa* – osiągnięcie trwałych korzyści gospodarczych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego, opartego na dostępie do szerokopasmowego Internetu;
- *Europa efektywnie korzystająca z zasobów* – wsparcie zmiany w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i efektywniej korzystającej z zasobów środowiska oraz dążenie do wyeliminowania zależności wzrostu gospodarczego od degradacji środowiska przyrodniczego;
- *Polityka przemysłowa w erze globalizacji* – poprawa warunków dla przedsiębiorczości, zwłaszcza MŚP oraz wsparcie rozwoju silnej bazy przemysłowej, zdolnej do konkurowania w skali globalnej;
- *Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia* – stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy, przez ułatwienie mobilności pracowników i rozwój ich umiejętności, w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości europejskich modeli społecznych;
- *Europejski program walki z ubóstwem* – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym.

W celu skutecznej realizacji nowej strategii wzmocnieniu ulec ma system koordynacji polityki makroekonomicznej i zarządzania procesem wdrażania reform strukturalnych w UE, Wiodącą rolę w tym procesie przewidziano dla Rady Europejskiej. Na system ten składają się m.in. Zintegrowane Wytyczne, przyjmowane na poziomie UE oraz Rekomendacje Krajowe, skierowane do poszczególnych państw członkowskich. KE będzie monitorowała postępy na podstawie dwóch dotychczasowych instrumentów, które zachowają swoją odrębność, ale będą przygotowywane równocześnie, tj.

sprawozdania z realizacji programu „Europa 2020" i sprawozdania z realizacji Paktu Stabilności i Wzrostu.

Cele strategiczne gminy są w pełni spójne z dwoma głównymi priorytetami Strategii „Europa 2020".

Jednym z celów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 jest redukcja kosztów energii oraz emisji zanieczyszczeń budynków sektora publicznego. Narzędziem realizacji założonego celu będą nowoczesne przedsięwzięcia termomodernizacyjne. Działania te z jednej strony przyczynią się do poprawy stanu środowiska naturalnego poprzez redukcję emisji niebezpiecznych zanieczyszczeń do atmosfery, a z drugiej przyczynią się do zmniejszenia kosztów związanych z wykorzystaniem energii elektrycznej i cieplnej. Działania w kierunki gospodarki niskoemisyjnej oraz efektywne korzystanie z zasobów naturalnych stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji oraz założenia unijnej polityki wzrostu zrównoważonego. Ponadto jednym celem strategicznym LPR w sferze społecznej jest aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Metody realizacji ww. celu zakładają wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu. W programie planowane są przedsięwzięcia wspierające gospodarkę charakteryzującą się wysokim poziomem zatrudnienia, i zapewniającą spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Na poziomie krajowym

Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju (z perspektywą do 2030 r.) (SOR), przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Stanowi ona kompleksową odpowiedź zarówno na dotychczasowe błędy transformacji, jak i na

nowe wyzwania stojące przed szeroko definiowaną polityką społeczno-gospodarczą współczesnego państwa. Oczekiwanym efektem realizacji SOR jest wzrost zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W konsekwencji nastąpi poprawa jakości życia obywateli, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, zapewnienie odpowiedniej jakości kształcenia, podwyższającego kwalifikacje i kompetencje obywateli, wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy, poprawa dostępu do infrastruktury, zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej poprawiającej zdrowotność obywateli, satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa. Jako najważniejszy zakładany rezultat przyjęto zwiększenie przeciętnego dochodu gospodarstw domowych do 76-80% średniej UE do roku 2020, a do roku 2030 zbliżenie do poziomu średniej UE, przy jednoczesnym dążeniu do zmniejszania dysproporcji w dochodach między poszczególnymi regionami. Poziom PKB na mieszkańca Polski mierzony parytetem siły nabywczej sięgnie 75-78% średniej unijnej w 2020 r. (a około 95% w 2030 r.). W perspektywie długookresowej zmieni się struktura PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu. W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz różnego rodzaju nierówności społecznych. Zakłada się, że odsetek osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym zmaleje do 20% w 2020 r. (17% w 2030 r.). Zmniejszy się również rozwarstwienie dochodowe Polaków – wartość tzw. współczynnika Giniego charakteryzującego zróżnicowanie dochodów, obniży się z 30,6 w 2015 r. do 30 w 2020 r. i 27 w 2030 r. (im mniejsza wartość współczynnika, tym mniejsze zróżnicowanie). Wzmocni się kapitał społeczny i zwiększy się jego rola w kształtowaniu rozwoju. W sferze instytucjonalnej efektem realizacji Strategii będzie państwo bardziej przyjazne dla obywateli i przedsiębiorców, co będzie przejawiało się w poprawie jakości funkcjonowania organów państwa i poszczególnych instytucji służących rozwojowi.

Cel główny SOR:

Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Cele szczegółowe SOR:

Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość

Organizacyjną

Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu

i gospodarczemu

Jednym z najistotniejszych warunków efektywności działań rozwojowych określonych w SOR jest dostosowanie ich zakresu i mechanizmu wdrażania do specyfiki poszczególnych obszarów: indywidualnych potencjałów, deficytów i wzajemnych zależności. Szczególnie istotną role w realizacji SOR odgrywają programy rewitalizacji z uwagi na zbieżne cele i założenia.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 odpowiada w pełni dwóm celom szczegółowym SOR:

- Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość Organizacyjną;
- Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Planowane inwestycje Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 zakładają wzrost gospodarczy oparty o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. Planowane funkcjonowanie gospodarki z jednej strony oparte jest na nowoczesności i innowacyjności, a z drugiej na zdrowych i racjonalnych zasadach. Zakładane efekty działań rewitalizacyjnych to przede wszystkim nowe miejsca pracy dobrej jakości, przekładające się na wyższe dochody mieszkańców i większą bazę dochodową gminy. Cele strategiczne LPR: I *Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i II Aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców* są w pełni zgodne z założeniami SOR.

Na poziomie regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackiego 2020 jest najważniejszym dokumentem programowym, który określa wizję rozwoju oraz cele i kierunki rozwoju

województwa podkarpackiego. Dokument powstał w warunkach zmiany podejścia do polityki rozwoju, mocno akcentującego jej wymiar terytorialny. Scenariusz rozwoju województwa do 2020 r. został opracowany przy założeniu zasadniczego wpływu czynników zewnętrznych i wewnętrznych. W oparciu o przeprowadzoną selekcję uwarunkowań o dominującym oddziaływaniu na przyszły stan województwa oraz prospektywną symulację ich wystąpienia sformułowane zostały trzy odmienne scenariusze rozwoju regionu. Zarysowane i skonfrontowane obrazy sytuacji województwa, obejmujące spełnienie każdego ze scenariuszy pozwoliły na wskazanie najbardziej pożądanego modelu rozwoju regionu. Rokuje on stabilnym, trwałym i zrównoważonym wzrostem społeczno-gospodarczym województwa. Podkarpackie charakteryzuje się dynamicznym, ale relatywnie niskim poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego. Wartość regionalnego PKB sytuują województwo na jednym z ostatnich miejsc w Unii Europejskiej. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca województwa w 2012 r. wyniósł 67,0% i był najniższym wynikiem w kraju. W celu przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego w województwie podkarpackim sprecyzowano inteligentne specjalizacje w obszarach, w których osiągnąć można przewagę konkurencyjną i dokonać transformacji gospodarczej zgodnie z Regionalną Strategią Innowacji. W ramach specjalizacji wiodących zostały sprecyzowane: Lotnictwo i kosmonautyka oraz Jakość życia. Specjalizacją wspomagającą jest natomiast Informatyka i telekomunikacja.

Wizja województwa podkarpackiego w 2020 r.

Wizja rozwoju regionu zbudowana została na bazie sformułowanych scenariuszy zmian o charakterze prospektywnym zmierzających do osiągnięcia wariantowych stanów rozwoju regionu. W efekcie przeprowadzonych analiz wybrano ten spośród nich, który rokuje osiągnięcie najpełniejszego efektu rozwojowego.

W 2020 roku województwo podkarpackie będzie obszarem zrównoważonego i inteligentnego rozwoju gospodarczego, wykorzystującym wewnętrzne potencjały oraz transgraniczne położenie, zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańców.

Województwo podkarpackie w 2020 roku zmniejszy dystans rozwojowy wobec bardziej rozwiniętych regionów Unii Europejskiej, kraju, a także będzie liderem rozwoju wśród

województw Polski Wschodniej. Wymiernymi rezultatami rozwoju regionu będą relatywny wzrost udziału w tworzeniu PKB Polski oraz niższy od średniej krajowej wskaźnik bezrobocia.

W 2020 roku Podkarpacie powinno być obszarem efektywnie wykorzystanych gospodarczych atutów regionu i jego wewnętrznych potencjałów oraz trans granicznego położenia, w którym (dzięki wprowadzeniu innowacyjnych rozwiązań technologicznych, produktowych i organizacyjnych oraz inwestycjom zewnętrznym) dynamicznie rozwijają się kluczowe branże, tj. przemysł elektromaszynowy (w tym zwłaszcza lotniczy), informatyczny, chemiczny, farmaceutyczny, przetwórstwo rolno-spożywcze, a także usługi turystyczne, uzdrowiskowe i logistyczne. Proces ten zostanie oparty na znacznie poprawionej zewnętrznej dostępności komunikacyjnej (sieć dróg krajowych i wojewódzkich powiązana funkcjonalnie z autostradą A4 i drogą ekspresową S-19; magistrala kolejowa E30 oraz linia nr 71, lotnisko Rzeszów), a także na zmianach w kluczowych połączeniach wewnątrz regionu.

Podniesiona zostanie konkurencyjność gospodarcza Rzeszowa wraz z jego obszarem funkcjonalnym a także ośrodków stanowiących rzeczywiste i potencjalne bieguny wzrostu. Wzmocnieniu ulega potencjał intelektualny Rzeszowa, m.in. poprzez realne wsparcie wyższych uczelni Rzeszowa (państwowych i prywatnych). Aktywnie działa Podkarpacki Park Naukowo-Technologiczny, a w jego ramach klastry lotniczy i informatyczny. Powstają centra biurowo-kongresowo-handlowo-wystawiennicze przyciągające międzynarodowe instytucje. W efekcie obszar ten będzie regionalnym centrum wzrostu i innowacji oddziałującym pozytywnie na rozwój pozostałych terytoriów i podniesienie konkurencyjności regionu w skali krajowej i międzynarodowej. Korzystny układ przestrzenny Rzeszowa wraz z otaczającymi go miastami średniej wielkości (rozwinięty układ policentryczny) sprzyja dyfuzji efektów rozwoju na obszarze całego województwa. Poprawiająca się dostępność komunikacyjna, przygraniczne położenie oraz tradycje przemysłowe Rzeszowa i regionalnych biegunów wzrostu przełożą się na dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy regionu.

Dzięki transferowi technologii oraz absorpcji wyników badań naukowych zwiększy się konkurencyjność sektora przedsiębiorstw. Stymulatorami rozwoju podmiotów gospodarczych będą m.in. aktywnie działające instytucje otoczenia biznesu. Proces ten obejmie także rolnictwo, w którym nastąpią zmiany w strukturze agrarnej, rozwinie się

specjalizacja w produkcji oraz przetwórstwo rolno-spożywcze. Wzrost atrakcyjności turystycznej regionu oraz konkurencyjność produktu turystycznego wesprą wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich. Realnymi motorami wzrostu gospodarczego regionu staną się działające i nowo powstałe klastry gospodarcze, grupy producenckie oraz struktury o charakterze międzysektorowym. Działalność przedsiębiorstw z sektorów wysokiej szansy (w tym grupy przedsiębiorstw przemysłu lotniczego), możliwość skorzystania z zachęt dla inwestorów, liczące się zaplecze naukowo-badawcze, obecność wykwalifikowanych pracowników przy relatywnie niskich kosztach pracy, a także atrakcyjne uwarunkowania kulturowe i rekreacyjne – to czynniki, które doprowadzą do zbudowania przewagi komparatywnej regionu na rynku inwestycyjnym. Efektem tego będą nowe lokalizacje inwestycji w regionie. Zakładanym i pożądanym rezultatem działań rozwojowych będą nowe miejsca pracy, co przyczyni się do zahamowania negatywnych procesów migracyjnych i wesprze włączenie społeczne.

Szkolnictwo wyższe wzmocni swój potencjał kadrowy, a poprzez nowoczesne zaplecze laboratoryjne i współpracę z podmiotami gospodarczymi rozwinie na szerszą skalę badania stosowane i rozwojowe. Nastąpią zmiany w kierunkach kształcenia oraz rozwinięte zostaną praktyczne i interaktywne formy edukacji. Poprawiona zostanie jakość kształcenia i przydatność absolwentów dla pracodawców, poczynając od szkolnictwa wyższego, a na kształceniu zawodowym kończąc. Publiczna oferta edukacyjna zabezpieczy możliwość kształcenia się przez całe życie, w tym z wykorzystaniem Internetu. Zapewniony zostanie powszechny dostępu do Internetu jako nośnika przekazów edukacyjnych, kulturowych, a przede wszystkim jako narzędzia działalności gospodarczej, co przyczyni się do zmniejszenia wykluczenia społecznego. Proces ten zostanie wsparty poprzez dalszy rozwój społeczeństwa obywatelskiego i solidarności środowiskowej.

Wzbogacone zostanie życie kulturalne w regionie oraz dostęp do kultury wysokiej. Pomimo postępującej uniwersalizacji kultury europejskiej zachowane zostanie dziedzictwo kulturowe regionu stanowiące o tożsamości jego mieszkańców. Poprawiona zostanie dostępność do specjalistycznej opieki medycznej oraz rozwinięte lecznictwo uzdrowiskowe, co wpłynie na dalsze wydłużenie się przeciętnej długości życia w regionie. Dzięki rozwiniętemu monitoringowi zagrożeń, rozbudowie koniecznej infrastruktury oraz poprawie stanu gotowości specjalistycznych służb: znacznie

zmniejszy się w regionie skala zagrożeń związanych z nagłym działaniem sił natury oraz ludzi. Poprawie ulegnie stan środowiska naturalnego, w tym cennych zasobów przyrodniczych, wody, powietrza (zmniejszony poziom emisji CO2), obniżony zostanie poziom hałasu oraz poprawiona gospodarka odpadami. Na szeroką skalę będą rozwijane odnawialne źródła energii.

Pozytywne zmiany, które zajdą w województwie zarówno w sferze gospodarczej jak i społecznej, spowodują poprawę warunków i jakości życia mieszkańców, sprawią, że stanie się ono miejscem bardziej atrakcyjnym i przyjaznym szczególnie dla ludzi młodych, którzy właśnie na tym obszarze będą mieli możliwość realizacji swoich aspiracji zawodowych i życiowych.

Cel główny strategii:

Efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego drogą do poprawy jakości życia mieszkańców.

Cele strategiczne pokazują, poprzez jakie obszary działań zamierza się osiągnąć cel główny. Cele strategiczne określono dla dziedzin działań strategicznych wskazanych w *Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020 (SRW)*. Przyjęto, iż cele te powinny być jasno sprecyzowane, możliwe do osiągnięcia, wskazujące zakładany czas do realizacji, mierzalne, a także uwzględniające zidentyfikowane szanse rozwojowe oraz zagrożenia.

Układ celów, Dziedzin działań strategicznych oraz Priorytetów tematycznych

1. KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA

Cel 1 Rozwijanie przewag regionu w oparciu o kreatywne specjalizacje jako przejaw budowania konkurencyjności krajowej i międzynarodowej

- **Priorytet 1.1 Przemysł**

Cel: Przemysł nowoczesnych technologii wzmacniający konkurencyjność regionalnej gospodarki.

- **Priorytet 1.2 Nauka, badania i szkolnictwo wyższe**

Cel: Rozwój konkurencyjnego szkolnictwa wyższego i sfery badawczo-rozwojowej jako kluczowych czynników stymulujących rozwój regionu

- **Priorytet 1.3 Turystyka**

Cel: Budowa konkurencyjnej, atrakcyjnej oferty rynkowej opartej na znacznym potencjale turystycznym regionu

- **Priorytet 1.4 Rolnictwo**

Cel: Poprawa konkurencyjności sektora rolno – spożywczego

- **Priorytet 1.5 Instytucje otoczenia biznesu**

Cel: Rozwój przedsiębiorczości poprzez ofertę instytucji otoczenia biznesu

2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY

Cel 2 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników: innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców

- **Priorytet 2.1 Edukacja**

Cel: Dostosowanie systemu edukacji do aktualnych potrzeb i wyzwań przyszłości

- **Priorytet 2.2 Kultura i dziedzictwo kulturowe**

Cel: Rozwinięty i efektywnie wykorzystany potencjał kulturowy regionu

- **Priorytet 2.3 Społeczeństwo obywatelskie**

Cel: Wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne

- **Priorytet 2.4 Włączenie społeczne**

Cel: Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie

- **Priorytet 2.5 Zdrowie publiczne**

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia

- **Priorytet 2.6 Sport powszechny**

Cel: Zwiększenie aktywności ruchowej oraz rozwoju psychofizycznego społeczeństwa

3. SIEĆ OSADNICZA

Cel 3 Podniesienie dostępności oraz poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej jako element budowania potencjału rozwojowego regionu

- **Priorytet 3.1 Dostępność komunikacyjna**

Cel: Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności przestrzennej województwa ze szczególnym uwzględnieniem Rzeszowa jako ponadregionalnego ośrodka wzrostu.

- **Priorytet 3.2 Dostępność technologii informacyjnych**

Cel: Rozbudowa wysokiej jakości sieci telekomunikacyjnej oraz zwiększenie wykorzystania technologii informacyjnych na terenie całego województwa.

- **Priorytet 3.3 Funkcje metropolitalne Rzeszowa**

Cel: Wzmacnianie pozycji Rzeszowa w przestrzeni krajowej i europejskiej dynamizujące procesy rozwojowe w obrębie województwa.

- **Priorytet 3.4 Funkcje obszarów wiejskich**

Cel: Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku

- **Priorytet 3.5. Spójność przestrzenna i wzmacnianie funkcji biegunów wzrostu**

Cel: Wzmacnianie podstaw rozwojowych oraz dywersyfikacja funkcji biegunów wzrostu, w tym ośrodków subregionalnych w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

4. ŚRODOWISKO I ENERGETYKA

Cel 4 Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów z poszanowaniem środowiska naturalnego sposobem na zapewnienie bezpieczeństwa i dobrych warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego województwa

- **Priorytet 4.1 Zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom oraz usuwanie ich negatywnych skutków**

Cel: Zabezpieczenie mieszkańców województwa podkarpackiego przed negatywnymi skutkami zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi oraz wynikającymi z działalności człowieka.

- **Priorytet 4.2. Ochrona środowiska**

Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności poprzez zrównoważony rozwój województwa.

- **Priorytet 4.3. Bezpieczeństwo energetyczne i racjonalne wykorzystanie energii**

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej województwa podkarpackiego poprzez racjonalne wykorzystanie paliw i energii z uwzględnieniem lokalnych zasobów, w tym odnawialnych źródeł energii.

Cele strategiczne Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 są w pełni zgodne z kierunkami rozwoju województwa podkarpackiego w perspektywie do 2020 roku. W obszarze Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka kierunki rozwojowe zdefiniowane w programie rewitalizacji zakładają wzrost gospodarczy oraz poprawę na rynku pracy. Szczególnie istotne jest stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw. Planowane interwencje wpłyną na realizacje celu regionalnego nr 1 *Rozwijanie przewag regionu w oparciu o kreatywne specjalizacje jako przejaw budowania konkurencyjności krajowej i międzynarodowej*. W obszarze Kapitał ludzki i społeczny kierunki rozwojowe LPR są zgodne z celem nr 2 Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2020 - *Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników: innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców*. Program rewitalizacji zakłada zwiększenie atrakcyjności obszaru jako miejsca odpowiedniego do zamieszkania oraz rozwiązanie zdiagnozowanych problemów społecznych. W obszarze Sieć osadnicza założona została poprawa funkcjonalności logistycznej obszaru rewitalizacji, jako podstawa rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zmniejszenia wykluczenia społecznego i ubóstwa,

co wpływa na realizację celu w skali regionalnej nr 3, tj. ***Podniesienie dostępności oraz poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej jako element budowania potencjału rozwojowego regionu.*** **W obszarze Środowisko i energetyka kierunki rozwojowe LPR są zgodne z celem nr 4 Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2020, tj.** ***Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów z poszanowaniem środowiska naturalnego sposobem na zapewnienie bezpieczeństwa i dobrych warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego województwa.*** **Jednym z celów programu rewitalizacji jest poprawa stanu środowiska naturalnego oraz efektywności energetycznej.**

Na poziomie gminnym

Strategia Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2014-2024

Strategia Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2014-2024 jest nadrzędnym i integratywnym planem gminy, określającym korzyści dla społeczności w związku z oczekiwaniami i wyzwaniami otoczenia. Dokument zawiera Wieloletni Plan Inwestycyjny 2014-2024 oraz Wieloletnią Prognozę Finansową 2014-2024, jest dokumentem kompleksowym, wyznaczającym kierunki rozwoju Gminy Tuszów Narodowy do roku 2024. Jednym z celów strategicznych Gminy Tuszów Narodowy do roku 2024 jest odnowa zdegradowanych przestrzeni oraz rozwiązanie zdiagnozowanych problemów społecznych (cel strategiczny nr 6). Jego szczegółowe cele operacyjne zakładają nadanie nowych funkcji gospodarczych lub społecznych niewykorzystanym obszarom gminy, w konsekwencji poprawę życia mieszkańców. Metodą realizacji celu strategicznego nr 6 są przedsięwzięcia rewitalizacyjne obiektów wraz z ich otoczeniem na terenie sołectw Gminy Tuszów Narodowy, w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji użytkowych, w szczególności społecznych i gospodarczych. Przedsięwzięcia obejmą tereny dotknięte koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Gminę charakteryzuje m.in. duża ilość niewykorzystanych obszarów przestrzeni publicznej, degradacja posiadanych zasobów oraz niedostateczna ilość obiektów o przeznaczeniu wypoczynkowym i rekreacyjnym. Wśród zdiagnozowanych problemów społecznych

należy wymienić: rosnąca bierność części mieszkańców w zaangażowanie w sprawy gminy, duży stopień ubóstw, migracja młodych ludzi, w celu znalezienia lepszych warunków życia i zatrudnienia oraz starzenie się społeczeństwa. Istnieje zidentyfikowana potrzeba wprowadzenia przemian służących rozwiązywaniu tych problemów, przy wykorzystaniu mocnych stron gminy w tym położenie oraz potencjał przestrzenny do rozwoju usług społecznych. Niezbędnym jest podjęcie realnej współpracy ze społecznością lokalną, której celem będzie diagnoza potrzeb oraz metody ich rozwiązania. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są procesem wieloletnim i wielopłaszczyznowym, dlatego ich realizacja zostanie poprzedzona opracowaniem programu rewitalizacji, który umożliwi odpowiednie zaplanowanie i skoordynowanie działań oraz zapewni komplementarność i zintegrowanie wewnętrzne i zewnętrzne. Ważnym jest, aby podejmowane działania rewitalizacyjne były komplementarne z pozostałymi celami strategicznymi Gminy Tuszów Narodowy oraz dokumentami strategicznymi zarówno na poziomie krajowy, regionalnym jak i unijnym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszów Narodowy do roku 2020.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszów Narodowy do roku 2020 stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do integracji społecznej. Dokument określa sfery problemowe, nad którymi winna skupić się lokalna polityka społeczna. Ujęte w formę misji, celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, w sposób praktyczny wyznaczają działania poszczególnych podmiotów. Dokument definiuje problemy społeczne charakterystyczne dla całego obszaru gminy, natomiast program rewitalizacji skupia się na problemach społecznych zdiagnozowanych w obszarze lub obszarach rewitalizacji. Naturalnie szczególna kumulacja problemów społecznych zdefiniowanych w strategii występuje w obszarze rewitalizacji. W przypadku Gminy Tuszów Narodowy wyjątek stanowią problemy uzależnień oraz przemocy w rodzinie, które nie zostały zdefiniowane w LPR jako szczególnie istotne dla obszaru rewitalizacji.

Program rewitalizacji zakłada komplementarną realizację wspólnych celów ukierunkowanych na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych. Metody realizacji poszczególnych celów zostały opracowane w taki sposób, aby nie powielały zadań zaplanowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszów Narodowy do roku 2020, ale stanowiły ich uzupełnienie.

Cele oraz działania zaplanowane w LPR w sposób komplementarny przyczynią się do realizacji celu I Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszów Narodowy do roku 2020 - **Skuteczny system opieki nad rodziną.** Jednym z celów operacyjnych celu strategicznego I LPR *Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu* jest wzrost aktywności sportowej i rekreacyjnej dzieci i młodzieży. Oba dokumenty zakładają konieczność podjęcia działań na rzecz wspierania rodziny, w tym dysfunkcjami, z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży. Plany inwestycyjne LPR zakładają, m.in. budowę, placów zabaw dla dzieci oraz miejsca wychowania przedszkolnego i żłobka.

<table>
<tr><th colspan="3">Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszów Narodowy do roku 2020</th><th colspan="2">Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022</th></tr>
<tr><th>Cel strategiczny</th><th>Cel szczegółowy</th><th>Cele operacyjne</th><th>Cel strategiczny</th><th>Cele operacyjne</th></tr>
<tr><td rowspan="3">I. Skuteczny system opieki nad rodziną.</td><td rowspan="3">Działania na rzecz wspierania rodziny, w tym dysfunkcjami, z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży.</td><td>Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży</td><td rowspan="3">I. Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.</td><td>Wzrost aktywności sportowej i rekreacyjnej dzieci i młodzieży</td></tr>
<tr><td>Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży.</td><td rowspan="2">Wzrost aktywności zawodowej osób mających</td></tr>
<tr><td></td></tr>
</table>

				utrudniony dostęp do rynku pracy z powodu sprawowania opieki nad dziećmi.

Działania zaplanowane w LPR w sposób komplementarny przyczynią się do realizacji celu strategicznego III Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszów Narodowy do roku 2020 – Integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach celu strategicznego *Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu* LPR zaplanowano szereg projektów ukierunkowanych na podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych, zwiększenie poziomu integracji społecznej i kulturalnej oraz wzrost aktywności zawodowej osób mających utrudniony dostęp do rynku pracy z powodu sprawowania opieki nad dziećmi. Do zwiększenia integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym pośrednio wpłyną również inwestycje związane z przygotowaniem profesjonalnych terenów inwestycyjnych. Celem strategicznym w sferze gospodarczej LPR jest Aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców.

Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszów Narodowy do roku 2020			**Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022**	
Cel strategiczny	**Cel szczegółowy**	**Cele operacyjne**	**Cel strategiczny**	**Cele operacyjne**
III. Integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Działania na rzecz osób bezrobotnych	Wzrost kompetencji i wiedzy dostosowanych do potrzeb rynku pracy	**I. Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.**	Podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych;
		Przeciwdziałanie negatywnym skutkom pozostawania bez pracy.		

	Działania na rzecz osób niepełnosprawnych	Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych.		Zwiększenie poziomu integracji społecznej i kulturalnej;
		Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.		Wzrost aktywności zawodowej osób mających utrudniony dostęp do rynku pracy z powodu sprawowania opieki nad dziećmi.
	Wsparcie dla osób starszych.	Działania na rzecz zaspakajania potrzeb osób starszych.		
		Aktywizacja osób starszych.		

Zaplanowane w LPR działania w sferze społecznej wpłyną na realizację celu IV Poprawa warunków życia mieszkańców Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszów Narodowy do roku 2020. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych obejmuje, m.in. rozbudowę i doposażenie budynku Wiejskiego Domu Kultury i Rekreacji w Grochowem oraz budowę muszli koncertowych w Grochowem i Tuszowie Narodowym. W ramach LPR zaplanowano również budowę placów zabaw dla dzieci i placów rekreacyjno-rehabilitacyjnych. Cele operacyjne LPR zakładają, m.in. zwiększenie uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców oraz wzrost aktywności sportowej i rekreacyjnej dzieci i młodzieży. Przedsięwzięcia te uzupełnią działania zaplanowane w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszów Narodowy do roku 2020 w związku z realizacją celu szczegółowego - Zwiększenie dostępności oraz podniesienie jakości usług w sferze sportu, rekreacji i kultury.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszów Narodowy do roku 2020			**Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022**	
Cel strategiczny	**Cel szczegółowy**	**Cele operacyjne**	**Cel strategiczny**	**Cele operacyjne**

IV. Poprawa warunków życia mieszkańców	Zwiększenie dostępności oraz podniesienie jakości usług w sferze sportu, rekreacji i kultury	Tworzenie zróżnicowanej oferty kulturalnej	**I. Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.**	Zwiększenie uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców;
				Wzrost aktywności sportowej i rekreacyjnej dzieci i młodzieży;

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Tuszów Narodowy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Tuszów Narodowy jest dokumentem planistycznym określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy. Podstawowe ustalenia polityki przestrzennej w odniesieniu do gminy Tuszów Narodowy dotyczą zapewnienia warunków rozwoju zrównoważonego tj. takiej organizacji przestrzennej, która eliminowałaby ilość konfliktów między ochroną środowiska i dóbr kultury, a rozwojem gospodarczym i działaniami na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców (w tym rozwoju mieszkalnictwa). Przedstawione aspekty polityki przestrzennej dotyczą zagospodarowania obszaru wynikające z ograniczeń szczegółowo ustalonych w przepisach szczególnych i normatywnych, względnie proponowane do przyjęcia w ramach ustaleń planów miejscowych jako prawa lokalnego z uwagi na powszechną konieczność zabezpieczenia powszechnie uznanych wartości.

Jako główny cel rozwoju gminy zakłada się osiągnięcie stabilnego, wszechstronnego rozwoju, w którym byłoby zapewnione warunki wzrostu jakości życia mieszkańców przy zachowaniu równowagi między aktywnością gospodarczą, a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Realizacja tego celu wymaga:

- traktowania ochrony środowiska jako nierozłącznej części wszystkich procesów rozwojowych;
- prowadzenia racjonalnej gospodarki zasobami naturalnymi miedzy innymi takimi jak: lasy, woda, surowce mineralne;
- kształtowanie struktury funkcjonalno – przestrzennej w nawiązaniu do systemów ekologicznych uwzględniając ograniczenia wynikające z zagrożeń żywiołowych;
- rozwijanie funkcji adekwatnych do predyspozycji środowiska.

Ten priorytetowy cel można rozwiązać w postaci celów:

a) społeczno-gospodarczych wyrażających się w:
   - dążeniu do kształtowania mechanizmów stymulujących rozwój gospodarczy gminy zapewniający mieszkańcom w maksymalnym stopniu źródła utrzymania w obrębie gminy głównie poprzez restrukturyzację usług dla potrzeb rolnictwa oraz specjalistyczną produkcję rolniczą;
   - kształtowanie ładu przestrzennego i estetycznego w rozwoju osadnictwa;
   - sukcesywne doposażenie terenów osadniczych w infrastrukturę techniczną;

b) ekologicznych wyrażających się poprzez:
   - dostosowanie rozwoju społeczno-gospodarczego do uwarunkowań przyrodniczych;
   - racjonalną gospodarkę zasobami wód, lasów oraz ochroną przestrzeni terenów otwartych;
   - prawną ochronę wartości przyrodniczych
   - zalesianie gruntów nieprzydatnych dla rozwoju rolnictwa towarowego.

c) kulturowych polegających na zachowaniu wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego i kształtowaniu atrakcyjnego wizerunku gminy;

d) przestrzennych ukierunkowanych na podnoszeniu ładu przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania gminy przy zachowaniu walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, w tym sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Cele oraz kierunki rozwoju i przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Tuszów Narodowy zostały opracowane w oparciu o zdiagnozowaną funkcję jej obszaru. Gmina Tuszów Narodowy to obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej ukierunkowany głównie jako zaplecze surowcowe dla pobliskiego Mielca oraz atrakcyjny teren do zamieszkania i wypoczynku.

Przedsięwzięcia o charakterze infrastrukturalnym w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 zostały zaplanowane z uwzględnieniem celów i warunków wynikających ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Tuszów Narodowy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Inwestycje planowane do realizacji zakładają przywrócenie lub nadanie nowych funkcji użytkowych istniejącym budynkom wraz z zagospodarowaniem na cele społeczne bezpośrednio przylegającym obszarom oraz profesjonalne przygotowanie terenów inwestycyjnych wraz z uzbrojeniem terenu na opuszczonych działkach po byłej baraniarni. Kierunki rozwoju i przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej określone w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Tuszów Narodowy zakładają, m.in. stworzenie warunków przestrzennych dla poprawy jakości życia mieszkańców. W sferze gospodarczej polityka przestrzenna gminy zakłada zapewnienie przestrzennych warunków realizacji inwestycji strategicznych w obszarach przydatnych dla tych celów w ramach istniejącego zainwestowania lub terenów wyznaczonych w dotychczas obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego gminy oraz wyznaczenie nowych terenów dla tych inwestycji w obszarach ustalonych dla urbanizacji pod warunkiem spełnienia wymogu ich nieuciążliwości dla otoczenia.

9. OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Obszar atrakcyjny do pracy i zamieszkania, cechujący się wysoką estetyką przestrzeni publicznej oraz odpowiednimi warunkami do prowadzenia działalności gospodarczej i aktywności kulturalno-sportowej.

Społeczeństwo o silnej tożsamości lokalnej jest zintegrowane i aktywnie uczestniczy w życiu społecznym i kulturalnym. Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym posiadają łatwy dostęp do odpowiednich usług społecznych. Rodziny wychowujące małoletnie dzieci mają zapewnioną pomoc w ich opiece, czego konsekwencją jest zwiększona aktywność zawodowa. W obszarze rewitalizacji istnieją odpowiednie tereny oraz warunki do prowadzenia działalności gospodarczej, co przyciąga coraz więcej inwestorów zewnętrznych i zachęca do zakładania własnych działalności gospodarczych przez mieszkańców. Implikuje to znaczny wzrost przedsiębiorczości w obszarze rewitalizacji, podwyższenie stopy życiowej i zmniejszenie się bezrobocia. Spada skala migracji ludzi młodych z obszarów rewitalizacji w poszukiwaniu lepszych warunków pracy i zamieszkania, czego konsekwencją jest znaczna poprawa struktury demograficznej.

10. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH I RAMY FINANSOWE

Zadania rewitalizacyjne objęte Programem Rewitalizacji realizują wszystkie cele strategiczne i operacyjne. Wszystkie jednostkowe zadania zostały przyporządkowane do poszczególnych celów strategicznych, co ułatwi monitorowanie postępu rzeczowego i efektów rewitalizacji na podstawie założonych wskaźników produktu i rezultatu na etapie wdrażania. Część zadań realizuje więcej niż jeden cel strategiczny i/lub operacyjny.

Głównym źródłem finansowania zadań zaplanowanych w Programie Rewitalizacji są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, przede wszystkim w ramach Działania 6.3 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej.* Projekty o charakterze infrastrukturalnym zostaną uzupełnione o działania miękkie finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w ramach Regionalnego Programu

Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Źródłem finansowania projektu wykonania kanalizacji oraz utworzenia żłobka są środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. W realizacji zadań rewitalizacyjnych zostaną również zaangażowane środki własne z budżetu gminy oraz środki prywatne podmiotów realizujących projekty inwestycyjne.

Poza niżej wymienionymi w programie nie przewiduje się innych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Tabela 19. Jednostkowe zadania rewitalizacyjne

Nr	Nazwa zadania	Lokalizacja (Podobszar)	Źródła finansowania	Szacunkowy koszt inwestycji	Termin realizacji	Podmiot realizujący
1.	Modernizacja budynku po byłej szkole w Dębiakach	Dębiaki	Działanie 6.3 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej* RPO WP 2014-2020 (EFRR) – **Projekt 2**, wkład własny środki budżetu gminy.	2 mln PLN	2018-2020	Gmina Tuszów Narodowy /podmiot prywatny/ organizacja pozarządowa
2.	Aktywizacja, reintegracja społeczna i zawodowa osób wykluczonych społecznie	Obszar rewitalizacji	Działanie 8.1 *Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym* RPO WP 2014-2020 (EFS), wkład własny środki budżetu gminy.	120 tys. PLN	2018-2020	Gmina Tuszów Narodowy /podmiot prywatny. organziacja pozarządowa
3.	Rozbudowa i doposażenie	Grochowe I	Działanie 6.3 *Rewitalizacja*	600 tys. PLN	2018-2022	Gmina Tuszów

	WDKiR w Grochowem I wraz z przyległą infrastrukturą		*przestrzeni regionalnej* RPO WP 2014-2020 (EFRR) **Projekt 3**, wkład własny środki budżetu gminy.			Narodowy
4.	Rewitalizacja budynku OSP w Grochowem I	Grochowe I	**Działanie 6.3** *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej* RPO WP 2014-2020 (EFRR) - **Projekt 3**, wkład własny środki budżetu gminy.	200 tys. PLN	2018 - 2020	Gmina Tuszów Narodowy
5.	Utworzenie żłobka w budynku szkoły w Grochowem I	Grochowe I	PROW - LEADER - LGD LASOVIA - Podejmowanie działalności gospodarczej (poddziałanie 19.2), środki prywatne.	400 tys. PLN	2018 - 2019	Inwestor prywatny – podmiot gospodarczy
6.	Utworzenie oddziału przedszkolnego w budynku szkoły w Grochowem I.	Grochowe I	**Działanie 9.1** *Rozwój edukacji przedszkolnej* RPO WP 2014-2020 (EFS), wkład własny środki budżetu gminy.	200 tys. PLN	2017 - 2019	Gmina Tuszów Narodowy
7.	Modernizacja budynku byłej szkoły w Grochowem II	Grochowe II	**Działanie 6.3** *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej* RPO WP 2014-2020 (EFRR) - **Projekt 3**, wkład własny środki budżetu	200 tys. PLN	2018-2020	Gmina Tuszów Narodowy

			gminy.			
8.	Poprawa dostępu do usług społecznych dla mieszkańców, w tym seniorów.	Obszar rewitalizacji	Działanie 8.3 *Zwiększenie dostępu do usług społecznych* RPO WP 2014-2020 (EFS), wkład własny środki budżetu gminy.	100 tys. PLN	2018-2020	Gmina Tuszów Narodowy
9.	Modernizacja Budynku OSP w Jaślanach wraz z przyległą infrastrukturą	Jaślany	Działanie 6.3 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej* RPO WP 2014-2020 (EFRR) - **Projekt 3**, wkład własny środki budżetu gminy.	450 tys. PLN	2018-2022	Gmina Tuszów Narodowy
10.	Rewitalizacja budynku „starej poczty" w Sarnowie	Sarnów	Działanie 6.3 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej* RPO WP 2014-2020 (EFRR) - **Projekt 3**, wkład własny środki budżetu gminy.	400 tys. PLN	2017-2019	Gmina Tuszów Narodowy /podmiot prywatny/ organziacja pozarzadowa
11.	Budowa windy przy budynku UG Tuszów Narodowy	Tuszów Narodowy	Działanie 6.3 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej* RPO WP 2014-2020 (EFRR) - **Projekt 1**, wkład własny środki budżetu gminy.	100 tys. PLN	2018-2022	Gmina Tuszów Narodowy
12.	Rewitalizacja budynku ZOZ wraz z	Tuszów Narodowy	Działanie 6.3 *Rewitalizacja przestrzeni*	600 tys. PLN	2018 - 2022	NZOZ/ Gmina Tuszów

	przyległą infrastrukturą		*regionalnej* RPO WP 2014-2020 (EFRR) - **Projekt 1**, wkład własny środki budżetu gminy.			Narodowy

Szczegółowy opis jednostkowych zadań:

Zadanie 1

Modernizacja budynku po byłej szkole w Dębiakach

W ramach zadania przeprowadzona zostanie kompleksowa modernizacja (w tym termomodernizacja) i dostosowanie budynku po byłej szkole na potrzeby działalności związanej z aktywizacją społeczną (w tym seniorów) i/lub zawodową osób niepełnosprawnych (np. WTZ/ZAZ/ŚDS). Efektem prowadzonych działań będzie zagospodarowanie nieużywanego budynku na potrzeby aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, nadanie budynkowi nowych funkcji, jak również podniesienie atrakcyjności miejscowości. Realizacja przedmiotowego zadania przyczyni się do podniesienia jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych. Projekt ma charakter wyłącznie infrastrukturalny. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy. Alternatywnie działania związane z termomodernizacją zostaną sfinansowane ze środków RPO WP 2014-2020 w ramach Działania 3.2 *Modernizacja energetyczna budynków* lub środków NFOŚiGW/WFOŚiGW.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych;

Zmniejszenie kosztów zużycia energii oraz emisji zanieczyszczeń w budynkach sektora publicznego (cel strategiczny nr 1).

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury społecznej , Liczba wspartych w programie*

miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu oraz audytu energetycznego, w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźnika produktów: *Liczba wybudowanych / przebudowanych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, społecznej lub kulturalnej* (szt. 1) oraz *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* (szt. 1) – wskaźnik do celu strategicznego 3.

Zadanie 2

Aktywizacja, reintegracja społeczna i zawodowa osób wykluczonych społecznie

Projekt o charakterze „miękkim" obejmujący, m.in. poradnictwo i wsparcie indywidualne oraz grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społecznozawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową, podnoszenie kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywania nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Zwiększenie uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców;
Zwiększenie poziomu integracji społecznej i kulturalnej;

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźnika rezultatu: *Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu*, w ramach monitoringu i ewaluacji LPR.

Zadanie 3

Rozbudowa i doposażenie WDKiR[15] w Grochowem I wraz z przyległą infrastrukturą

Rozbudowa i doposażenie budynku Wiejskiego Domu Kultury i Rekreacji w Grochowem wraz z muszlą koncertową modernizacją i rozbudową parkingu oraz placu (w placu zabaw, plac rekreacyjno – rehabilitacyjnego, z parkiem) na potrzeby społeczne, w tym seniorów. Wymienione działania przyczynią się do poszerzenia działalności społeczno – kulturalnej WDKiR, a tym samym do ożywienia społecznego obszaru. W ramach przedmiotowego zadania podjęte zostaną czynności związane z nadaniem nowych funkcji społecznych obiektu, jak również zostanie zwiększona oferta usług społecznych, co wpłynie na wzrost możliwości integracji mieszkańców i atrakcyjność miejscowości. Projekt ma charakter wyłącznie infrastrukturalny. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Zwiększenie uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców;
Zwiększenie poziomu integracji społecznej i kulturalnej;

[15] Wiejski Dom Kultury i Rekreacji

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Liczba osób korzystających z wybudowanych/przebudowanych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej lub kulturalnej i Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury społecznej,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźnika produktu: *Liczba wybudowanych / przebudowanych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, społecznej lub kulturalnej* (szt. 1).

Zadanie 4

Rewitalizacja budynku OSP w Grochowem I

Realizacja rewitalizacji budynku OSP w Grochowem nadanie nowych funkcji budynku OSP. Rewitalizacja budynku OSP będzie poległa na modernizacji budynku (wykonanie zaplecza sanitarno – kuchennego orz remont sal i zakup wyposażenia), na potrzeby utworzenia świetlicy wiejskiej, która będzie dostępna dla ogółu mieszkańców oraz działającego klubu sportowego. Te działania umożliwią podniesienie i wzmocnienie potencjału integracji i aktywności mieszkańców (w tym integracja międzypokoleniowa), poprzez organizowanie imprez integracyjnych, kursów, warsztatów, podnoszących wiedzę i umiejętności mieszkańców. Te działania wpłyną na zmniejszenie poczucia izolacji mieszkańców, przyczynią się do zmniejszenia patologii społecznych (inne, pożyteczne formy spędzania czasu wolnego) oraz zmniejszenia odpływu mieszkańców, zwłaszcza młodzieży. Modernizacja wpłynie także na poprawę jakości życia mieszkańców miejscowości. W wyniku realizacji przedsięwzięcia nastąpi wzrost

aktywności sportowej i rekreacyjnej dzieci i młodzieży. Projekt ma charakter wyłącznie infrastrukturalny. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Wzrost aktywności sportowej i rekreacyjnej dzieci i młodzieży;

Zwiększenie uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców;

Zwiększenie poziomu integracji społecznej i kulturalnej;

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Liczba osób korzystających z wybudowanych/przebudowanych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej lub kulturalnej i Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury społecznej,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźnika produktu: *Liczba wybudowanych / przebudowanych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, społecznej lub kulturalnej* (szt. 1).

Zadanie 5

Utworzenie żłobka w budynku szkoły w Grochowem I

Przedsięwzięcie polega na dostosowaniu i wyposażeniu istniejącej infrastruktury na potrzeby utworzenia nowego podmiotu opieki nad dziećmi do lat 3. W przypadku uzyskania wsparcia ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zostaną dodatkowo współfinansowane koszty funkcjonowania żłobka. Głównym celem zadania jest pomoc kobietom po urodzeniu dziecka w powrocie do pracy. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków zewnętrznych. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki prywatne.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Wzrost aktywności zawodowej osób mających utrudniony dostęp do rynku pracy z powodu sprawowania opieki nad dziećmi;

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźnika produktu: *Liczba utworzonych obiektów opieki nad dziećmi do 3 roku życia* (szt. 1).

Zadanie 6

Utworzenie oddziału przedszkolnego w budynku szkoły w Grochowem I

Przedsięwzięcie polega na dostosowaniu i wyposażeniu istniejącej infrastruktury na potrzeby utworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełno sprawnościami. Głównym celem zadania jest pomoc kobietom po urodzeniu dziecka w powrocie do pracy, zadanie wpłynie również na wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z terenów wiejskich. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze

środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Wzrost aktywności zawodowej osób mających utrudniony dostęp do rynku pracy z powodu sprawowania opieki nad dziećmi;

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźnika produktu: *Liczba utworzonych obiektów opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym, realizujących program zwiększający ich szanse edukacyjne* (szt. 1).

Zadanie 7

Modernizacja budynku byłej szkoły w Grochowem II

Modernizacja budynku po byłej szkole na potrzeby rozwoju usług społecznych, socjalnych i oświatowych przyczyni się do zwiększenia dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia dla osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz seniorów. Modernizacja obejmuje kompleksowy remont i termomodernizację budynku, wraz z zakupem i wykonaniem ekologicznego ogrzewania oraz dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych. Dodatkowo planowany jest zakup niezbędnego wyposażenia. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy. Alternatywnie działania związane z termomodernizacją zostaną sfinansowane ze środków RPO WP 2014-2020 w ramach Działania 3.2 *Modernizacja energetyczna budynków* lub środków NFOŚiGW/WFOŚiGW.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych;

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury społecznej oraz Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźnika produktu: *Liczba wybudowanych / przebudowanych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, społecznej lub kulturalnej* (szt. 1) i *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* (szt. 1) – wskaźnik do celu strategicznego 3.

Zadanie 8

Poprawa dostępu do usług społecznych dla mieszkańców, w tym seniorów

Projekt „miękki" obejmujący, m.in. wykorzystanie dziennych opiekunów, asystentów osób niesamodzielnych, wolontariatu opiekuńczego, pomocy sąsiedzkiej i innych form samopomocowych oraz inne usługi zwiększające mobilność, autonomię i bezpieczeństwo osób niesamodzielnych. Celem zadania jest podniesienie jakości usług społecznych dla osób niesamodzielnych, w tym starszych i niepełnosprawnych. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych;

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźnika rezultatu: *Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu*, w ramach monitoringu i ewaluacji LPR.

Zadanie 9

Modernizacja Budynku OSP w Jaślanach wraz z przyległą infrastrukturą

Modernizacja budynku OSP w Jaślanach (kompleksowy remont i rozbudowa budynku, wraz z termomodernizacją i wymianą stolarki; zakup i instalacja ekologicznego ogrzewania oraz zakup wyposażenia) na potrzeby utworzenia świetlicy wiejskiej wraz z budową parkingu i utworzeniem placu rekreacyjno – rehabilitacyjnego wpłynie na zwiększenie integracji mieszkańców i poprawę jakości życia oraz ożywienie społeczne terenu, poprzez organizacje imprez, warsztatów, spotkań integrujących społeczność lokalną. Zadanie to poprawi aktywność sportową i rekreacyjną dzieci i młodzieży oraz umożliwi prowadzenie, m.in. kursów, warsztatów, podnoszących wiedzę i umiejętności

społecznych i zawodowych. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy. Alternatywnie działania związane z termomodernizacją zostaną sfinansowane ze środków RPO WP 2014-2020 w ramach Działania 3.2 *Modernizacja energetyczna budynków* lub środków NFOŚiGW/WFOŚiGW.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Wzrost aktywności sportowej i rekreacyjnej dzieci i młodzieży;
Zwiększenie uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców;
Zwiększenie poziomu integracji społecznej i kulturalnej;

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Liczba osób korzystających z wybudowanych/przebudowanych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej lub kulturalnej i Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury społecznej,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźnika produktu: *Liczba wybudowanych / przebudowanych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, społecznej lub kulturalnej* (szt. 1), *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* (szt. 1) – wskaźnik do celu strategicznego 3.

Zadanie 10

Rewitalizacja budynku „starej poczty" w Sarnowie

Rewitalizacja budynku „starej poczty" na potrzeby utworzenia Domu Seniora w Sarnowie oraz inne cele społeczne (w tym termomodernizacja, dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych, zakup i instalacja ekologicznego ogrzewania oraz zakup wyposażenia), co ma na celu aktywizację społeczną zwłaszcza osób starszych, zwiększenie dostępu do usług społecznych, i kulturalno – wychowawczych, jak również podniesienie jakości życia. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy. Alternatywnie działania związane z termomodernizacją zostaną sfinansowane ze środków RPO WP 2014-2020 w ramach Działania 3.2 *Modernizacja energetyczna budynków* lub środków NFOŚiGW/WFOŚiGW.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):
Podniesienie jakości usług społecznych zwłaszcza dla osób starszych i niepełnosprawnych;

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury społecznej oraz Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźników produktu: *Liczba wybudowanych / przebudowanych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, społecznej lub kulturalnej* (szt. 1) oraz *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* (szt. 1) – wskaźnik do celu strategicznego 3.

Zadanie 11

Budowa windy przy budynku UG Tuszów Narodowy

Dostosowanie budynku Urzędu Gminy Tuszów Narodowy do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych – budowa i instalacja windy. Zadanie ma na celu likwidację barier dla osób starszych i niepełnosprawnych w załatwianiu spraw urzędowych. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy. Alternatywnie mogą zostać wykorzystane instrumenty zwrotne.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych;

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury społecznej,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR.

Zadanie 12

Rewitalizacja budynku ZOZ wraz z przyległą infrastrukturą

Kompleksowa Rewitalizacja budynku ZOZ, obejmująca kompleksową modernizację budynku i pomieszczeń ZOZ, zakup wyposażenia, zakup i wykonanie nowoczesnego i ekologicznego ogrzewania, dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych wraz z utworzeniem parkingu oraz terenów zielonych przyczyni się do poprawy dostępu do usług zdrowotnych oraz ułatwi dostęp do usług zdrowotnych osobom niepełnosprawnym. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy lub środki prywatne.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych;

Poprawa estetyki przestrzeni publicznej (cel strategiczny nr 3);

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury społecznej,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR.

Aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców

Tabela 20. Jednostkowe zadania rewitalizacyjne

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja (Podobszar)	Źródła finansowania	Szacunkowy koszt inwestycji	Termin realizacji	Podmiot realizujący
13.	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych na terenie po byłej baraniarni	Tuszów Narodowy – teren po byłej baraniarni	Działanie 1.3 *Promowanie przedsiębiorczości* RPO WP 2014-2020 (EFRR) – typ projektu 1 *Strefy aktywności gospodarczej,* wkład własny środki budżetu gminy.	450 tys. PLN	2018 - 2022	Gmina Tuszów Narodowy
14.	Rozbudowa i modernizacja	Tuszów Narodowy	Działanie 6.3 *Rewitalizacja*	500 tys. PLN	2018-2022	Aeroklub im.

	lądowiska na terenach po byłej baraniarni	– teren po byłej baraniarni	*przestrzeni regionalnej* RPO WP 2014-2020 (EFRR) - **Projekt 4**, środki prywatne.			Bogusława „Bodka" Mrozka

Szczegółowy opis jednostkowych zadań:

Zadanie 13

Uzbrojenie terenów inwestycyjnych na terenie po byłej baraniarni

Promowanie przedsiębiorczości na terenach po byłej baraniarni, uzbrojenie terenów inwestycyjnych (wraz z mediami – tj. wodociąg, kanalizacja, oświetlenie) + droga. Realizowane zadanie wpłynie na atrakcyjność gospodarczą miejscowości. Przyczyni się do ożywienia i rozwoju terenów inwestycyjnych generując możliwość pozyskania potencjalnych inwestorów. Powstanie terenów inwestycyjnych będzie szansą na zwiększenie liczby przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia na terenach zdegradowanych. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Rozwój inwestycji na profesjonalnie przygotowanych terenach inwestycyjnych;
Wzrost liczby przedsiębiorstw;
Wzrost miejsc pracy oraz wysokości dochodów mieszkańców;

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Liczba inwestycji zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźnika produktu: *Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych* (7,5).

Zadanie 14

Rozbudowa i modernizacja lądowiska na terenach po byłej baraniarni

Rozbudowa i modernizacja lądowiska na terenach po byłej baraniani (rozbudowa na potrzeby profesjonalnego symulatora lotów, utwardzona płyta postojowa dla Lotniczego Pogotowia Ratunkowego oraz członków klubu modelarskiego; wykonanie rowu odwodnieniowego na dł. 900 m, rekultywacja części lądowiska, utwardzenie i zagęszczenie terenu, doprowadzenie prądu – 360 V, doprowadzenie wody, termomodernizacja budynku, budowa przydomowej oczyszczalni ścieków; budowa hangaru na potrzeby działalności aeroklubu i stowarzyszenia, budowa hangarów prywatnych do wynajęcia wpłynie na rozwój turystyki lotniczej oraz poprawi atrakcyjność okolicy jak również przyczyni się do stworzenia nowych miejsc pracy. Działania przyczynią się przede wszystkim do ożywienia terenu, a jednocześnie są

szansą na rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego, oraz integrację międzypokoleniową. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu oraz źródeł finansowania na środki prywatne.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Wzrost miejsc pracy oraz wysokości dochodów mieszkańców;
Poprawa estetyki przestrzeni publicznej; (cel strategiczny nr3);

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Liczba inwestycji zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźnika produktu: *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* (szt. 1) – wskaźnik do celu strategicznego 3.

Poprawa estetyki, funkcjonalności i zagospodarowania przestrzennego obszaru rewitalizacji

Tabela 21. Jednostkowe zadania rewitalizacyjne

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja (Podobszar)	Źródła finansowania	Szacunkowy koszt inwestycji	Termin realizacji	Podmiot realizujący
15.	Modernizacja oświetlenia, budowa chodnika oraz drogi w Tuszowie Narodowym	Tuszów Narodowy	Działanie 6.3 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej* RPO WP 2014-2020 (EFRR) - **Projekt 1**, wkład własny środki budżetu gminy.	380 tys. PLN	2018 - 2022	Gmina Tuszów Narodowy
16.	Rewitalizacja obszaru w obrębie drogi nr 103615k w Tuszowie Narodowym	Tuszów Narodowy	Działanie 6.3 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej* RPO WP 2014-2020 (EFRR) - **Projekt 1**, wkład własny środki budżetu gminy.	350 tys. PLN	2018 - 2020	Gmina Tuszów Narodowy
17.	Rewitalizacja placu im. gen. W.E. Sikorskiego	Tuszów Narodowy	Działanie 6.3 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej* RPO WP 2014-2020 (EFRR) - **Projekt 1**, wkład własny środki budżetu gminy.	300 tys. PLN	2018 - 2022	Gmina Tuszów Narodowy
18.	Wykonanie kanalizacji	Tuszów Narodowy	Poddziałanie 7.2 *Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich*	450 tys. PLN	2017-2020	Gmina Tuszów Narodowy

			rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w ***energię odnawialną i w oszczędzanie*** *energii* PROW 2014-2020, wkład własny środki budżetu gminy.			

Szczegółowy opis jednostkowych zadań:

Zadanie 15

Modernizacja oświetlenia, budowa chodnika oraz drogi w Tuszowie Narodowym

Modernizacja oświetlenia, budowa chodnika oraz drogi na odcinku Urząd Gminy – dzielnica „Załuże" – Ośrodek Zdrowia poprawi dostępność do rewitalizowanych obiektów i terenów. Przedsięwzięcie wpłynie również na zwiększenie atrakcyjności miejscowości , poprawi infrastrukturę komunikacyjną i bezpieczeństwo pieszych, co przełoży się poprawę warunków życia mieszkańców oraz ożywienie terenu (poprzez np. powstanie nowych budynków mieszkalnych, czy też usługowych). Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Poprawa infrastruktury komunikacyjnej;
Poprawa estetyki przestrzeni publicznej;

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Poprawa estetyki przestrzeni publicznej,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźników produktu: *Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach* (szt. 1), *Ilość wybudowanych / przebudowanych obiektów wspomagających infrastrukturę transportową (parkingi, przystanki, chodniki itd.)* (szt. 1) oraz *Długość przebudowanych dróg gminnych* (1,5 km).

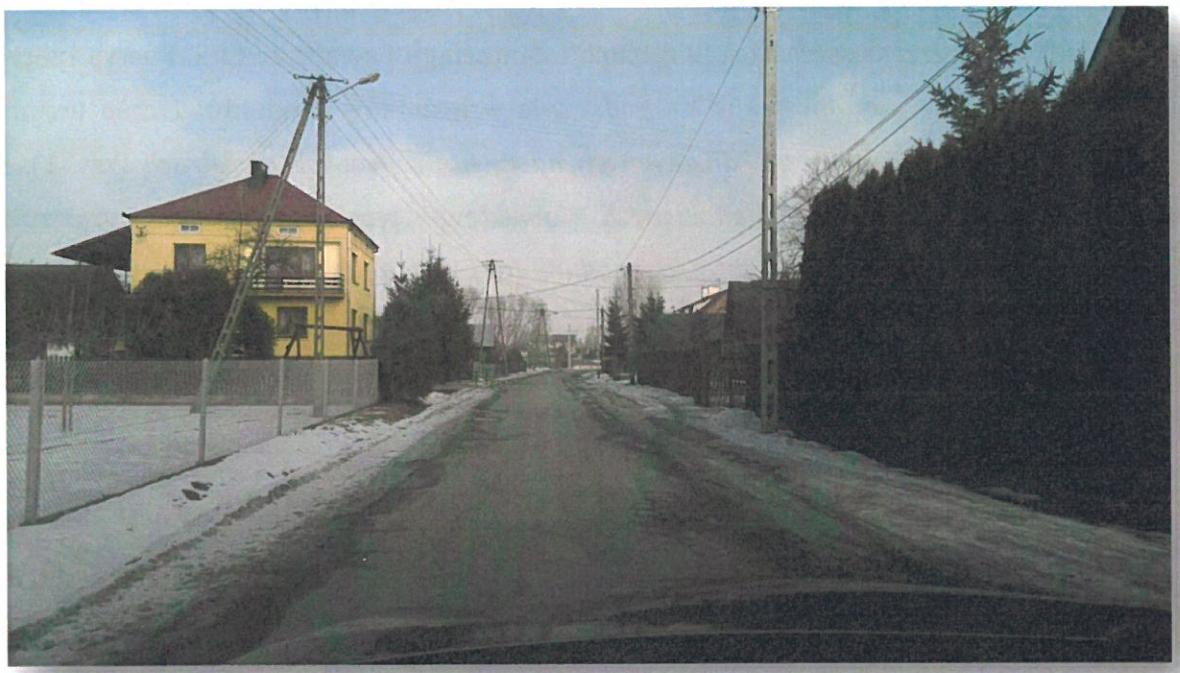

Zadanie 16

Rewitalizacja obszaru w obrębie drogi nr 103615k w Tuszowie Narodowym

Budowa drogi na odcinku Urząd Gminy – cmentarz, przebudowa drogi nr 103615k w Tuszowie Narodowym, rewitalizacja obszaru w obrębie drogi nr 103615k w Tuszowie Narodowym (UG-gimnazjum-cmentarz-TN) wraz z modernizacją oświetlenia. Przedsięwzięcia te stanowią niezbędny element szerszej koncepcji związanej z działaniami rewitalizacyjnymi. Poprawa dostępności komunikacyjnej do rewitalizowanego obszaru przyczyni się do zwiększenia efektów rewitalizacji. Modernizacja oświetlenia przyczyni się do zmniejszenie kosztów zużycia energii. Jednocześnie działania wpłyną na wzrost atrakcyjności terenu, co będzie impulsem do powstawania nowych budynków mieszkalnych na tym terenie. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy. Wartość inwestycji (Zadanie 16 i 17 łącznie) nie przekracza 30% kosztów kwalifikowanych projektu planowanego do złożenia w ramach Działania 6.3 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej RPO WP 2014-2020.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Poprawa infrastruktury komunikacyjnej;

Poprawa estetyki przestrzeni publicznej;

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Poprawa estetyki przestrzeni publicznej,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźników produktu: *Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach* (szt. 1).

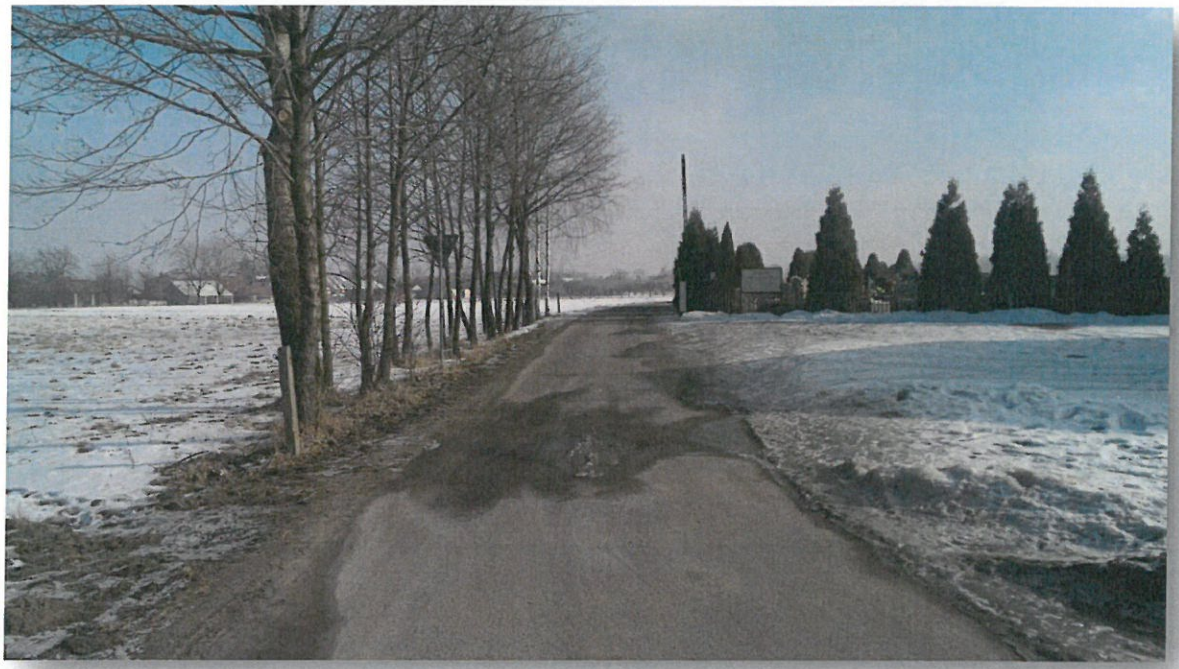

Zadanie 17

Rewitalizacja placu im. gen. W.E. Sikorskiego

Rewitalizacja placu im. gen. W.E. Sikorskiego, w tym budowa muszli koncertowej wraz z przystosowaniem dla potrzeb osób niepełnosprawnych poprawi estetykę otoczenia, jak również przyczyni się do zachowania dziedzictwa kulturowego mieszkańców. Jednocześnie działania ożywią centrum Tuszowa, poprzez organizację imprez integrujących mieszkańców (np. koncertów, występów itp.). Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Poprawa estetyki przestrzeni publicznej;
Zwiększenie uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców (cel strategiczny nr 1);
Zwiększenie poziomu integracji społecznej i kulturalnej (cel strategiczny nr 1);

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźników rezultatu: *Poprawa estetyki przestrzeni publicznej,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźników produktu: *Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach* (szt. 1).

Zadanie 18

Wykonanie kanalizacji

Projekt związany z wykonaniem kanalizacji częściowo obejmie obszar rewitalizacji (Podobszar Tuszów Narodowy). Działanie ma na celu zwiększenie dostępności mieszkańców do sieci kanalizacyjnej, a w konsekwencji podniesienie atrakcyjności obszaru, jako potencjalnego miejsca zamieszaknia. Realizacja przedsięwzięcia w założonym kształcie jest uzależniona od otrzymania wsparcia ze środków UE. W przypadku braku uzyskania wsparcia zewnętrznego przeanalizowana zostanie zmiana zakresu rzeczowego projektu (zmniejszenie zakresu) oraz źródeł finansowania na środki z budżetu gminy.

Prognozowane rezultaty (cele operacyjne):

Zwiększenie dostępności mieszkańców do sieci kanalizacyjnej;

Rezultaty zadania zostaną zmierzone na podstawie wskaźnika rezultatu: *Liczba gospodarstw korzystających z kanalizacji,* w ramach monitoringu i ewaluacji LPR. Postęp rzeczowy zadania będzie monitorowany na podstawie wskaźników produktu: *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej* [1,7 km]

Lokalizacja zadań rewitalizacyjnych w podziale na podobszary:

Podobszar Grochowe II

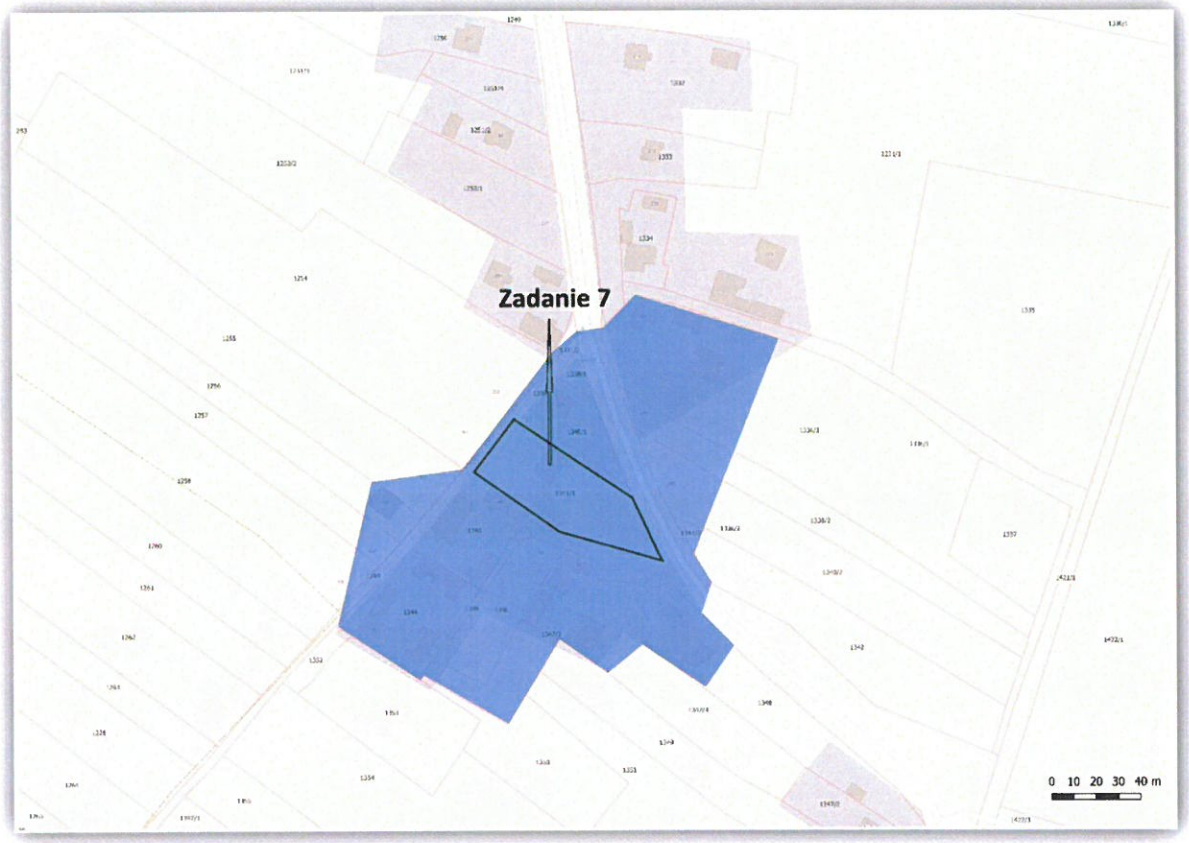

Podobszar Tuszów Narodowy

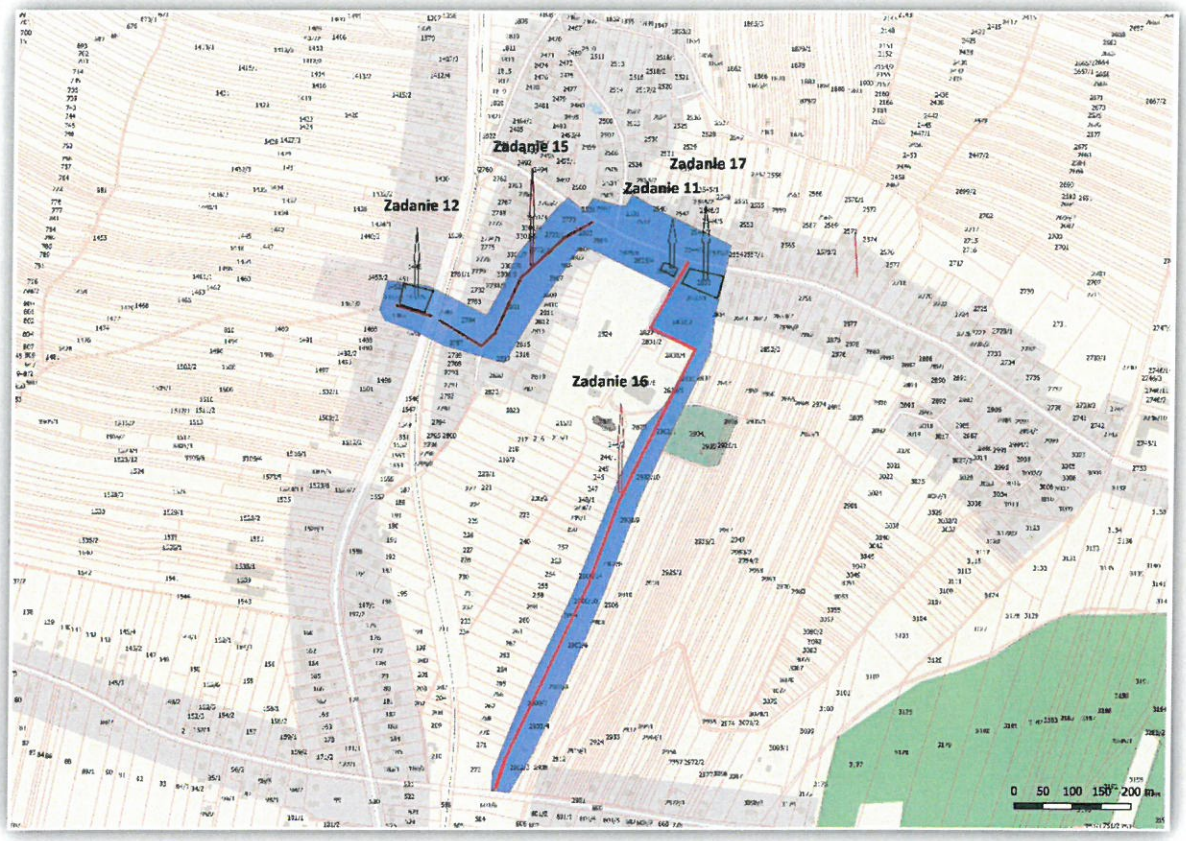

Podobszar Dębiaki

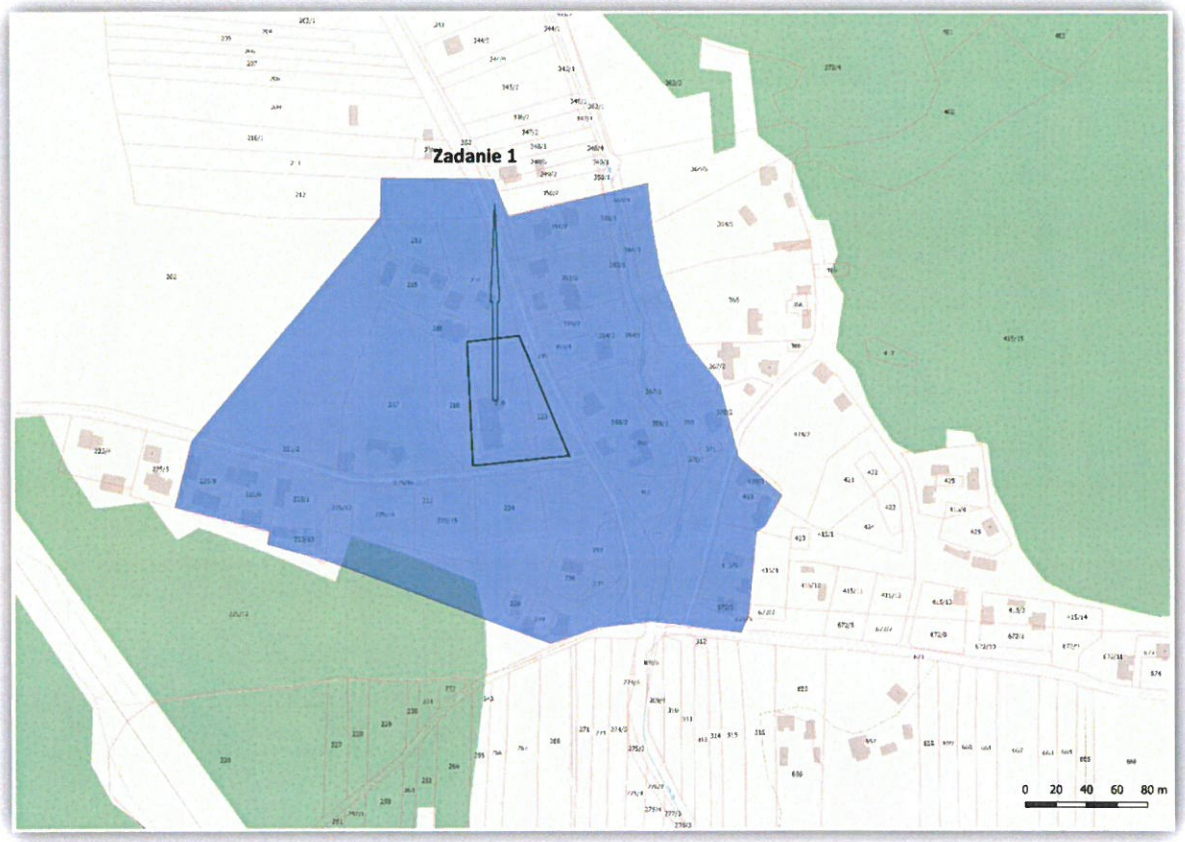

Podobszar Sarnów

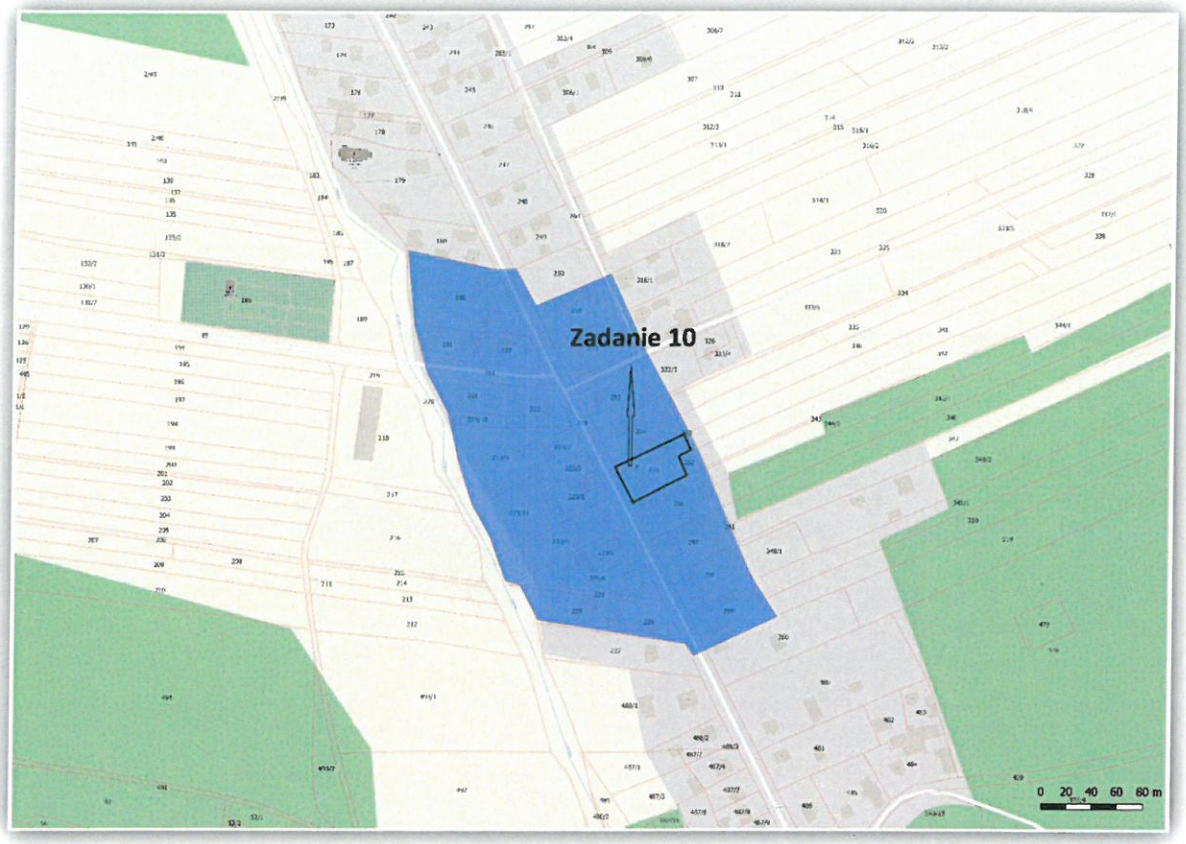

Podobszar Grochowe I

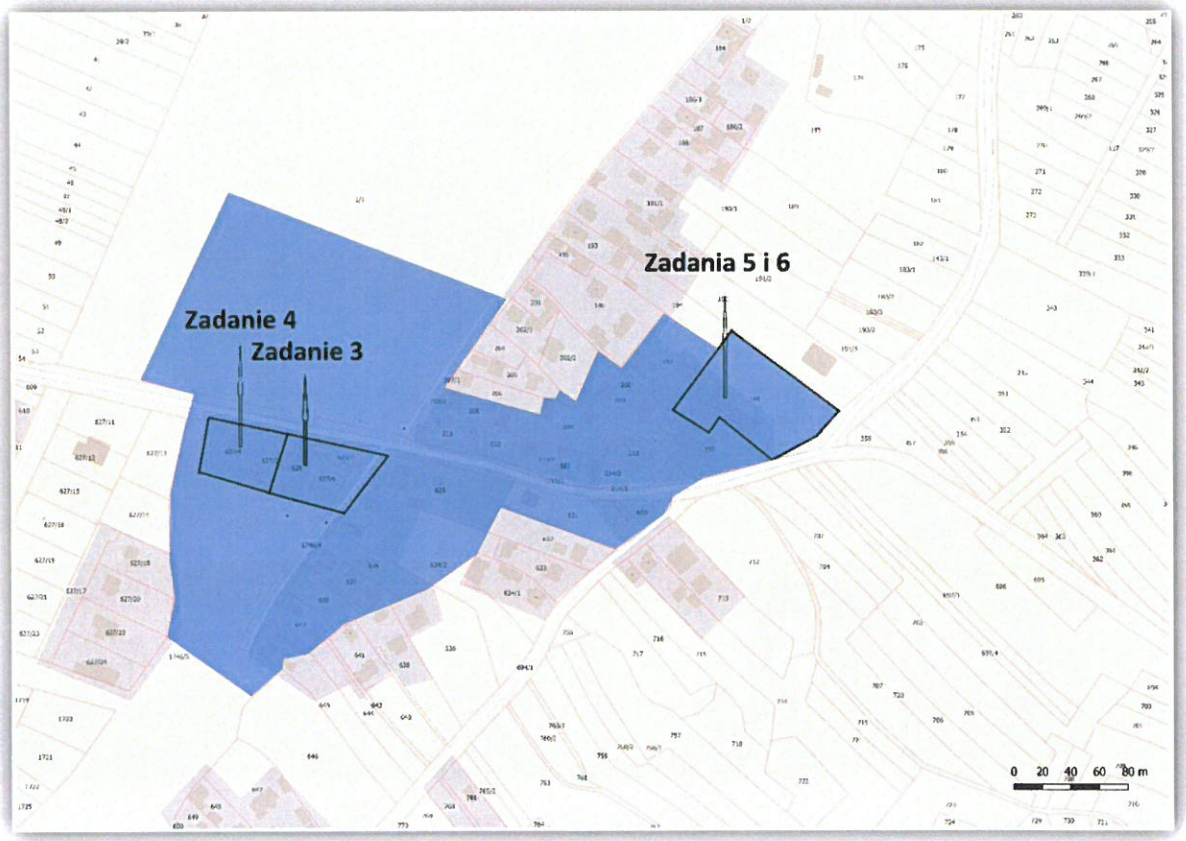

Podobszar Jaślany

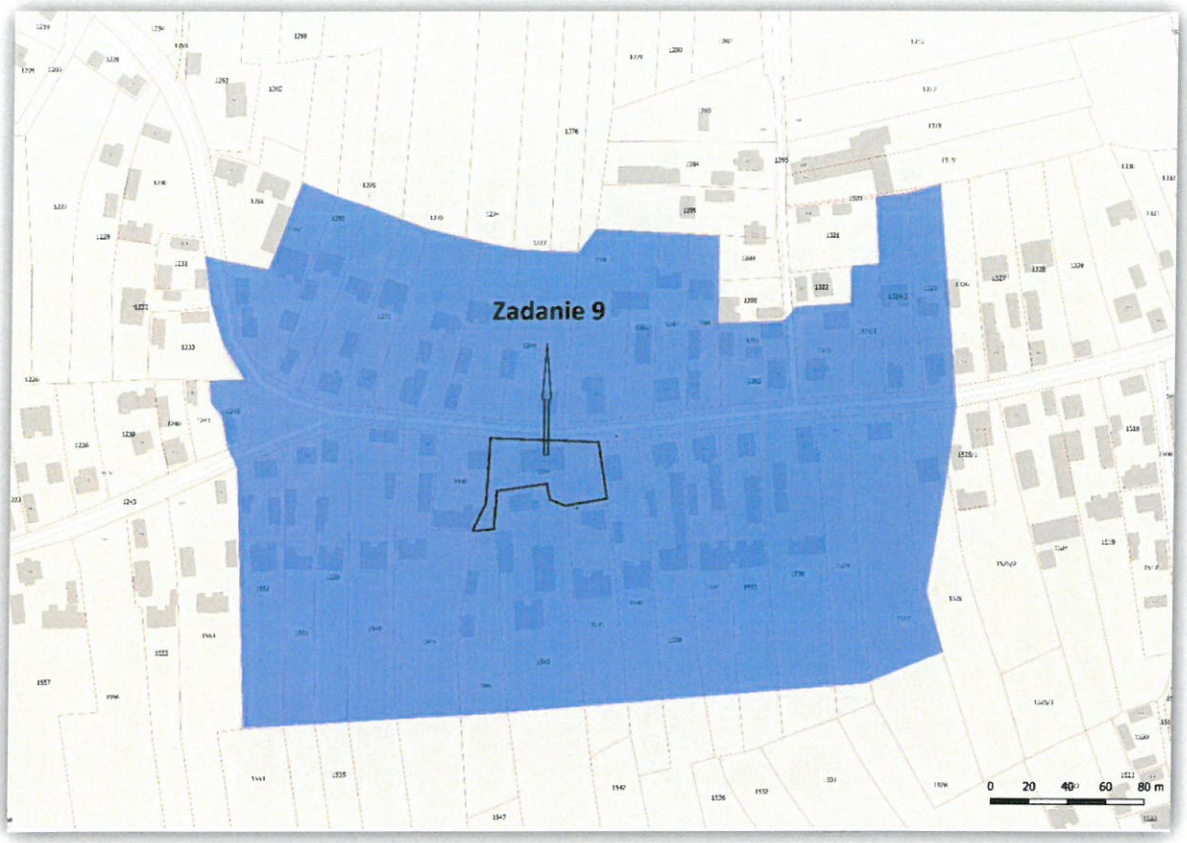

Podobszar Tuszów Narodowy teren po byłej baraniarni

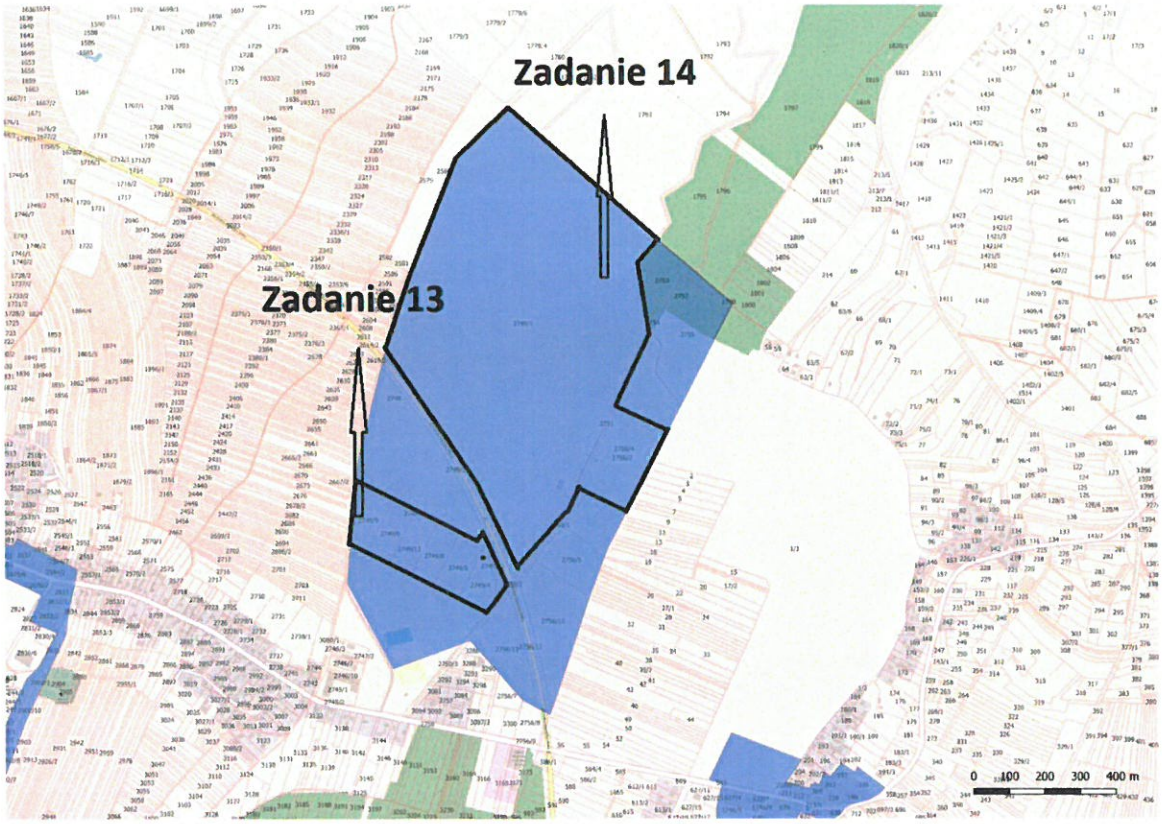

Lista projektów zaplanowanych do wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 6.3 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej* RPO WP 2014-2020:[16]

Projekt 1 Rewitalizacja zdegradowanego terenu Gminy Tuszów Narodowy, poprzez poprawę dostępności do usług społecznych, zdrowotnych i kulturalnych w podobszarze Tuszów Narodowy, jako miejsca strategicznego o szczególnym znaczeniu dla zaspakajania potrzeb mieszkańców.

1	**Nazwa projektu**	Rewitalizacja zdegradowanego terenu Gminy Tuszów Narodowy, poprzez poprawę dostępności do usług społecznych, zdrowotnych i kulturalnych w podobszarze Tuszów Narodowy, jako miejsca strategicznego o szczególnym znaczeniu dla zaspakajania potrzeb mieszkańców.
2	**Nazwa Wnioskodawcy**	Gmina Tuszów Narodowy
3	**Zakres realizowanego zadania**	**Zadanie 11** - Budowa windy przy budynku UG Tuszów Narodowy; **Zadanie 12** - Rewitalizacja budynku ZOZ wraz z przyległą infrastrukturą (działka 1452/5); **Zadanie 15** Modernizacja oświetlenia, budowa chodnika oraz drogi w Tuszowie Narodowym; **Zadanie 16** - Modernizacja oświetlenia, budowa chodnika oraz drogi w Tuszowie Narodowym; **Zadanie 17** - Rewitalizacja placu im gen. W Sikorskiego (działka nr 2833);
4	**Miejsce realizacji zadania**	Tuszów Narodowy - działki 2826/4, 2833, 2831/1, 2830/4, 2830/4, 2830/6, 2759, 2826/1, 2825/4, 2825/6, 2825/5, 1452/5.
5	**Szacunkowa wartość projektu**	1 730 000 PLN
6	**Termin realizacji (lata)**	2018-2022
7	**Lokalna infrastruktura drogowa**	Ramach zadań 15 i 16 zaplanowane zostały, m.in. wydatki na drogi lokalne, które stanowią niezbędny element szerszej koncepcji związanej z działaniami rewitalizacyjnymi. Koszty bezpośrednio związane z lokalną infrastrukturą drogową nie przekraczają 30% kosztów kwalifikowalnych projektu. Szczegółowy kosztorys ww. wydatków zostanie przedstawiony na etapie aplikowania o wsparcie projektu.

[16] Zakresy rzeczowe, prognozowane rezultaty, alternatywne źródła finansowania i monitoring planowanych do wsparcia projektów zgodnie z opisem jednostkowych zadań.

Projekt 2 Modernizacja budynku po byłej szkole w Dębiakach

1	**Nazwa projektu**	Modernizacja budynku po byłej szkole w Dębiakach
2	**Nazwa Wnioskodawcy**	Gmina Tuszów Narodowy
3	**Zakres realizowanego zadania**	**Zadanie 1** - Modernizacja budynku po byłej szkole w Dębiakach
4	**Miejsce realizacji zadania**	Dębiaki – działki 219 i 220
5	**Szacunkowa wartość projektu**	2 000 000 PLN
6	**Termin realizacji (lata)**	2018-2020
7	**Lokalna infrastruktura drogowa**	W ramach zadania 1 nie zostały zaplanowane wydatki na drogi lokalne.

Projekt 3 Utworzenie infrastruktury **usług społecznych**

1	**Nazwa projektu**	Utworzenie infrastruktury usług społecznych
2	**Nazwa Wnioskodawcy**	Gmina Tuszów Narodowy
3	**Zakres realizowanego zadania**	**Zadanie 3** - Rozbudowa i doposażenie WDKiR w Grochowem I wraz z przyległą infrastrukturą; **Zadanie 4** - Rewitalizacja budynku OSP w Grochowem I; **Zadanie 7** - Modernizacja budynku byłej szkoły w Grochowem II; **Zadanie 9** - Modernizacja Budynku OSP w Jaślanach wraz z przyległą infrastrukturą; **Zadanie 10** - Rewitalizacja budynku „starej poczty" w Sarnowie
4	**Miejsce realizacji zadania**	Grochowe I – działki 627/4, 627/5, 1746/4, 628, 627/6; Grochowe II – działka 1341/1; Jaślany – działka 1544; Sarnów – działka 255;
5	**Szacunkowa wartość projektu**	1 850 000 PLN
6	**Termin realizacji (lata)**	2017-2022
7	Lokalna infrastruktura drogowa	W ramach zadań nie zostały zaplanowane wydatki na drogi lokalne.

Projekt 4 Rozbudowa i modernizacja lądowiska na terenach po byłej baraniarni

1	**Nazwa projektu**	Rozbudowa i modernizacja lądowiska na terenach po byłej baraniarni
2	**Nazwa Wnioskodawcy**	Aeroklub im. Bogusława „Bodka" Mrozka – podmiot gospodarczy
3	**Zakres realizowanego zadania**	Zadanie 14 - Rozbudowa i modernizacja lądowiska na terenach po byłej baraniarni
4	**Miejsce realizacji zadania**	Tuszów Narodowy- lądowisko 2749/1, 2756/4, 2756/2
5	**Szacunkowa wartość projektu**	500 000 PLN

6	**Termin realizacji (lata)**	2018-2022
7	**Lokalna infrastruktura drogowa**	W ramach zadań nie zostały zaplanowane wydatki na drogi lokalne.

11. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ (KOMPLEMENTARNOŚĆ)

Rewitalizacja stanowi proces przemian służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego zdegradowanych obszarów poprzez wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów. Jest procesem długotrwałym, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz. Zadania przewidziane w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 prowadzone będą w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie (poszczególne zadania między sobą) oraz zewnętrznie (celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych). Z uwagi na różnorodność zjawisk degradacji i podejść do ich przezwyciężenia priorytetem prowadzenia działań rewitalizacji jest dążenie do programowania i prowadzenia działań jak najbardziej dopasowanych do lokalnych uwarunkowań. Zadania przewidziane do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 ukierunkowane są na komplementarną realizację wspólnego celu dla wszystkich podobszarów rewitalizacji, tj. Odnowa zdegradowanych przestrzeni oraz rozwiązanie zdiagnozowanych problemów społecznych w obszarze rewitalizacji. Zadania planowane do realizacji łączą konieczność podjęcia wszechstronnych działań o charakterze rewitalizacyjnym skoncentrowanych na osiągnięciu wyznaczonych celów strategicznych, a zatem zachowują wymogi wzajemnej komplementarności przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza zastosowanie przy określaniu projektów rewitalizacyjnych kryterium ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami gminy. Efekty osiągnięte mogą również

wpływać na otaczającą je przestrzeń i tam przynosić pośrednie rezultaty rewitalizacji. Obszar rewitalizacji obejmuje 7 podobszarów, które nie mają ze sobą wspólnych granic jednak cechują się szczególnym natężeniem tych samych obszarów problemowych. Z uwagi na niewielką powierzchnię obszaru gminy wszystkie podobszary są usytuowane w bliskiej od siebie odległości, co umożliwiło zaplanowanie takich działań, które będą pośrednio lub bezpośrednio oddziaływały na wszystkie podobszary rewitalizacji. Zadania przewidziane dla wyznaczonych w Gminie Tuszów Narodowy obszarów rewitalizacji, mają na celu oddziaływanie na cały dotknięty kryzysem obszar, wzajemnie się dopełniają, co implikuje efekt synergii pomiędzy nimi. Jednym z przykładów komplementarności przestrzennej jest zadanie przygotowania profesjonalnych terenów inwestycyjnych na obszarze poprzemysłowym, po byłej baraniarni, którego celem jest rozwiązanie problemów gospodarczych i bezrobocia w pozostałych podobszarach rewitalizacji. Komplementarność przestrzennej interwencji poszczególnych projektów ujawnia się również tym, że planowane działania nie będą skutkować przesuwaniem problemów na inne obszary, ani prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza uwzględnienie wszystkich zdiagnozowanych obszarów problemowych w planowaniu celów, kierunków i zadań Programu Rewitalizacji. Zadania określone w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 dopełniają się tematycznie, sprawiając, że Program Rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar zdegradowany we wszystkich niezbędnych aspektach, społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym i środowiskowym. Wyznaczone podobszary rewitalizacji położone są w bliskiej od siebie odległości i cechują je te same problemy (w różnym stopniu natężenia), co umożliwiło scharakteryzowanie wspólnych celów dla całego obszaru rewitalizacji. Najistotniejsze problemy społeczne zidentyfikowane w obszarze rewitalizacji: to słaba integracja lokalnej społeczności, starzenie się społeczeństwa, wyludnianie się miejscowości oraz niski udział w życiu publicznym mieszkańców. Do najistotniejszych problemów gospodarczych należy zaliczyć brak inwestorów, słabo rozwinięty sektor usług oraz niski stopień przedsiębiorczości. W sferze przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej

najistotniejszymi problemami są: niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną: przedszkola, szkoły, ośrodki: zdrowia, kultury, sportowe, rekreacyjne, bariery architektoniczne w zakresie dostępności osób niepełnosprawnych do: budynków, dróg, chodników oraz niska estetyka przestrzeni publicznych. Zdiagnozowane problemy są ściśle ze sobą powiązane i wzajemnie na siebie oddziaływają. Cele rewitalizacji i zadania zostały skonstruowane w taki sposób, aby w pierwszej kolejności eliminowały lub redukowały zdiagnozowane problemy społeczne. Problemy starzenia się społeczeństwa, wyludniania obszaru rewitalizacji oraz coraz większych migracji ludzi młodych z obszarów gminy w poszukiwaniu lepszych warunków życia i zatrudnienia implikowane są wieloma czynnikami zarówno w sferze społecznej, gospodarczej jak i przestrzenno-funkcjonalnej. Zaplanowane cele i zadania w pierwszej kolejności skupione są na zapewnieniu odpowiedniej pomocy społecznej osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, zwiększeniu integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz pobudzeniu lokalnego patriotyzmu. Kolejno niezbędne jest podjęcie działań w sferze gospodarczej poprzez pobudzenie przedsiębiorczości. Działania w sferze gospodarczej, w szczególności przygotowanie terenów inwestycyjnych, ukierunkowane są na w zmniejszenie się bezrobocia i wzrost wysokości dochodów mieszkańców. W celu umożliwienia podjęcia pracy kobietom po urodzeniu dziecka zaplanowane zostały dodatkowo zadania związane z zapewnieniem odpowiedniej opieki żłobkowej i przedszkolnej. W ramach poprawy warunków życia mieszkańców przewidziane zostały zadania związane z poprawą estetyki przestrzeni publicznych, dostępem do kanalizacji oraz usprawnieniem komunikacji do rewitalizowanych obiektów. Istotne jest uczynienie z obszaru rewitalizacji miejsca atrakcyjnego do pracy i zamieszkania. Zaplanowane do realizacji zadania zostały skonstruowane w taki sposób, aby wzajemnie się uzupełniały przyczyniając się do kompleksowej realizacji celów strategicznych programu rewitalizacji. Każde zadanie realizuje przynajmniej jeden z celów operacyjnych i strategicznych. Część pojedynczych zadań realizuje więcej niż jeden cel strategiczny. Projekty o charakterze infrastrukturalnym uzupełniane są o projekty miękkie ukierunkowane na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów społecznych. Projekty o charakterze infrastrukturalnym, które realizują cele społeczne wpływają dodatkowo na poprawę estetyki przestrzeni publicznych i zmniejszenie kosztów zużycia energii oraz emisji zanieczyszczeń w

budynkach sektora publicznego. Z uwagi na powyższe są dodatkowo monitorowane na podstawie wskaźników produktu dla innych celów strategicznych.
Planowane projekty unikają fragmentacji działań, koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, określają pożądany stan, do jakiego mają doprowadzić dany obszar zadania rewitalizacyjne.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Zaplanowane zarządzanie Programem Rewitalizacji pozwala na efektywne i harmonijne współdziałanie i zapewnia spójność procedur. Za koordynację zarządzania strategicznego Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 jest Wójt Gminy Tuszów Narodowy. W strukturze Urzędu Gminy Tuszów Narodowy zostanie wyodrębniony zespół roboczy odpowiedzialny za wdrażanie programu, w tym realizację i koordynację zaplanowanych działań, celów, pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania oraz monitoring, ewaluację i promocję. Zadania gminy w przedmiotowym zakresie obejmują również monitorowanie projektów realizowanych przez inne podmioty oraz zapewnienie aktywnego udziału wszystkich potencjalnych interesariuszy w aktualizacji Programu Rewitalizacji.

Komplementarność międzyokresowa

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 uwzględnia zachowanie ciągłości programowej. Działania podejmowane w poprzednim okresie programowania mają swoją ciągłość i kontynuację w niniejszym dokumencie. W perspektywie finansowej 2007-2013 został zainicjowany szereg zadań o charakterze społecznym ukierunkowanych na aktywizację społeczno-kulturalną mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. W celu zwiększenia aktywności zawodowej osób mających utrudniony dostęp do rynku pracy z powodu sprawowania opieki nad dziećmi oraz wyrównania szans edukacyjnych dzieci z obszarów wiejskich zostały zrealizowane, m.in. następujące przedsięwzięcia:

Projekt *„Równe szanse – organizacja punktów przedszkolnych w Gminie Tuszów Narodowy sposobem na upowszechnienie edukacji przedszkolnej”.*

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet IX – „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach", Działanie 9.1 „Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty", Poddziałanie 9.1.1 „Zmniejszenie nierówności w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej". W ramach projektu powstały 2 punkty przedszkolne: w Ławnicy oraz Tuszowie Narodowym, w których zastępcza edukacją przedszkolną zostało objętych 42 dzieci w wieku 3-5 lat, z terenu gminy Tuszów Narodowy.

- Okres realizacji projektu od 21 lipca 2008 roku do 31 lipca 2009 roku.
- Całkowita wartość projektu: 100 000,00 PLN
- Kwota dofinansowania z EFS: 98 500,00 PLN

Partnerami projektu są: Stowarzyszenie Oświatowo – Wychowawcze „OJCOWIZNA" w Tuszowie Narodowym oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym.

Projekt *„Równy start – poszerzenie oferty edukacji oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Tuszów Narodowy".*

Projekt realizowany w ramach priorytet IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach", Działanie 9.1 „ Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty", Poddziałanie 9.1.1. „Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej".

- Okres realizacji projektu od 1 lipca 2009 roku do 31 sierpnia 2012 roku.
- Całkowita wartość projektu: 688 350,00 PLN
- Kwota dofinansowania z EFS: 678 000,00 PLN
- Celem projektu jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci w wieku 3-5 lat z terenu Gminy Tuszów Narodowy, poprzez rozszerzenie oferty edukacji przedszkolnej, promocję edukacji przedszkolnej w środowisku wiejskim oraz edukację rodziców poprzez zdobycie nowych umiejętności wychowawczych.

Projekt został przygotowany i złożony przez Gminę Tuszów Narodowy, natomiast realizatorem projektu jest Szkoła Podstawowa w Maliniu oraz wyłonione w konkursie Stowarzyszenie Oświatowo – Wychowawcze „OJCOWIZNA" w Tuszowie Narodowym.W ramach projektu powstało pełnowymiarowe Przedszkole w Ławnicy oraz poszerzono ofertę edukacyjną Punktu Przedszkolnego w Tuszowie Narodowym. Projekt przewiduje organizacje zajęć z rytmiki, „Zabawy z językiem angielskim" oraz specjalne warsztaty edukacyjne dla rodziców.
Zgodnie z przyjętymi założeniami, projekt w ciągu 3 lat realizacji obejmie swoim zasięgiem minimum 60 dzieci w wieku 3-5 lat

Projekt *„Dajmy szansę najmłodszym – utworzenie dodatkowej grupy dzieci w Punkcie Przedszkolnym w Tuszowie Narodowym".*

Projekt realizowany w ramach priorytet IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach", Działanie 9.1 „ Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty", Poddziałanie 9.1.1. „Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej".

- Okres realizacji projektu od 1 sierpnia 2012 roku do 31 lipca 2014 roku.
- Całkowita wartość projektu: 295 063,72 PLN
- Kwota dofinansowania z EFS: 250 804,16 PLN
- Celem projektu jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci w wieku 3-5 lat z terenu Gminy Tuszów Narodowy, poprzez rozszerzenie działalności Punktu Przedszkolnego w Tuszowie Narodowym.

Projekt został przygotowany i złożony przez Gminę Tuszów Narodowy, natomiast realizatorem projektu jest Szkoła Podstawowa im. W.E. Sikorskiego w Tuszowie Narodowym z filią w Grochowem. W ramach projektu poszerzono ofertę edukacyjną Punktu Przedszkolnego w Tuszowie Narodowym, poprzez utworzenie dodatkowej – młodszej grupy dzieci. Dodatkowo projekt przewiduje organizacje zajęć rytmiczno - tanecznych, logopedycznych, językowych, oraz z zakresu gimnastyki korekcyjno – kompensacyjnej.

Projekt *„Przedszkola czas zacząć" - utworzenie punktu przedszkolnego w Sarnowie".*

Projekt realizowany w ramach priorytet IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach", Działanie 9.1 „ Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty", Poddziałanie 9.1.1. „Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej".

- Okres realizacji projektu od 1 sierpnia 2009 roku do 31 sierpnia 2012 roku.
- Całkowita wartość projektu: 249 403,00 PLN
- Kwota dofinansowania z EFS: 245 637,01 PLN
- Celem głównym projektu jest: wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci w wieku 3-5 lat z terenu Gminy Tuszów Nar., zaś celem szczegółowym który wynika wprost z celu ogólnego będzie - zwiększanie dostępu do edukacji przedszkolnej oraz promocja edukacji przedszkolnej wśród mieszkańców.

Projekt realizuje Szkoła Podstawowa w Czajkowej. W ramach projektu edukacją przedszkolną zostanie objętych 14 dzieci w każdym roku co oznacza, że projekt w ciągu 3 lat realizacji obejmie m.in. liczbę 22 dzieci w wieku 3-5 lat. Projekt zakłada wszechstronny kompleksowy program edukacyjny wraz z zajęciami z j. angielskiego, zajęciami rozwijającymi funkcje ruchowe i wzrokowe - rytmika, a także program zajęć z logopedą - ćwiczenia rozwijające funkcje językowe oraz usprawniające narządy mowy. Projekt jest odpowiedzią na mocne zaniedbanie edukacji przedszkolnej na obszarze gminy Tuszów Narodowy. Zwłaszcza jeżeli chodzi o takie sołectwa jak Czajkowa, Pluty oraz Sarnów. Dostęp do edukacji wczesnoszkolnej na wsiach jest, bez wątpienia, znacznie bardziej utrudniony niż np. w mieście, gdzie jest nieporównanie więcej przedszkoli oraz żłobków. Dowożenie dzieci z terenów wiejskich do przedszkoli znajdujących się w mieście jest znaczącym problemem dla rodziców, stąd pomysł utworzenia alternatywnego ośrodka edukacji przedszkolnej w Sarnowie dla dzieci w wieku od 3 do 5 lat. Stworzenie w ramach projektu punktu przedszkolnego w pobliżu miejsca zamieszkania bez konieczności dowożenia do odległych miejscowości, daje szansę korzystania z zajęć przedszkolnych dzieciom, które z różnych powodów (brak wolnych miejsc, zbyt duża odległość od miejsca zamieszkania czy wreszcie kosztów związanych z dojazdem) nie uczęszczają w ogóle do przedszkola. Projekt z założenia ma rozwijać u dzieci postawy i umiejętności dzięki, którym w przyszłości poradzą sobie z wyzwaniami edukacyjnymi i życiowymi.

W celu podniesienia aktywności zawodowej oraz **zwiększenia uczestnictwa w życiu publicznym mieszkańców zrealizowane zostało, m.in. następujące przedsięwzięcie:**

Projekt *„Czas na aktywność w Gminie Tuszów Narodowy".*

Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII, Działanie 7.1, Poddziałanie 7.1.1. Program realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym, skierowany jest do mieszkańców gminy, a jego głównym celem jest aktywizacja społeczna i zawodowa, poprzez wsparcie szkoleniowe, doradztwo zawodowe oraz trening umiejętności społecznych. Uczestnicy projektu biorą udział w wybranym kursie zawodowym tj. kucharz małej gastronomii oraz przedstawiciel handlowy z prawem jazdy kat. „B". Działania podejmowane w projekcie mają na celu pogłębienie u klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS) motywacji do zmian oraz zwiększenia umiejętności pozytywnego myślenia o sobie. Projekt systemowy realizowany w latach 2008-2012

- Okres realizacji projektu od 15 lipca 2008 roku do 31 grudnia 2012 roku.
- Całkowita wartość projektu: 853 756,00 PLN
- Kwota dofinansowania z EFS: 764 217,05 PLN
- Zasiłki z Urzędu Pracy stanowiące wkład własny: 89 538,95 PLN
- Projekt realizowany na przestrzeni kilku już lat, obejmuje rokrocznie kontraktami socjalnymi rodziny z obszaru gminy, ponadto w zakresie projektu mieszczą się: trening kompetencji rodzicielskich i społecznych, doradztwo zawodowe, kursy zawodowe, wsparcie pedagogiczne w Świetlicy Socjoterapeutycznej, koszt zatrudnienia pracownika socjalnego.

W celu **zwiększenia uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców oraz podniesienia poziomu integracji społecznej i kulturalnej zostało zrealizowane następujące przedsięwzięcie:**

Projekt *„Budowa Centrum Rehabilitacyjno-Rekreacyjno-Sportowego".*

Projekt zrealizowanow ramach przedsięwzięcia inwestycyjnego współfinansowanegoz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, w ramach działania 431 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" dla operacji które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi"

- Inwestor: Gmina Tuszów Narodowy
- Inwestor Gmina Tuszów Narodowy
- Wartość inwestycji – 465 775,77PLN
- Kwota pozyskanej pomocy finansowej (EFRROW) – 203 500,00 PLN
- Środki budżetu gminy – 262 275,77 PLN
- okres realizacji projektu – od 22-04-2014r. do 31-10-2014r.

Zakres zrealizowanych i wykonanych w ramach operacji prac:
w ramach zadania wykonano boisko wielofunkcyjne o wym. 22 x 44 m (piłka siatkowa, ręczna, koszykowa, nożna) o nawierzchni syntetycznej poliuretanowej (EPDM - ESBR) wraz z bieżnią trzy torową i urządzeniami do rehabilitacji: 1. Wyciskanie siedząc 2. Wyciąg górny 3. Wahadło 4. Prasa nożna 5. Poręcze 6. Narciarz 7. Wioślarz 8. Steper. Przeprowadzenie ww. działań stanowiło niejako odpowiedź na potrzeby zgłaszane od dawna przez mieszkańców centrum gminy Tuszów Narodowy. Dzięki wykonaniu inwestycji powstała nowoczesna baza sportowo-rekreacyjna - miejsce do organizacji różnorakich spotkań, zawodów i imprez szczególnie tych o charakterze sportowym. Realizacja zamierzenia inwestycyjnego jakim była budowa CRRS w Tuszowie Narodowym pozwoliła osiągnąć cel główny jakim była poprawa jakości życia mieszkańców miejscowości Tuszów Narodowy, w zakresie sportu i rekreacji poprzez zwiększenie dostępności do urządzeń rekreacyjno - sportowych. Centrum Rehabilitacyjno – Rekreacyjno – Sportowe w Tuszowie Narodowym zaprojektowano na terenie już istniejącym bez zabudowy jako nieużytek z wykorzystaniem otoczenia, i infrastruktury budynku Urzędu Gminy Tuszów Narodowy. Centrum odpowiada na potrzeby dzieci, osób dorosłych i starszych (seniorów). Znajdujące się na nim urządzenia rehabilitacyjno-sportowe dostosowane są do ich potrzeb. Zaprojektowane funkcje obiektu mają na celu pomoc osobom wymagającym rehabilitacji ruchowej na terenie gminy przy utrudnionym miejscowym dostępie do tego typu

urządzeń, poprawienie sprawności fizycznej osób dorosłych, poprawianie motoryki i rozwoju ogólno-fizycznego dzieci, i młodzieży oraz seniorów w gminie.

Dodatkowo zrealizowany został szereg zadań związany, m.in. z poprawą estetyki przestrzeni publicznej oraz poprawą efektywności energetycznej budynków znajdujących się obecnie w aktualnym obszarze rewitalizacji. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań rewitalizacyjnych pozwolą na jeszcze bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej. W zależności od efektów aktualnie przeprowadzanego procesu rewitalizacji w perspektywie finansowej po 2020 r. również rozważane jest podjęcie działań rewitalizacyjnych. Zostaną one jednak uzależnione od wyników ponownie przeprowadzonej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej (w tym technicznej i środowiskowej) oraz możliwości uzyskania zewnętrznego finansowania.

Komplementarność źródeł finansowania

Głównym źródłem finansowania zadań zaplanowanych w Programie Rewitalizacji są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, przede wszystkim w ramach Działania 6.3 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej.* Projekty o charakterze infrastrukturalnym zostaną uzupełnione o działania miękkie finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Źródłem finansowania projektu wykonania kanalizacji oraz utworzenia żłobka są środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. W realizacji zadań rewitalizacyjnych zostaną również zaangażowane środki własne z budżetu gminy oraz środki prywatne podmiotów realizujących projekty inwestycyjne.

Tabela 22. Komplementarność projektów EFRR planowanych do dofinansowania w ramach Działania 6.3 RPO WP 2014-2020 i projektów EFS

<table>
<tr><th colspan="2">Projekt 1</th></tr>
<tr><td>Projekt EFRR planowany do finansowania w ramach Działania 6.3 (albo 6.5) RPO WP 2014-2020</td><td>Projekt (y) planowane do finansowania z EFS</td></tr>
<tr><td>Rewitalizacja zdegradowanego terenu Gminy Tuszów Narodowy, poprzez poprawę dostępności do usług społecznych, zdrowotnych i kulturalnych w podobszarze Tuszów Narodowy, jako miejsca strategicznego o szczególnym znaczeniu dla zaspakajania potrzeb mieszkańców (Zadania 11, 12, 15, 16 i 17)</td><td rowspan="2">Aktywizacja, reintegracja społeczna i zawodowa osób wykluczonych społecznie (Zadanie 2). Działanie 8.1 Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym RPO WP 2014-2020 (Zadanie 2)
Poprawa dostępu do usług społecznych dla mieszkańców, w tym seniorów Działanie 8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych RPO WP 2014-2020 (Zadanie 8)</td></tr>
<tr><td>Podobszar Tuszów Narodowy</td></tr>
<tr><td colspan="2">Opis wpływu projektów na zdiagnozowaną sytuację kryzysową, w szczególności w sferze społecznej

Prognozowanym rezultatem zadań 11 i 12 projektu 1 oraz projektu planowanego do sfinansowania ze środków EFS w ramach zadania 8 jest podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych. Rezultat ten stanowi zidentyfikowany w LPR cel operacyjny w ramach celu strategicznego I Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Ww. cel strategiczny i operacyjny zostały zidentyfikowane w odpowiedzi na zdiagnozowane w obszarze rewitalizacji problemy wykluczenia społecznego i starzejącego się społeczeństwa. Natomiast prognozowanym rezultatem zadania 17 (oprócz poprawy estetyki przestrzeni publicznych) jest zwiększenie uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców, cel ten jest tożsamy z celem zadania 2 (projekt planowany do sfinansowania ze środków EFS). Rezultat ten stanowi zidentyfikowany w LPR cel operacyjny w ramach celu strategicznego I Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Ww. cel strategiczny i cel operacyjny zostały zidentyfikowane w odpowiedzi na zdiagnozowane w obszarze rewitalizacji problemy wykluczenia społecznego, słabej integracji mieszkańców oraz niskiego udziału w życiu publicznym.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Uzasadnienie niezbędności projektów dla realizacji założonych celów programu rewitalizacji

W ramach zadania 8 zapewnione zostaną usługi społeczne dla osób starszych i niepełnosprawnych, w szczególności usługi środowiskowe i opiekuńcze. Istnieje zidentyfikowana potrzeba realizacji inwestycji infrastrukturalnych ukierunkowanych na likwidację barier architektonicznych dla tej grupy społeczeństwa. Budowa windy dla osób starszych i niepełnosprawnych zwiększy aktywność społeczną tej grupy oraz wyeliminuje podstawowe bariery techniczne w dostępie do instytucji publicznych. Ponadto niezbędna jest realizacja dodatkowych zadań, które usprawnią dostęp tej grupy społecznej do usług zdrowotnych. Zapewnienie wyłącznie usług społecznych</td></tr>
</table>

dla osób starszych i niepełnosprawnych nie stanowi kompleksowego rozwiązania ich problemów. Najczęstszym problemem osób starszych i niepełnosprawnych są właśnie problemy zdrowotne, co implikuje konieczność zapewnienia dostępu do usług w przedmiotowym zakresie. Rewitalizacja placu im. gen. W.E. Sikorskiego umożliwi organizację imprez o charakterze regionalnym, w tym sprzedaż wyrobów regionalnych. Docelowe przeznaczenie obiektu będzie stanowiło miejsce integracji społecznej oraz punkt sprzedaży produktów regionalnych podczas cyklicznych imprez.

Opis komplementarności projektów

Budowa windy dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz rewitalizacja budynku ZOZ wraz z przyległą infrastrukturą stanowi uzupełnienie pomocy społecznej dla osób zagrożonych wykluczeniem, w tym osób starszych i niepełnosprawnych. Likwidacja barier technicznych w dostępie do instytucji publicznych oraz poprawa dostępu do usług zdrowotnych stanowi uzupełnienie usług społecznych finansowanych, m.in. ze środków EFS (Zadanie 8). Dzięki realizacji zadań 17 (EFRR) i 2 (EFS) zostanie zapewniona aktywna integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem. Realizacja zadania 17 w sposób komplementarny wpłynie na zwiększenie uczestnictwa w życiu publicznym mieszkańców oraz umożliwi praktyczne wykorzystanie umiejętności nabytych w ramach zadania 2 (np. sprzedaż produktów regionalnych).

Projekt 2

Projekt EFRR planowany do finansowania w ramach Działania 6.3 (albo 6.5) RPO WP 2014-2020	**Projekt (y) planowane do finansowania z EFS**
Modernizacja budynku po byłej szkole w Dębiakach **(Zadanie 1)**	Poprawa dostępu do usług społecznych dla mieszkańców, w tym seniorów Działanie 8.3 *Zwiększenie dostępu do usług społecznych* RPO WP 2014-2020 **(Zadanie 8)**
Podobszar Dębiaki	

Opis wpływu projektów na zdiagnozowaną sytuację kryzysową, w szczególności w sferze społecznej

Prognozowanym rezultatem obu projektów jest podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych. Rezultat ten stanowi zidentyfikowany w LPR cel operacyjny w ramach celu strategicznego I Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Ww. cel strategiczny i operacyjny zostały zidentyfikowane w odpowiedzi na zdiagnozowane w obszarze rewitalizacji problemy wykluczenia społecznego i starzejącego się społeczeństwa.

Uzasadnienie niezbędności projektów dla realizacji założonych celów programu rewitalizacji

Skuteczne podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych wymaga podjęcia zintegrowanych działań związanych zapewnieniem odpowiednio przystosowanej infrastruktury oraz świadczeniem usług.

Opis komplementarności projektów

W ramach projektu o charakterze infrastrukturalnym zostanie przebudowany i

odpowiednio wyposażony budynek do świadczenia usług społecznych, które zostaną sfinansowane m.in. ze środków EFS (Zadanie 8).

Projekt 3

Projekt EFRR planowany do finansowania w ramach Działania 6.3 (albo 6.5) RPO WP 2014-2020	**Projekt (y) planowane do finansowania z EFS**
Utworzenie infrastruktury usług społecznych **(Zadania 3, 4, 7, 9 i 10)** Grochowe I, Grochowe II, Jaślany, Sarnów	Aktywizacja, reintegracja społeczna i zawodowa osób wykluczonych społecznie (Zadanie 2). Działanie 8.1 *Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym* RPO WP 2014-2020 **(Zadanie 2)** Poprawa dostępu do usług społecznych dla mieszkańców, w tym seniorów Działanie 8.3 *Zwiększenie dostępu do usług społecznych* RPO WP 2014-2020 **(Zadanie 8)**

Opis wpływu projektów na zdiagnozowaną sytuację kryzysową, w szczególności w sferze społecznej

Prognozowanym rezultatem zadań 3, 4 i 9 (EFRR) i 2 (EFS) jest zwiększenie uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców oraz zwiększenie poziomu integracji społecznej i kulturalnej. Rezultaty te stanowią jednocześnie zidentyfikowane w LPR cele operacyjne w ramach celu strategicznego I Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Ww. cel strategiczny i cele operacyjne zostały zidentyfikowane w odpowiedzi na zdiagnozowane w obszarze rewitalizacji problemy wykluczenia społecznego, słabej integracji mieszkańców oraz niskiego udziału w życiu publicznym. Natomiast prognozowanym rezultatem zadań 7 i 10 projektu 3 oraz projektu planowanego do sfinansowania ze środków EFS w ramach zadania 8 jest podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych. Rezultat ten stanowi zidentyfikowany w LPR cel operacyjny w ramach celu strategicznego I Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Ww. cel strategiczny i operacyjny zostały zidentyfikowane w odpowiedzi na zdiagnozowane w obszarze rewitalizacji problemy wykluczenia społecznego i starzejącego się społeczeństwa.

Uzasadnienie niezbędności projektów dla realizacji założonych celów programu rewitalizacji

Skuteczne zwiększenie uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców oraz zwiększenie poziomu integracji społecznej i kulturalnej wymaga podjęcia zintegrowanych działań związanych zapewnieniem odpowiednio przystosowanej infrastruktury, która umożliwi prowadzenie, m.in. kursów, warsztatów, podnoszących wiedzę i umiejętności społecznych i zawodowych oraz organizację spotkań integracyjnych. Analogicznie skuteczne podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych wymaga podjęcia zintegrowanych działań związanych zapewnieniem odpowiednio przystosowanej infrastruktury oraz świadczeniem usług.

Opis komplementarności projektów

W ramach zadań 3, 4 i 9 zostaną przebudowane i odpowiednio wyposażone budynki służące aktywnej integracji mieszkańców, w tym osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, finansowanej, m.in. finansowanych, m.in. ze środków EFS (Zadanie 2). Zadania 7 i 10 zostały ukierunkowane na stworzenie odpowiedniej infrastruktury do świadczenia usług społecznych finansowanych, m.in. ze środków EFS (Zadanie 8). Kompleksowe rozwiązanie lub redukcja problemów niskiego uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców, niskiego poziomu integracji społecznej i kulturalnej oraz wykluczenia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych wymaga podjęcia zintegrowanych działań o charakterze miękkim (zapewnienie odpowiednich usług) jak i infrastrukturalnym (zapewnienie odpowiednio dostoswanej i wyposażonej infrastruktury). Dopiero taka konstrukcja projektów jest gwarantem osiągnięcia zamierzonych celów Programu Rewitalizacji.

Projekt 4

Projekt EFRR planowany do finansowania w ramach Działania 6.3 (albo 6.5) RPO WP 2014-2020	**Projekt (y) planowane do finansowania z EFS**
Rozbudowa i modernizacja lądowiska na terenach po byłej baraniarni **(Zadanie 14)**	Aktywizacja, reintegracja społeczna i zawodowa osób wykluczonych społecznie (Zadanie 2). Działanie 8.1 *Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym* RPO WP 2014-2020 **(Zadanie 2)**
Podobszar Tuszów Narodowy – teren po byłej baraniarni	

Opis wpływu projektów na zdiagnozowaną sytuację kryzysową, w szczególności w sferze społecznej

Głównym prognozowanym rezultatem projektu 4 jest wzrost miejsc pracy oraz wysokości dochodów mieszkańców. Przedmiotowy cel operacyjny został określony w sferze gospodarczej w ramach celu strategicznego III Aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców. Ww. cel strategiczny operacyjny zostały zidentyfikowany w odpowiedzi na zdiagnozowane w obszarze rewitalizacji problemy, w szczególności niski stopień przedsiębiorczości oraz słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Wzrost miejsc pracy i wysokości dochodów ma również istotny wpływ redukcję zdiagnozowanego problemu społecznego związanego z wyludnianiem się obszaru rewitalizacji. Zadanie to stanowi również odpowiedź na zidentyfikowane problemy słabej integracji społecznej mieszkańców oraz niskiego udziału w życiu publicznym, których likwidacja lub redukcja stanowi priorytet Zadania 2 planowanego do współfinansowania ze środków EFS.

Uzasadnienie niezbędności projektów dla realizacji założonych celów programu rewitalizacji

Rozbudowa i modernizacja lądowiska na terenach po byłej baraniarni zapewni nowe miejsca pracy, a dzięki organizacji imprez akrobatycznych i rekreacyjnych przedsięwzięcie to wpłynie na zwiększenie uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców oraz zwiększenie poziomu integracji społecznej i kulturalnej. Cele te w sposób komplementarny przyczynią się do realizacji celów zadania 2.

Opis komplementarności projektów

Działalność wspartej infrastruktury wpłynie na aktywną integrację mieszkańców, w

tym osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, finansowanej, m.in. finansowanych, m.in. ze środków EFS (Zadanie 2).

Zadania 16 i 17 Modernizacja oświetlenia, budowa chodnika oraz drogi w Tuszowie Narodowym i Rewitalizacja obszaru w obrębie drogi nr 103615k w Tuszowie Narodowym stanowią element uzupełniający realizację kompleksowego projektu przyczyniającego się do osiągnięcia celów LPR. Są to przedsięwzięcia poprawiające dostępność do rewitalizowanych obiektów i terenów w wysokości nie przekraczającej łącznie 30 % kosztów kwalifikowalnych planowanego do złożenia projektu rewitalizacyjnego w ramach Działania 6.3 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej RPO WP 2014-2020. Zadania te stanowią niezbędny element szerszej koncepcji związanej z działaniami rewitalizacyjnymi, a w związku z tym przyczyniają się do fizycznej, gospodarczej, społecznej, przestrzennej, środowiskowej rewitalizacji i regeneracji obszarów rewitalizowanych.

12. ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 nie wywiera negatywnego wpływu na środowisko naturalne. Przewidziane do realizacji zadania nie zostały wymienione w Załączniku I (mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko) i II (przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. *w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko.* Projekty o charakterze infrastrukturalnym charakteryzują się neutralnym wpływem na środowisko naturalne. Obejmują one modernizację budynków użyteczności publicznej w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych oraz zagospodarowanie na cele społeczne najbliższego otoczenia, tj. place zabaw, place rehabilitacyjne, parkingi, w tym zbudowanie dwóch muszli koncertowych w Tuszowie Narodowym i Grochowem Pierwszym. Ponadto Program Rewitalizacji obejmuje modernizację oświetlenia, budowę chodnika oraz modernizację drogi na odcinku Urząd Gminy – dzielnica „Załuże". W obszarze gospodarczym planowane jest uzbrojenie terenów przeznaczonych pod inwestycje na

terenie po byłej baraniarni (wodociąg, kanalizacja, oświetlenie, wewnętrzny układ komunikacyjny) oraz modernizacja funkcjonującego tam lądowiska. Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć nie wymaga zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ponieważ jest w pełni zgodna z polityką przestrzenną gminy, w tym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Tuszów Narodowy.

13. STRUKTURA ZARZĄDZANIA I OPIS MONITOROWANIA

ZARZĄDZANIE

Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 jest złożonym procesem zarówno pod względem organizacyjnym jak i finansowym. Ramy czasowe określone w Programie Rewitalizacji mają charakter ponadkadencyjny, dlatego ważnym elementem decydującym o skuteczności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system wdrażania. W tym celu do wdrożenia LPR rekomenduje się zastosowanie metodologii zarządzania projektami PRINCE2. Zgodnie z tą metodologią plan wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 podzielić na 2 główne procesy realizacji:

1. **Przygotowanie**, Opracowanie programu rewitalizacji, w tym wykonanie pełnej diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, konsultacje społeczne programu rewitalizacji – proces poprzedzający realizację.

2. **Zarządzanie strategiczne**, które obejmuje wdrożenie programu rewitalizacji. Proces ten składa się, m.in. z następujących procesów: Inicjowania realizacji programu rewitalizacji, zabezpieczenie środków finansowych (budżet gminy, środki zewnętrzne, środki prywatne), koordynacja procesu wdrażania, w tym zapewnienie

komplementarności działań i osiągnięcie założonych celów, zapewnienie partycypacji społecznej, monitoring i ewaluacja, zamkniecie programu, promocja efektów realizacji.

Za ogólną koordynację zarządzania strategicznego Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 jest Wójt Gminy Tuszów Narodowy. W strukturze Urzędu Gminy Tuszów Narodowy zostanie wyodrębniony zespół roboczy odpowiedzialny za wdrażanie programu, w tym realizację i koordynację zaplanowanych działań, celów, pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania oraz monitoring, ewaluację (w tym projektów realizowanych przez podmioty zewnętrzne) i promocję. W przypadku projektów własnych, przez Urząd Gminy podległe jej jednostki i pracownicy merytoryczni odpowiedzialni będą za całokształt zadań związanych z realizowanymi projektami, w tym, m.in. przygotowanie dokumentacji technicznej, studiów wykonalności, przygotowanie wniosków o dofinansowanie, nadzór techniczny i merytoryczny oraz opracowanie odpowiednich sprawozdań z realizacji projektów. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się również możliwość skorzystania z odpłatnej pomocy zewnętrznych podmiotów doradczych. Dodatkowo rekomenduje się powołanie Komitetu ds. wdrażania procesu rewitalizacji, skupiającego przedstawicieli wszystkich potencjalnych interesariuszy działań rewitalizacyjnych. Skład Komitetu oraz regulamin jego działania powinien zostać uzależniony od aktywności i wyników prac Zespołu ds. zarządzania i koordynowania Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022, który uczestniczył w przygotowaniu Programu Rewitalizacji. Udział w pracach Komitetu zostanie umożliwiony osobom reprezentującym przynajmniej jedną z grup interesariuszy określonych w regulaminie pracy Zespołu. Zadania Komitetu powinny obejmować w szczególności udział w monitorowaniu postępu rzeczowego oraz aktualizacji LPR. Członkowie Komitetu będą mieli prawo głosu w kwestiach związanych z realizacją i aktualizacją LPR. Partycypacja społeczna stanowi istotny element rewitalizacji. W ramach procesu wdrażania Programu Rewitalizacji należy przewidzieć problem ewentualnej dezaktualizacji jego założeń wynikających ze zmieniających się warunków funkcjonowania samorządu, prawodawstwa oraz innych czynników mogących mieć wpływ na podejmowane decyzje związane z jego realizacją. Dopuszczalna jest zatem modyfikacja zaplanowanych zadań pod warunkiem realizacji tych samych celów strategicznych i operacyjnych. Lokalny

Program Rewitalizacji może się rozwijać wraz ze zmieniającą się sytuacją społeczną, gospodarczą, przestrzenno-środowiskową i infrastrukturalną. Modyfikacja zakresu rzeczowego LPR może zostać dokonana wyłącznie w wyniku wniesienia propozycji zmiany przez interesariuszy działań rewitalizacyjnych. Propozycja zmiany powinna zostać zaopiniowana przez Komitet ds. wdrażania procesu rewitalizacji. Komitet może również sam wnieść propozycję zmiany LPR. Ostateczna decyzja w przedmiotowym zakresie należy do Wójta Gminy Tuszów Narodowy. Przed aktualizacją LPR należy zwrócić się do właściwej komórki ds. rewitalizacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego z prośbą o zajęcie stanowiska.

MONITORING I EWALUACJA:

Profesjonalne wykonanie zadania zawsze wymaga odpowiedniej kontroli. Systematycznie przeprowadzany monitoring Programu pozwoli na uniknięcie ewentualnych błędów przy realizacji założonych celów, jak również określi aktualny stopień wdrażania dokumentu. Zapewni także zgodność efektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami. Monitoring – oznacza regularne pomiary lub obserwacje przeprowadzane przez z góry określony czas. W przypadku celów strategicznych Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 monitoring zostanie wykorzystany do śledzenia przebiegu zaplanowanych zadań, ich terminowości oraz zgodności z założonym harmonogramem. W procedurze monitoringu z reguły nie ma elementu oceny jakości efektów realizowanych zadań. Proces monitoringu jest mocno powiązany z procesem wdrażania, ponieważ osiągnięcie założonych celów uwarunkowane jest ilością i jakością zebranych danych. Monitoring jest procesem polegającym na koordynacji, obserwacji i ocenie realizacji kolejnych projektów, ma na celu analizę stanu zaawansowania projektu oraz zgodności z postawionymi celami, a także ocenę terminowości realizacji wyznaczonych działań. Istotą tego procesu jest wyciąganie wniosków z realizacji założeń Programu. Ponadto umożliwia identyfikacje pojawiających się problemów, ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za realizację zadań oraz ocenę efektywności wykorzystania przeznaczonych, na realizacje tych zadań, środków. Najistotniejszym i zarazem

najbardziej skomplikowanym elementem monitoringu i ewaluacji jest proces badania faktycznych efektów realizacji podejmowanych zadań. W celu określenia efektywności interwencji w odniesieniu do celów rewitalizacji do poszczególnych celów operacyjnych/kierunków działań zostały przypisane odpowiednie wskaźniki zgodnie z metodologią stosowaną w Funduszach Strukturalnych Unii Europejskiej. Zostały one podzielone na wskaźniki produktu i rezultatu bezpośredniego oraz wskaźniki strategiczne. Wskaźniki produktu i rezultatu bezpośredniego będą generowane na poziomie poszczególnych projektów, podczas ich przygotowywania. W celu zachowania spójności Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 z funduszami europejskimi (EFRR, EFS) wskaźniki służące weryfikacji efektów jej wdrażania zostały opracowane na podstawie Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych 2014-2020 – EFRR, EFS oraz wskaźniki specyficzne). Większość zaproponowanych wskaźników zawiera się w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, co umożliwi jednoczesne monitorowanie postępu realizowanych projektów finansowanych ze środków regionalnych oraz procesu wdrażania Programu Rewitalizacji.

W celu identyfikacji mierzalnych efektów wyprowadzenia ze stanu kryzysowego zdiagnozowanych obszarów rewitalizacji, po zakończeniu działań objętych Programem Rewitalizacji zostaną ponownie przeanalizowane wartości wskaźników, na podstawie których przedmiotowe obszary zostały uznane za zdegradowane – wymagające rewitalizacji. Oczekiwanym efektem działań rewitalizacyjnych jest poprawa wartości tych wskaźników do wartości równej lub bardziej korzystnej od wartości referencyjnych dla województwa podkarpackiego aktualnych na dzień badania. Wskaźniki te uznaje się za strategiczne dla Programu Rewitalizacji. Mając na uwadze, że działania rewitalizacyjne mają wyłącznie pośredni wpływ na poprawę wartości wskaźników strategicznych (wartości tych wskaźników mogą być również implikowane dodatkowymi czynnikami zewnętrznymi, niezależnymi od działań rewitalizacyjnych) należy przyjąć pewien margines tolerancji w stosunku do oczekiwanych wartości docelowych.

Sposób monitorowania i ewaluacji osiągania celów strategicznych:

1. Zadania realizowane z udziałem źródeł zewnętrznych będą podlegać kontroli Instytucji Wdrażających i Finansujących Fundusze Pomocowe.

2. Monitoring i sprawozdawczość w zakresie wskaźników osiągniętych produktów i rezultatów będzie odbywać się w cyklach rocznych. Źródłem danych będą, m.in. wskaźniki projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych, Bank Danych Lokalnych oraz opracowania własne gminy. Zadanie będzie realizowane przez zespół roboczy wyodrębniony w strukturze Urzędu Gminy Tuszów Narodowy z udziałem Komitetu ds. wdrażania rewitalizacji.

3. Sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji będzie corocznie przedmiotem oceny przez komisje stałe i sesje Rady Gminy.

4. Informacja i promocja z realizacji Programu Rewitalizacji będzie publikowana w lokalnej prasie i na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz za pomocą tablic informacyjnych i pamiątkowych.

5. Realizacja Programu Rewitalizacji będzie oceniona przez wyborców przy następnych wyborach samorządowych.

Wskaźniki produktu i rezultatu bezpośredniego

Cel strategiczny	Wskaźnik	Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa
1. Aktywizacja społeczno-kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	• **Liczba wybudowanych / przebudowanych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, społecznej lub kulturalnej**	**Produkt**	**Szt.**	**4**
	• **Liczba osób korzystających z wybudowanych/przebudowanych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej lub kulturalnej**	**Rezultat**	**Szt.**	**1 000**
	• **Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury**	**Rezultat**	**szt.**	**45**

	społecznej			
	• Liczba utworzonych obiektów opieki nad dziećmi do 3 roku życia	Produkt	Szt.	1
	• Liczba utworzonych obiektów opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym, realizujących program zwiększający ich szanse edukacyjne.	Produkt	Szt.	1
	• Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu	Rezultat	Os.	20
	• Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu	Rezultat	Szt.	3
2. Aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców	• Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych;	Produkt	ha	7,5
	• Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Produkt	ha	150,05
	• Liczba inwestycji zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji	Rezultat	Szt.	2
3. Poprawa estetyki, funkcjonalności i zagospodarowania przestrzennego obszaru rewitalizacji	• Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Produkt	szt.	10
	• Ilość wybudowanych / przebudowanych obiektów wspomagających infrastrukturę transportową (parkingi, przystanki, chodniki itd.)	Produkt	Szt.	1
	• Liczba zmodernizowanych punktów świetlnych	Produkt	Szt.	12
	• Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	Produkt	Szt.	5
	• Długość przebudowanych dróg	Produkt	km	1,5

	gminnych			
	• Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej [km]	Produkt	km	1,7
	• Liczba gospodarstw korzystających z kanalizacji	Rezultat	Szt.	20

Wskaźniki rezultatu strategicznego

Nr	Nazwa wskaźnika	Sfera	Wartość bazowa	Wartość docelowa[17]
1.	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania	Demografia	43,85%	Równa lub niższa od wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego
2.	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Demografia	-0,73	Równa lub wyższa od wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego
3.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Rynek pracy	12,31	Równa lub niższa od wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego
4.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski	Podmioty gospodarcze	3,86	Równa lub wyższa od wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego
5.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski	Podmioty gospodarcze	0,24	Równa lub wyższa od wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego
6.	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby	Uwarunkowania przestrzenne	91,95%	Równa lub niższa od wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego

[17] Według najbardziej aktualnych danych dla województwa podkarpackiego (BDL, US itd.) dostępnych na dzień badania (zakończenie Programu).

	budynków mieszkalnych zamieszkałych			
7.	**Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej**	**Ochrona środowiska**	**0,24**	**Równa lub wyższa od wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego**

14. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Partycypacja społeczna stanowi niezbędny element tworzeniu programów rewitalizacji dla problemowych i zdegradowanych obszarów, ponieważ zmiany, jakie na nich zachodzą, dotykają bezpośrednio zamieszkałą na ich terenach społeczność. Bezpośrednie włączenie społeczności lokalnej w proces rewitalizacji stwarza możliwość dyskusji na otwartym forum, wymianę poglądów, czy zaproponowanie rozwiązań dla obszarów kryzysowych każdego programu. Warunkiem dobrej dyskusji jest jednak świadomość społeczeństwa o procesie rewitalizacji, o jego znaczeniu i skutkach, jakie za sobą niesie. Dlatego tak istotna jest rola Gminy Tuszów Narodowy jako realizatora i wykonawcy większości zadań Programu Rewitalizacji.

Zaangażowanie społeczności lokalnej w tworzenie dokumentu strategicznego badanego obszaru ma kluczowe znaczenie dla kierunków rozwoju gminy, ponieważ to właśnie do społeczności lokalnej adresowane są przedsięwzięcia wynikające z programu rewitalizacji. Współdziałanie interesariuszy w procesie rewitalizacji przyczynia się do:

- Lepszego zrozumienia potrzeb i oczekiwań artykułowanych przez poszczególne grupy;
- Większej reprezentacji ośrodowisk wykluczonych oraz grup społeczno – zawodowych niebiorących dotychczas aktywnego udziału w procesach rozwoju lokalnego;
- Zaangażowanie w większym stopniu potencjału endogenicznego i realizacji inicjatyw oddolnych;
- Wspólnego podejmowania unikatowych inicjatyw uwzględniających warunki lokalne

Prace związane z przygotowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 składały się z dwóch etapów:

1. Opracowanie diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji;
2. Scharakteryzowanie celów i kierunków rozwoju, powiązań z dokumentami strategicznymi, zaplanowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, określenie ram finansowych, struktury zarządzania i monitorowania postępu rzeczowego i efektów rewitalizacji.

Informacje dotyczące prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2020 były rozpowszechniane na bieżąco za pośrednictwem strony internetowej Gminy Tuszów Narodowy (www.tuszownarodowy.pl), ulotek i plakatów oraz osobiście przez przedstawicieli gminy podczas spotkań z mieszkańcami. Konsultacje społeczne były skierowane do wszystkich potencjalnych interesariuszy działań rewitalizacyjnych, w tym przedstawicieli Rady Gminy, Urzędu Gminy, jednostek organizacyjnych gminy, służb mundurowych(w tym OSP), instytucji kultury, instytucji edukacyjnych, instytucji opieki społecznej, instytucji rynku pracy, organizacji skupiających przedsiębiorców, przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych, mieszkańców gminy i obszaru rewitalizowanego, właścicieli, użytkowników, zarządców nieruchomości znajdujących się na obszarze rewitalizowanym. Wszystkim grupom interesariuszy został zapewniony równy dostęp do informacji na temat rewitalizacji oraz możliwość wnoszenia uwag lub propozycji.
Wszyscy interesariusze rewitalizacji mieli możliwość zdiagnozowania najważniejszych problemów gminy, scharakteryzowania obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk oraz zgłoszenia własnych propozycji projektów rewitalizacyjnych, na podstawie ankiet, kart projektów oraz spotkań poświęconych rewitalizacji.

Przed przystąpieniem do opracowania diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w dniu 11 października 2016 r. w siedzibie Urzędu Gminy Tuszów Narodowy odbyło się pierwsze spotkanie z mieszkańcami oraz radnymi gminy. W ramach prezentacji zostały przedstawione kluczowe informacje dotyczące procesu rewitalizacji, jej celów, podstaw prawnych oraz zasad udziału

społeczeństwa w opracowaniu Programu Rewitalizacji i jego wdrażaniu. Podczas spotkania wszyscy potencjalni interesariusze rewitalizacji zostali zaproszeni na spotkanie robocze służące delimitacji obszaru rewitalizacji. W dniu 18 października 2016 r. odbyło się spotkanie podczas którego uczestnicy zostali poproszeni o scharakteryzowanie najistotniejszych problemów gminy w obszarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym, infrastrukturalnym i środowiskowym oraz wskazanie obszarów, które w ich ocenie cechują się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. W dniu 14 października 2016 r. na stronie internetowej gminy dodatkowo została udostępniona ankieta, na podstawie której wszyscy potencjalni interesariusze działań rewitalizacyjnych otrzymali możliwość scharakteryzowania najważniejszych obszarów problemowych, określenia negatywnych zjawisk oraz zaproponowania sposobu ich rozwiązania. W wyznaczonym terminie do siedziby Urzędu Gminy Tuszów Narodowy wpłynęły 82 ankiety.

Po zdiagnozowaniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gmina Tuszów Narodowy udostępniła mieszkańcom Karty propozycji projektów rewitalizacyjnych w obszarze rewitalizacji. Wszyscy interesariusze działań rewitalizacyjnych mogli składać własne propozycje projektów. Dodatkowo zarządzeniem nr 67/2016 Wójta Gminy Tuszów Narodowy z dnia 30 grudnia 2016 r. został powołany Zespół ds. zarządzania i koordynowania Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022. Zgodnie z zapisami Regulaminu pracy Zespołu jego członkami mogą być przedstawiciele Rady Gminy, Urzędu Gminy, jednostek organizacyjnych gminy, służb mundurowych(w tym OSP), instytucji kultury, instytucji edukacyjnych, instytucji opieki społecznej, instytucji rynku pracy, organizacji skupiających przedsiębiorców, przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych, mieszkańców gminy i obszaru rewitalizowanego, właścicieli, użytkowników oraz zarządców nieruchomości znajdujących się na obszarze rewitalizowanym. Chęć udziału w pracach zespołu zadeklarowało 13 osób, wszyscy zostali włączeni do jego składu. Zespół ds. zarządzania i koordynowania Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022 składa się z przedstawicieli: Rady Gminy, Urzędu Gminy, jednostek organizacyjnych gminy, służb mundurowych(w tym OSP), instytucji kultury, instytucji edukacyjnych, instytucji opieki społecznej, organizacji pozarządowych oraz

mieszkańców (przedstawiciele sołectw). Do zadań zespołu należy, m.in. udział w identyfikacji problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, potrzeb rewitalizacyjnych, celów oraz kierunków działań rewitalizacyjnych. W dniu 14 lutego 2017 r. w siedzibie Urzędu Gminy Tuszów Narodowy odbyło się spotkanie poświęcone dyskusji na temat kształtu Programu Rewitalizacji oraz scharakteryzowaniu projektów, które w największym stopniu przyczynią się do eliminacji lub zmniejszeniu zdiagnozowanych problemów w obszarze rewitalizacji. W spotkaniu wzięli udział radni gminy, sołtysi oraz zainteresowani mieszkańcy gminy. Na zakończenie spotkania uczestnicy zostali poproszeni o wypełnienie Kart propozycji projektów rewitalizacyjnych w obszarze rewitalizacji.

Spotkanie w dniu 14 lutego 2017 r.

Łącznie wpłynęły 32 Karty propozycji projektów rewitalizacyjnych w obszarze rewitalizacji. 7 propozycji dotyczyło podobszaru w Tuszowie Narodowym, 6 w Sarnowie, po 5 w Grochowem Pierwszym i podobszaru w po byłej baraniarni w Tuszowie Narodowym, 4 w Jaślanach, 2 w Grochowem Drugim i 2 w Dębiakach. W ramach jednej karty nie wskazano lokalizacji proponowanego projektu. Przekazane propozycje zostały przedstawione Zespołowi ds. zarządzania i koordynowania Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022. W

wyniku partycypacji społecznej zostały scharakteryzowane poszczególne projekty objęte Programem Rewitalizacji. W marcu 2017 r. projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016 – 2022 wraz z załącznikami został poddany konsultacjom społecznym. Do dnia 20 marca 2017 r. wszyscy potencjalni interesariusze działań rewitalizacyjnych mogli wnosić uwagi do projektu dokumentu za pośrednictwem poczty elektronicznej lub osobiście w siedzibie Urzędu Gminy. W wyznaczonym terminie nie wpłynęły dodatkowe uwagi.

Udział społeczeństwa zostanie również zapewniony na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji. Należy przewidzieć problem ewentualnej dezaktualizacji jego założeń wynikających ze zmieniających się warunków funkcjonowania samorządu, prawodawstwa oraz innych czynników mogących mieć wpływ na podejmowane decyzje związane z jego realizacją. Z uwagi na powyższe planowane jest powołanie Komitetu ds. wdrażania procesu rewitalizacji, skupiającego przedstawicieli wszystkich potencjalnych interesariuszy działań rewitalizacyjnych oraz zapewnienie szerokiego dostępu do informacji na temat stanu wdrażania programu. Informacje nt. wdrażania LPR będą dodatkowo rozpowszechniane za pośrednictwem strony internetowej.

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1

OBSZAR REWITALIZACJI NA TLE GMINY TUSZÓW (obszary zaznaczone kolorem niebieskim).

Załącznik nr 2

MATRYCA WSKAŹNIKÓW

Załącznik nr 3

KARTA PROPOZYCJI PROJEKTU W RAMACH PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2016-2022

Załącznik nr 4

ANKIETA

Załącznik nr 5

MAPY OBSZARÓW REWIRALIZACJI

Załącznik nr 1

OBSZAR REWITALIZACJI NA TLE GMINY TUSZÓW (obszary zaznaczone kolorem niebieskim).

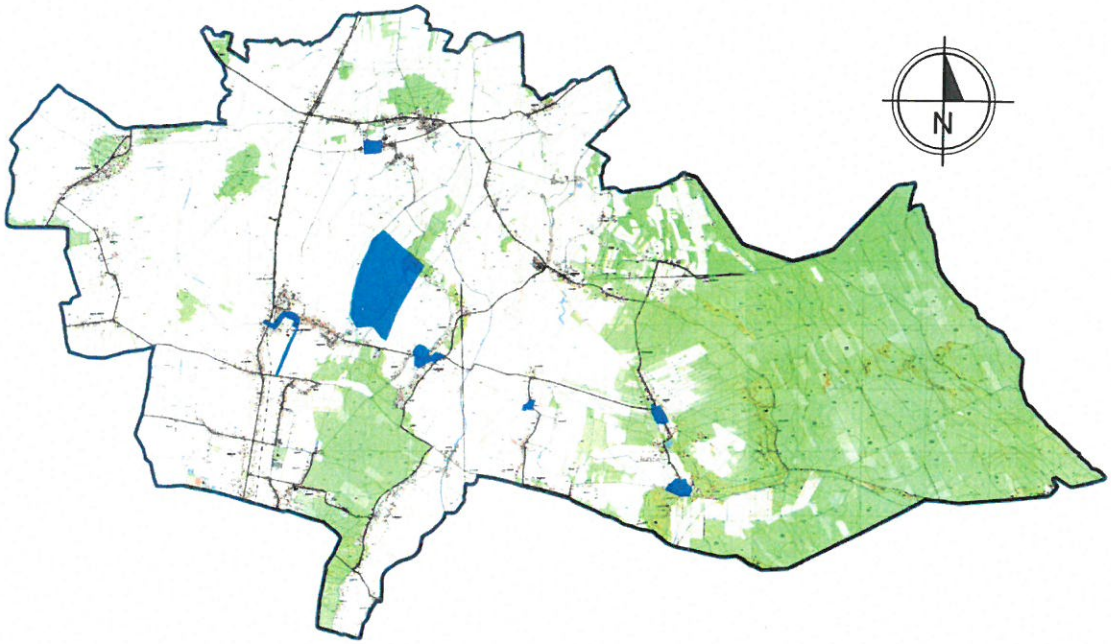

zamieszkania – obszar wiejski										
Kategoria: uwarunkowania przestrzenne										
Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych[8]	46 - liczba budynków przed '89 49 – ogółem 93,88%	0 - liczba budynków przed '89 0 – ogółem 0 %	15 - liczba budynków przed '89 16 – ogółem 93,75%	8 - liczba budynków przed '89 9 – ogółem 88,89%	17 - liczba budynków przed '89 21 – ogółem 80,95%	20 - liczba budynków przed '89 22 – ogółem 90,91%	31 - liczba budynków przed '89 32 – ogółem 96,88 %	1 379 - liczba budynków przed '89 1 921 – ogółem 71,79%	76,36%	137 - liczba budynków przed '89 149 – ogółem 91,95%
Kategoria: ochrona środowiska										
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej[9]	1,01%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	27,9%	68,7%	0,24%

[8] Wartości dla obszaru zdegradowanego / rewitalizacji zostały oszacowane na podstawie danych Urzędu Gminy w Tuszowie Narodowym (referat inwestycji i budownictwa).

[9] Wartości dla obszaru zdegradowanego / rewitalizacji zostały oszacowane na podstawie danych Urzędu Gminy w Tuszowie Narodowym. Wartości dla obszaru całej gminy zostały pozyskane z GUS-BDL Wybrane dane statystyczne w 2014 r.

Załącznik nr 2

MATRYCA WSKAŹNIKÓW

gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski[6]	h 7,07	0	1,81	0	h 2,41	4,17	3,95	5,96	5,5	3,86
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - ogółem [7]	0 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0	0 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0	0 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0	0 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0	0 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0	1 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 1,39	0 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0	41-liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0,51	0,7	1 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0,24
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca	0 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0	0 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0	0 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0	0 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0	0 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0	1 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 1,39	0 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0	41-liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0,51	0,6	1 – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 0,24

[6] Jw.

[7] Wartości dla obszaru zdegradowanego / rewitalizacji zostały oszacowane na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie za rok 2014, zweryfikowane przez pracownika Urzędu Gminy w Tuszowie Narodowym (Samodzielne Stanowisko ds. Gospodarowani Odpadami Komunalnymi). Wartości dla obszaru całej gminy zostały pozyskane z GUS-BDL

Kategoria: rynek pracy										
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania (10,2%)[4]	7 – bezrobotni ogółem 57 – ludność w wieku produkcyjnym **12,28%**	0 – bezrobotni ogółem 0 – ludność w wieku produkcyjnym **0%**	3 – bezrobotni ogółem 32 – ludność w wieku produkcyjnym **9,38%**	3 – bezrobotni ogółem 16 – ludność w wieku produkcyjnym **18,75%**	5 – bezrobotni ogółem 54 – ludność w wieku produkcyjnym **9,26 %**	6 – bezrobotni ogółem 57 – ludność w wieku produkcyjnym **10,53%**	8 – bezrobotni ogółem 44 – ludność w wieku produkcyjnym **18,18%**	491 – bezrobotni ogółem 5074 - ludność w wieku produkcyjnym **9,68%**	**10,2%**	32 – bezrobotni ogółem 260 – ludność w wieku produkcyjnym **12,31%**
Kategoria: podmioty gospodarcze										
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania - ogółem.[5]	7 – liczba podmiotów gospodarczych **7,07**	0 – liczba podmiotów gospodarczych **0**	1 – liczba podmiotów gospodarczych **1,81**	0 – liczba podmiotów gospodarczych **0**	2 – liczba podmiotów gospodarczych **2,41**	3 – liczba podmiotów gospodarczych **4,17**	3 - liczba podmiotów gospodarczych **3,95**	480 - liczba podmiotów gospodarczych **5,96**	**7,6**	16 - Liczba podmiotów gospodarczych **3,86**
Liczba zarejestrowanych podmiotów	7 – liczba podmiotów gospodarczych	0 – liczba podmiotów gospodarczych	1 – liczba podmiotów gospodarczych	0 – liczba podmiotów gospodarczych	2 – liczba podmiotów gospodarczych	3 – liczba podmiotów gospodarczych	3 - liczba podmiotów gospodarczych	480 - liczba podmiotów gospodarczych		16 - Liczba podmiotów gospodarczych

[4] Wartości dla obszaru zdegradowanego / rewitalizacji zostały oszacowane na podstawie danych PUP w Mielcu. Wartości dla obszaru całej gminy zostały pozyskane z GUS-BDL Wybrane dane o rynku pracy w 2014 r.

[5] Wartości dla obszaru zdegradowanego / rewitalizacji zostały oszacowane na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie za rok 2014, zweryfikowane przez pracownika Urzędu Gminy w Tuszowie Narodowym (Samodzielne Stanowisko ds. Gospodarowani Odpadami Komunalnymi). Wartości dla obszaru całej gminy zostały pozyskane z GUS-BDL Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2014 r.

Załącznik nr 2

MATRYCA WSKAŹNIKÓW

Nazwa wskaźnika	Podobszar Tuszów Narodowy 99 mieszkańców	Podobszar Tuszów Narodowy[1] 0 mieszkańców	Podobszar Grochowe I 55 mieszkańców	Podobszar Grochowe II 29 mieszkańców	Podobszar Sarnów 83 mieszkańców	Podobszar Dębiaki 72 mieszkańców	Podobszar Iaślany 76 mieszkańców	Gmina Tuszów Narodowy (Cały obszar)	Wartość referencyjna dla województwa podkarpackiego	Obszar zdegradowan / rewitalizac 414 mieszkańcó
Kategoria: demografia										
Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania[2]	26 – wiek poprodukcyjny 57 – wiek produkcyjnym 45,61%	0 – wiek poprodukcyjny 0 – wiek produkcyjnym 0%	16 – wiek Poprodukcyjny 32 – wiek produkcyjnym 50%	9 – wiek Poprodukcyjny 16 – wiek produkcyjnym 56,25%	14 – wiek Poprodukcyjny 54 – wiek produkcyjnym 25,93%	26 – wiek Poprodukcyjny 57 – wiek produkcyjnym 45,61%	23 – wiek Poprodukcyjny 44 – wiek produkcyjnym 52,27%	1303 – wiek poprodukcyjny 5074 – wiek produkcyjny 25,68%	27,9%	114 – wiek poprodukcyjny 260 – wiek produkcyjny 43,85%
Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania[3]	1 – liczba urodzeń 0 – liczba zgonów 1,01	0 – liczba urodzeń 0 – liczba zgonów 0	0 – liczba urodzeń 0 – liczba zgonów 0	0 – liczba urodzeń 0 – liczba zgonów 0	0 – liczba urodzeń 1 – liczba zgonów - 1,2	0 – liczba urodzeń 1 – liczba zgonów - 1,39	0 – liczba urodzeń 2 – liczba zgonów - 2,63	79 – liczba urodzeń 67 – liczba zgonów 0,15	0,07	1 – liczba urodz 4 – liczba zgon - 0,73

[1] Teren po byłej baraniarni

[2] Wartości dla obszaru zdegradowanego / rewitalizacji zostały oszacowane na podstawie danych USC w Tuszowie Narodowym za rok 2014. Dane zostały zweryfikowane przez pracownika Urzędu Gminy w Tuszowie Narodowym (samodzielne stanowisko ds. gospodarowania odpadami komunalnymi w UG w TN) - na podstawie oświadczeń związanych ze składanymi deklaracjami śmieciowymi, złożonymi przez właścicieli nieruchomości, wykluczono osoby, które faktycznie nie zamieszkują na danym obszarze. Dane dodatkowo zostały zweryfikowane przez sołtysów poszczególnych miejscowości. Wartości dla obszaru całej gminy zostały pozyskane z GUS-BDL Wybrane dane demograficzne w 2014 r.

[3] Wartości dla obszaru zdegradowanego / rewitalizacji zostały oszacowane na podstawie danych USC w Tuszowie Narodowym za rok 2014. Wartości dla obszaru całej gminy zostały pozyskane z GUS-BDL Wybrane dane demograficzne w 2014 r.

KARTA PROPOZYCJI PROJEKTU W RAMACH PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY TUSZÓW NARODOWY NA LATA 2016-2022

Nazwa projektu/przedsięwzięcia		
Lokalizacja projektu *Proszę o zaznaczenie właściwego podobszaru rewitalizacji.*	Tuszów Narodowy Tuszów Narodowy - teren po byłym lądowisku Grochowe I Grochowe II Sarnów Jaślany Dębiaki	
Miejsce przeprowadzenia przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działek) *Proszę podać konkretną lokalizację, np. ulica, numer budynku i lokalu, oraz dodatkowo w przypadku posiadania danych powierzchnie i numer działki.*		
Podmioty realizujące projekt/przedsięwzięcie *Proszę wpisać podmiot odpowiedzialny za realizację projektu, który będzie kierował i koordynował prace w ramach projektu.*		
Partnerzy w realizacji projektu/przedsięwzięcia		
Opis projektu		
Opis stanu istniejącego *Opis problemu, stanu obiektu, miejsca, które chcemy zmienić.*		
Cel projektu/przedsięwzięcia *Jakie cele, w szczególności w sferze społecznej będzie realizował projekt.*		
Zakres realizowanych działań *W tym miejscu proszę opisać, na czym będzie polegał projekt, wymienić kroki, które przyczynią się do jego powstania, jakie działania będą potrzebne do realizacji zadania, jakie należy wykonać prace, kto jest odbiorcą projektu.*		
Prognozowane rezultaty wraz ze	**Prognozowane rezultaty**	**Sposób oceny i miary**

sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów programu rewitalizacji *Prognozowane rezultaty: Proszę podać przewidywane rezultaty. Rezultaty mogą być „miękkie" lub „twarde". Rezultaty twarde są policzalne (np. liczba przeprowadzonych szkoleń, liczba publikacji, liczba spektakli, liczba osób uczestniczących w projekcie). Rezultaty miękkie to zmiany społeczne czy psychologiczne, które nastąpiły w wyniku działań, które prowadziliśmy. Oprócz rezultatów „twardych" i „miękkich" w punkcie tym można opisać oddziaływanie naszego projektu – czyli co się zmieni w przyszłości dzięki jego realizacji.* *Sposób oceny i miary: Proszę wpisać, w jaki sposób zostanie przeprowadzona weryfikacja rezultatów w stosunku do zamierzonych celów*		

Harmonogram i kosztorys	
Planowane rozpoczęcie projektu/przedsięwzięcia *Proszę wpisać min. rok rozpoczęcia projektu.*	
Planowane zakończenie projektu/przedsięwzięcia *Proszę wpisać min. rok zakończenia projektu*	
Szacunkowy koszt *Proszę określić przedział kosztów realizacji projektu.*	
Potencjalne źródła finansowania *Proszę określić, z jakich źródeł możliwe jest potencjalnie finansowanie projektu.*	

Informacja o osobie składającej kartę projektu:	
Instytucja/osoba prywatna	
Adres instytucji:	
Imię i nazwisko osoby zgłaszającej	
Tel. kontaktowy	
E-mail	

Wyrażam zgodę na:

- *przetwarzanie moich danych osobowych zawartych w niniejszej karcie propozycji projektu zgodnie z Ustawą*
  z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922) w celu sporządzenia oraz przeprowadzenia konsultacji społecznych Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016-2022

.....

Data i czytelny podpis

ANKIETA

Rewitalizacja Gminy Tuszów Narodowy w latach 2016–2022

Wyznaczenie obszarów zdegenerowanych

Szanowni Państwo,

Celem badania jest poznanie Państwa opinii na temat aktualnych problemów, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na terenie gminy oraz potrzeb i oczekiwanych działań w zakresie rewitalizacji, w związku z przystąpieniem do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Tuszów Narodowy na lata 2016–2022. Ankieta ma charakter anonimowy, zaś jego wyniki będą jednym z wyznaczników służących do określenia obszarów problemowych w gminie oraz zaplanowania adekwatnych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Rewitalizacja - rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Obszar zdegradowany - obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako **obszar zdegradowany** w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:
1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
4)technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

1. Proszę wskazać obiekt/obszar, który uważa Pani/Pan, że wymaga rewitalizacji?

.....

.....

2. Proszę ocenić najważniejsze problemy społeczne występujące na wybranym przez Panią/Pana obszarze według skali:
1-najmniej istotny , 2 - raczej nieistotny, 3 - trudno powiedzieć, 4 - raczej istotny, 5 - najbardziej istotny (proszę wskazać maksymalnie 3)

	1	2	3	4	5
Przestępczość					
Ubóstwo					
Bezrobocie					
Patologie społeczne					
Niski poziom edukacji					
Niepełnosprawność					
Niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym					
Słaba integracja lokalnej społeczności					
Wyludnianie się miejscowości					
Niski poziom bezpieczeństwa publicznego					

Starzenie się społeczeństwa					
inne					

3. Proszę ocenić najważniejsze problemy gospodarcze występujące na wybranym przez Panią/Pana obszarze według skali: 1-najmniej istotny , 2 - raczej nieistotny, 3 - trudno powiedzieć, 4 - raczej istotny, 5 - najbardziej istotny (proszę wskazać maksymalnie 3)

	1	2	3	4	5
Słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw					
Niski stopień przedsiębiorczości					
Brak inwestorów					
Słabo rozwinięty sektor usług					
inne					

4. Proszę ocenić najważniejsze problemy środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne, występujące na wybranym przez Panią/Pana obszarze według skali: 1-najmniej istotny , 2 - raczej nieistotny, 3 - trudno powiedzieć, 4 - raczej istotny, 5 - najbardziej istotny (proszę wskazać maksymalnie 3)

problemy środowiskowe

	1	2	3	4	5
Przekroczenie standardów jakości środowiska					
Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska					
inne					

problemy przestrzenno-funkcjonalne

	1	2	3	4	5
Brak dostępu do urządzeń, sieci przesyłowych infrastruktury technicznej (energetyka, ciepło, woda, gaz, ścieki)					
Bariery architektoniczne w zakresie dostępności osób niepełnosprawnych do: budynków, dróg, chodników					
Brak dostępu lub niska jakość podstawowych usług					
Brak terenów rekreacyjno-wypoczynkowych					
Niski poziom obsługi komunikacyjnej					
Niska estetyka przestrzeni publicznych					
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną: przedszkola, szkoły, ośrodki: zdrowia, kultury, sportowe, rekreacyjne					

inne					

problemy techniczne

	1	2	3	4	5
Zły stan techniczny budynków					
Brak rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności w obiektach budowlanych					
Brak rozwiązań technicznych w zakresie ochrony środowiska w obiektach budowlanych					
inne					

5. Na jakie przedsięwzięcia w pierwszej kolejności,, warto Pani/Pana zdaniem wydatkować środki w ramach wdrażanego programu rewitalizacji?

.....
.....
.....

6. Jakie widzi Pani/ Pan zagrożenia w przypadku niepodjęcia działań rewitalizacyjnych na terenie wybranego obszaru?

.....
.....
.....

7. Jakie korzyści wg Pani/Pana zdaniem przyniesie wdrożenie działań rewitalizacyjnych?

.....
.....
.....

Metryczka

1. Płeć:
   A. Kobieta B. Mężczyzna

2. Wiek:
   A. Do 20 lat B. 21-35 C. 36-60 D. powyżej 60

3. Stan cywilny:
   A. Panna/kawaler
   B. Zamężna/żonaty (także w stałym niezalegalizowanym związku)
   C. Rozwiedziona/rozwiedziony
   D. Wdowa/ wdowiec

4. Proszę podać, miejsce zamieszkania (miejscowość, ulica):
   .....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

Załącznik nr 5

PODOBSZAR: TUSZÓW NARODOWY

GRANICE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH / REWITALIZACJI

0 100 200 300 400 500

SKALA 1:5000

GMINA TUSZÓW NARODOWY

N
PODOBSZAR: JAŚLANY
GRANICE OBSZARU REWITALIZACJI
0
100
200
300
400
500
GMINA TUSZÓW NARODOWY

PODOBSZAR: SARNÓW

GRANICE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH / REWITALIZACJI

0 100 200 300 400 500

SKALA 1:5000

GMINA TUSZÓW NARODOWY

PODOBSZAR: DĘBIAKI

GRANICE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH / REWITALIZACJI

0 100 200 300 400 500

SKALA 1:5000

GMINA TUSZÓW NARODOWY

PODOBSZAR:GROCHOWE I

GRANICE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH / REWITALIZACJI

0 100 200 300 400 500

SKALA 1:5000

GMINA TUSZÓW NARODOWY

N
PODOBSZAR: GROCHOWE II
GRANICE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH / REWITALIZACJI
0
100
200
300
400
500
SKALA 1:5000
GMINA TUSZÓW NARODOWY

N
PODOBSZAR: TUSZÓW NARODOWY -TEREN PO BYŁEJ BARANIARNI
GRANICE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH / REWITALIZACJI
0 100 200 300 400 500
SKALA 1:5000
GMINA TUSZÓW NARODOWY